

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

BOUŘE

THE TEMPEST

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Přeložil Jiří Josek

*Tato kniha vychází za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky
a jako součást výzkumného záměru na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy
„Základy moderního světa v zrcadle literatury a filozofie“ (MSM 0021620824).*

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2005

ISBN 80-86573-08-7

PŘEDMLUVA

Bouře je vrcholným dílem posledního období Shakespearovy tvorby a řadí se k takzvaným romancím. Současně je to podle řady kritiků i poslední samostatná Shakespearova hra, neboť dvě další, možná **Král Jindřich VIII.** a s největší pravděpodobností **Dva vznešení příbuzní**, vznikly ve spolupráci s Johnem Fletcherem. Můžeme-li na pozadí Shakespearových her na osudech zvolna stárnoucích hrdinů (od Romea přes Hamleta k Learovi a Prosperovi) odhadovat příběh dramatikova života, pak od počátečního hledání a zrání přes období renesanční víry v lidské schopnosti, fázi narůstajících pochybností a bolestné skepse dospívá stárnoucí autor ke zmoudření a smíření se světem.

Peripetie Shakespearova myšlenkového a uměleckého vývoje jsou v podivuhodném souladu s událostmi v jeho zemi. Po zlatém alžbětinském věku přes neklidné období související se změnou dynastie nastává s příchodem krále Jakuba I. krátké období klidu a míru. Shakespeare, který v předcházejících dramatech **Timon Athénský** a **Coriolanus** zobrazil svět i člověka v těch nejtemnějších barvách a intuitivně naznačil příchod společenských zvratů a občanské války, se na sklonku své tvůrčí dráhy vrací od bídy rozvráceného světa do bezpečí lidského nitra, do říše snů a fantazie. Proměna jeho poetiky souvisí do jisté míry i se změnou vkusu diváků a inscenačních možností. Shakespearova herecká společnost se v roce 1603 dostává pod přímou patronaci krále Jakuba I. „Služebníci krále“ sice nadále vystupují v otevřené poloaréně *Globe (Svět)* v „zábavní čtvrti“ na jižním břehu Temže, ale stále častěji hrají i v uzavřených prostorách divadla *Blackfriars (U Černých bratří)*, od roku 1608), královského paláce i jinde převážně pro vybrané aristokratické publikum, které si žádá efektnějšího scénického provedení nových kusů s bohatším využíváním hudby a tance. Hrou, která vyhovovala vkusu náročného publika, je právě **Bouře**. Toto drama je zároveň poslední, které Shakespeare píše jako člen herecké družiny, neboť se za krátký čas po jeho napsání (na přelomu let 1610 – 1616) stěhuje natrvalo z Londýna do rodného Stratfordu nad Avonou, kde v roce 1616 umírá.

Bouře na rozdíl od většiny Shakespearových her nemá zřejmě žádný přímý pramen. Přesto se do ní promítá řada vlivů, jak literárních, tak

mimoliterárních. Toto dílo může být přímou reakcí na ztroskotání a zázračnou záchranu anglické lodi *Sea-Adventure (Mořské dobrodružství)* v roce 1609 na Bermudách při cestě do první trvalé anglické osady ve Virginii v Novém světě: událost byla popsána přímými účastníky, z nichž některé snad Shakespeare i osobně znal. Další inspiraci pak mohl čerpat z dobových literárních a dramatických ohlasů na zámořské plavby, například z italské *commedia dell'arte*, v níž se objevovaly příběhy o ztroskotancích a jejich osudech, o opilých námořnících a jejich setkáních s domorodci, o divém muži i kouzelníkovi na pustém ostrově. Zdá se, že dramatik ve hře i nepřímou cituje z eseje „O kanibalech“ Michela de Montaigne. Uvedené okolnosti se podílely na vzniku hry, která je tematicky vystavěna na kontrastech přírody a civilizace, přirozenosti a zvrácenosti, skutečnosti a snu. Taneční a písňová intermezza z ní pak dělají hru výpravou a obřadní.

Existují písemné doklady o tom, že se **Bouře** hrála 1. 11. 1611 na královském dvoře před králem Jakubem I. a v letech 1612 a 1613 provázela zasnuby a sňatek královny dcery Alžběty s kurfiřtem Friedrichem Falckým. O výjimečném věhlasu tohoto díla svědčí i skutečnost, že stojí na prvním místě v kánonu Shakespeareových her, který vyšel v tzv. foliovém vydání v roce 1623.

Bouře je mimořádná především tím, jak je napsaná. Po předešlých romancích, v nichž se spleť děj rozvíjí v časoprostoru mnoha let a mil, se zde Shakespeare vrací ke klasickým jednotám místa, času a děje. Kromě úvodní scény na potápějící se lodi se jednoduchý příběh odehrává na pustém ostrově v průběhu čtyř hodin. Postavy, dojemně křehké i hrubě komické, bloudící ve skupinkách po ostrově, jsou ve svém jednání řízeny vládcem ostrova Prosperem, vyhnaným milánským vévodou, učencem, který si osvojil kouzla bílé magie a jemuž „šťastná hvězda“ seslala možnost pomstít se za křivdu svým nepřítelům a v další generaci obnovit ztracený soulad. S pomocí vzdušného ducha Ariela a jeho druhů dokáže rozpoutat přírodní živly, zinscenovat ztroskotání lodě, poblouznit trosečníky přízraky a ochromit jejich vůli. Není ale všemocný. Do lidských srdcí jeho magická moc nesahá. Ve šťastném závěru hry Prospero volí místo pomsty smír a odpuštění, a přestože se mu podaří napravit stav věcí lidských (jeho dcera Miranda a králův syn Ferdinand se do sebe zamilují a budou se brát; on sám získává zpět své vévodství), sílu zla zlomit nedokáže. Kalibán, původní obyvatel ostrova, barbar zvířecího vzezření, který se chtěl uchvatiteli Prosperovi vzepřít, svůj směšný boj sice pokorně vzdává, ale dva praví a mnohem nebezpečnější padouši z řad Prosperových blízkých zůstanou nepotrestáni. Jejich zatvrzelé mlčení beze stopy kajícího je výmluvně zlověstné.

Bouře je tajemná hra, která sestává spíše ze sledu působivých obrazů a situací než z motivovaného jednání podepřeného přesnou psychologí postav. Mnoho tak zůstává pouze naznačeno, nedořečeno, a je na čtenáři a divákovi, aby sám hledal souvislosti a významy ukryté v podloží. Hra, v níž autor dociluje vrcholů básnického výrazu, tak přerůstá v celistvou, úchvatnou metaforu, v symbolické zpodobení světa, v alegorii, o jejíž povaze se dohadují celé generace kritiků. Někteří vidí ve hře příběh o pádu člověka či vykoupení lidské duše ve smyslu křesťanského mysticismu, za jednotlivými postavami hry nacházejí jedni konkrétní osoby tehdejšího Londýna, druzí různé abstraktní principy. Velice lákavý je výklad, který na místo Prospera staví samotného Williama Shakespeara, autora, jenž se touto hrou loučí s dramatickou tvorbou. K takové interpretaci vybízí jak výlučné postavení protagonisty, tak možné ztotožnění čarodějné moci „bílého mága“ s mocí umělce, který rovněž dokáže „stvořit zázraky“, ale podstatu člověka nezmění.

Ať už je výklad jakýkoli, je zřejmé, že v logice vývoje Shakespeareovy tvorby má **Bouře** své místo. Od ambice „nastavit světu zrcadlo“ a v procesu sebepoznání svět prostřednictvím umění třeba i změnit, přes ponor do nitra člověka a odhalení jeho slabostí, směřuje autorova tvorba k obrazu světa, který je už ze své podstaty záhadný a nepochopitelný. V konečné fázi pak člověk a svět splývají v přirozené jednotě a věčném řádu přírody. Takový přístup vede na jedné straně k úlevnému nadhledu nad marnostmi lidského života, na druhé straně ukazuje život sám jako zázračnou a nádhernou marnost. Umění, které bylo pro Shakespeara vždy odrazem světa, je z tohoto pohledu kvintesencí této marnosti. Po tomto poznání jako by autor opravdu už neměl co dodat.

*Všechno pomine
jak table naše bezvýznamná hříčka
a nezůstane nic. Jsme z těžké látky,
z jaké se tkají sny, a chvilka žití
je ostrov v moři spánku.*

JIŘÍ JOSEK

THE TEMPEST

BOUŘE

DRAMATIS PERSONAE

ALONSO, King of Naples
SEBASTIAN, his brother
PROSPERO, the right Duke of Milan
ANTONIO, his brother, the usurping Duke of Milan
FERDINAND, son of the King of Naples
GONZALO, an honest old counsellor
ADRIAN }
FRANCISCO } lords
CALIBAN, a savage and deformed slave
TRINCULO, a jester
STEPHANO, a drunken butler
MASTER OF A SHIP
BOATSWAIN
MIRANDA, daughter of Prospero
ARIEL, an airy spirit
IRIS }
CERES } spirits
JUNO, }
Mariners, nymphs, reapers, other spirits.
Scene: A ship at the sea; an uninhibited island.

O S O B Y

ALONSO, neapolský král
SEBASTIAN, jeho bratr
PROSPERO, pravý milánský vévoda
ANTONIO, jeho bratr, uchvatitel milánského vévodství
FERDINAND, syn neapolského krále
GONZALO, starý poctivý radní
ADRIAN }
FRANCISCO } šlechtici
KALIBÁN, divoch a otrok nehezkého zjevu
TRINKULO, šašek
STEFANO, opilý číšník
KAPITÁN
DŮSTOJNÍK
MIRANDA, Prosperova dcera
ARIEL, vzdušný duch
IRIS }
CERES } duchové
JUNO }
Námořníci, víly, ženci, další duchové.
Dějště: loď na moři, později pustý ostrov.

ACT I.

SCENE 1. ON A SHIP AT SEA.

*A tempestuous noise of thunder and lightning heard.
Enter a Ship-Master and a Boatswain.*

MASTER Boatswain!

BOATSWAIN Here, master. What cheer?

MASTER Good, speak to the mariners. Fall to't, yarely,
or we run ourselves aground. Bestir, bestir.

Exit.

Enter Mariners.

BOATSWAIN Heigh, my hearts! Cheerly, cheerly, my hearts! Yare,⁵
yare! Take in the topsail. Tend to the master's whistle.
Blow, till thou burst thy wind, if room enough!

Enter Alonso, Sebastian, Antonio, Ferdinand, Gonzalo, and others.

ALONSO Good boatswain, have care. Where's the master?
Play the men.

BOATSWAIN I pray now, keep below. 10

ANTONIO Where is the master, boatswain?

BOATSWAIN Do you not hear him? You mar our labour.
Keep your cabins: you do assist the storm.

GONZALO Nay, good, be patient.

BOATSWAIN When the sea is. Hence! What cares these roarers 15
for the name of king? To cabin: silence! Trouble
us not.

GONZALO Good, yet remember whom thou hast aboard.

BOATSWAIN None that I more love than myself. You are
a counsellor; if you can command these elements to²⁰
silence, and work the peace of the present, we will
not hand a rope more; use your authority: if you
cannot, give thanks you have lived so long, and
make yourself ready in your cabin for the mischance

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1. NA LODI NA ROZBOUŘENÉM MOŘI.

*Hromy a blesky.
Vystoupí Kapitán a Důstojník.*

KAPITÁN Důstojníku!

DŮSTOJNÍK Co je, kapitáne? Tady jsem!

KAPITÁN To jsem rád! Poruč mužstvu, ať sebou hejbnou,
nebo nás to hodí na břeh. Pohyb! Pohyb!

Odejde.

Vystoupí námořníci.

DŮSTOJNÍK No tak, chlapi! Makáme! Makáme! Stáhněte 5
košovou plachtu. Počkejte, až kapitán pískne.
Klidně si foukej jako ďas, ale až na volným moři!

Vystoupí král Alonso, Sebastian, Antonio, Ferdinand, Gonzalo a další.

ALONSO Pane důstojníku, děláte něco? Kde je kapitán?
Copak tomu tady nikdo nevelí?

DŮSTOJNÍK Prosim vás, zalezte dovnitř. 10

ANTONIO Kde je kapitán?

DŮSTOJNÍK Neslyšíte ho? Zůstaňte v kajutě a nepleťte se tu, nebo
naděláte víc škody než ta vichřice.

GONZALO Jenom klid, pane.

DŮSTOJNÍK Já se uklidním, až se moře uklidní. Vypadněte odtud!¹⁵
Vichru je fuk, jestli odfoukne krále nebo někoho
jinýho. Dovnitř a mlčet! Tady překážíte.

GONZALO Já jen, abyste si uvědomil, koho máte na palubě.

DŮSTOJNÍK Nikoho, koho bych měl radši než sebe. Vy jste pan
radní, tak tu bouři zakažte, ukažte těm rozběsněným²⁰
živlům svou moc, vyjednejte s nima smír, a já už se
lana ani nedotknu. Ale jestli to neumíte, poděkujte
pánubohu, že vás nechal na světě tak dlouho, a jděte
se do kajuty připravit na poslední hodinku, protože

of the hour, if it so hap. Cheerly, good hearts! 25
 Out of our way, I say.
Exit.

GONZALO I have great comfort from this fellow: methinks he hath no drowning mark upon him; his complexion is perfect gallows. Stand fast, good Fate, to his hanging: make the rope of his destiny our cable, for our own doth little advantage. If he be not born to be hanged, our case is miserable.
Exeunt.
Enter Boatswain.

BOATSWAIN Down with the topmast! Yare! Lower, lower! Bring her to try with main-course.
A cry within.
 A plague upon this howling! They are louder than the weather or our office. 35
Enter Sebastian, Antonio, and Gonzalo.
 Yet again! What do you here? Shall we give o'er and drown? Have you a mind to sink?

SEBASTIAN A pox o' your throat, you bawling, blasphemous, incharitable dog! 40

BOATSWAIN Work you then.

ANTONIO Hang, cur! Hang, you whoreson, insolent noisemaker! We are less afraid to be drowned than thou art.

GONZALO I'll warrant him for drowning, though the ship were no stronger than a nutshell and as leaky as an unstanch'd wench. 45

BOATSWAIN Lay her a-hold, a-hold! Set her two courses off to sea again; lay her off.
Enter Mariners wet.

MARINERS All lost! To prayers, to prayers! All lost!

BOATSWAIN What, must our mouths be cold? 50

GONZALO The king and prince at prayers! Let's assist them, For our case is as theirs.

SEBASTIAN I'm out of patience.

ANTONIO We are merely cheated of our lives by drunkards: This wide-chapp'd rascal – would thou mightst lie drowning
 The washing of ten tides!

k tý se nejspíš schyluje. Opřete se do toho, chlapi. 25
 A vy, zmizte odtud!
Odejde.

GONZALO Ten rabiát mě naplňuje nadějí. Vyrostl pro šibenici, a tak se, doufám, neutopí. Spravedlivý osude, dej, ať visí, protože naše budoucnost visí spíš na jeho oprátce než na jeho laně. 30
 Jestli se nenarodil pro šibenici, je s námi amen.
Odejdou.
Vystoupí Důstojník.

DŮSTOJNÍK Stáhněte čnělku! Rychle! Níž! Níž! Držte ji na hlavní plachtě.
Za scénou křik.
 Proč musí tak ječet? Nadělají víc kraválu než ta bouřka a naše povely. 35
Vystoupí Sebastian, Antonio a Gonzalo.
 Zase vy? Co tu chcete? Mám ty práce nechat? Chcete jít ke dnu?

SEBASTIAN K čertu s tebou za ty žvásty, ty psisko drzý, škodolibý! 40

DŮSTOJNÍK A kdo to za mě udělá? Vy?

ANTONIO Ať visíš, ty zmetku uřvanej! Nemáš o nic menší strach, že se utopíš, než my.

GONZALO Jak jsem řekl, ten se neutopí, ani kdyby loď byla křehká jako skořápka a děravá jako vysloužilá děvka. 45

DŮSTOJNÍK Všechny plachty dolů, kosátku i hlavní! Otočte ji proti vlnám. Od břehu!
Vystoupí zmáčení námořníci.

NÁMOŘNÍCI Je konec! Můžem se jen modlit! Konec!

DŮSTOJNÍK Takže se naposledy napijem? 50

GONZALO Jdem za králem a princem. Modlí se. Jsme na tom všichni stejně.

SEBASTIAN Zatraceně!

ANTONIO Svěřili jsme svůj život ožralům.
 Kéž by se ten
 uřvaný darebák
 utopil ve svém chlastu!

GONZALO He'll be hang'd yet, 55
 Though every drop of water swear against it
 And gape at widest to glut him.
A confused noise within.

VOICES 'Mercy on us!' – 'We split, we split!' – 'Farewell,
 my wife and children!' –
 'Farewell, brother!' – 'We split, we split, we split!' 60

ANTONIO Let's all sink with the king.
 SEBASTIAN Let's take leave of him.
Exeunt Antonio and Sebastian.

GONZALO Now would I give a thousand furlongs of sea for an
 acre of barren ground, long heath, brown furze, any
 thing. The wills above be done! But I would fain die65
 a dry death.
Exeunt.

SCENE 2.

THE ISLAND. BEFORE PROSPERO'S CELL

Enter Prospero and Miranda.

MIRANDA If by your art, my dearest father, you have
 Put the wild waters in this roar, allay them.
 The sky, it seems, would pour down stinking pitch,
 But that the sea, mounting to the welkin's cheek,
 Dashes the fire out. O, I have suffered 5
 With those that I saw suffer: a brave vessel,
 Who had, no doubt, some noble creature in her,
 Dash'd all to pieces. O, the cry did knock
 Against my very heart. Poor souls, they perish'd.
 Had I been any god of power, I would 10
 Have sunk the sea within the earth or ere
 It should the good ship so have swallow'd and
 The fraughting souls within her.

PROSPERO Be collected:
 No more amazement: tell your piteous heart
 There's no harm done.

MIRANDA O, woe the day!

PROSPERO No harm. 15
 I have done nothing but in care of thee,

GONZALO Bude viset, 55
 i když se moře proti tomu bouří
 a otevírá chřtán, aby ho spolкло.
Zoufalé hlasy za scénou:

HLASY „Smiluj se, Bože!“ – „Loď už puká!“ – „Sbohem,“
 má ženo, děti, moji nejdražší!“ – „Loučím se, bratře.“
 – „Loď se rozpadá!“ 60

ANTONIO Jdem ke dnu a král s námi.
 SEBASTIAN Pojdme mu říct sbohem.
Odejdou Antonio a Sebastian.

GONZALO Celé moře bych teď vyměnil za ždíbec suché země,
 a třeba i s kopřivou a lopuchem. Ať se děje
 vůle boží, ale jak rád bych teď umřel s nohama 65
 v suchu.
Odejdou.

SCÉNA 2.

OSTROV. PŘED PROSPEROVOU CHÝŠÍ.

Vystoupí Prospero a Miranda.

MIRANDA Tatínku, jestli vaše umění
 tu bouří rozpoutalo, utište ji.
 Z nebe se lije oheň, který by
 zem spálil na troud, ale vzduté moře
 hasí ten požár. Jak já trpěla 5
 s těmi, jež viděla jsem trpět. V tak
 nádherném plavidle museli být
 vznešení, vzácní lidé. Teď jsou mrtvi.
 Nářek těch chudáků mi srdce rval.
 Já mít tu moc, otevřela bych zem,
 aby v ní moře utonulo dřív,
 než stačilo spolknout tu dobrou loď
 s nákladem dobrých duší. 10

PROSPERO Upokoj se
 a neboj. Nemusíš je litovat.
 Nic se jim nestalo.

MIRANDA Ta hrůza!

PROSPERO Nic jim není. 15
 Co dělám, dělám jenom pro tebe,

	Of thee, my dear one, thee, my daughter, who Art ignorant of what thou art, nought knowing Of whence I am, nor that I am more better Than Prospero, master of a full poor cell, And thy no greater father.	20
MIRANDA	More to know Did never meddle with my thoughts.	
PROSPERO	'Tis time I should inform thee farther. Lend thy hand, And pluck my magic garment from me. – So: <i>(Lays down his mantle)</i> Lie there, my art. – Wipe thou thine eyes; have comfort. The direful spectacle of the wreck, which touch'd The very virtue of compassion in thee, I have with such provision in mine art So safely ordered that there is no soul – No, not so much perdition as an hair Betid to any creature in the vessel Which thou heard'st cry, which thou saw'st sink. Sit down; For thou must now know farther.	30
MIRANDA	You have often Begun to tell me what I am, but stopp'd And left me to a bootless inquisition, Concluding 'Stay: not yet.'	35
PROSPERO	The hour's now come; The very minute bids thee ope thine ear; Obey and be attentive. Canst thou remember A time before we came unto this cell? I do not think thou canst, for then thou wast not Out three years old.	40
MIRANDA	Certainly, sir, I can.	
PROSPERO	By what? By any other house or person? Of any thing the image tell me that Hath kept with thy remembrance.	
MIRANDA	'Tis far off And rather like a dream than an assurance That my remembrance warrants. Had I not Four or five women once that tended me?	45
PROSPERO	Thou hadst, and more, Miranda. But how is it That this lives in thy mind? What seest thou else	50

	pro tebe, moje drahá dceruško. Ty ani nevíš, kdo jsi, nevíš nic o mně. Netušíš, že jsem mnohem víc než pouhý Prospero, pán bídné chýše a tvůj ubohý otec.	20
MIRANDA	Nikdy mě nenapadlo nic jiného.	
PROSPERO	Je čas ti oči otevřít. Pomoz mi svléct můj čarodějný plášť. – Tak, tady lež, <i>(Odkládá plášť)</i> mé kouzlo. – Setři slzy a buď klidná. Ten hrozný obraz ztroskotání, jenž vyvolal v tobě zděšení a soucit, jsem stvořil já díky svému umění a zařídil to tak, že nikomu z těch, které slyšela jsi naříkat a viděla se topit, nezkřivil se ani vlásek na hlavě. Teď sed' a já ti řeknu víc.	25
MIRANDA	Kolikrát už jste začal vyprávět, kdo jsem, a vždy jste zmlkl, řekl: „Později,“ a mně zbyla jen zvědavost.	35
PROSPERO	Ta chvíle přišla a vyžaduje, abys pozorně mi naslouchala. Nepředpokládám, že by sis vybavila něco z dob, než jsme sem přišli. Byly ti tři roky. Nebo snad ano?	40
MIRANDA	Něco určitě.	
PROSPERO	A co? Nějaký dům či osobu? Řekni mi všechno, co ti zůstalo v paměti na tu dobu.	
MIRANDA	Je to dávno a připadá mi to spíš jako sen než vzpomínka. Nestaraly se o mě nějaké ženy? Čtyři nebo pět?	45
PROSPERO	Ano, Mirando. Ještě víc. Jak to, že si to pamatuješ? Co se ti	50

	In the dark backward and abysm of time? If thou remember'st aught ere thou camest here, How thou camest here thou mayst.	
MIRANDA	But that I do not.	
PROSPERO	Twelve year since, Miranda, twelve year since, Thy father was the Duke of Milan and A prince of power.	55
MIRANDA	Sir, are not you my father?	
PROSPERO	Thy mother was a piece of virtue, and She said thou wast my daughter; and thy father Was Duke of Milan; and thou his only heir And princess no worse issued.	
MIRANDA	O the heavens!	60
	What foul play had we, that we came from thence? Or blessed was't we did?	
PROSPERO	Both, both, my girl: By foul play, as thou say'st, were we heaved thence, But blessedly help hither.	
MIRANDA	O, my heart bleeds To think o' the teen that I have turn'd you to, Which is from my remembrance! Please you, farther.	65
PROSPERO	My brother and thy uncle, call'd Antonio – I pray thee, mark me – that a brother should Be so perfidious! – he whom next thyself Of all the world I loved and to him put The manage of my state; as at that time Through all the signories it was the first And Prospero the prime duke, being so reputed In dignity, and for the liberal arts Without a parallel; those being all my study, The government I cast upon my brother And to my state grew stranger, being transported And rapt in secret studies. Thy false uncle – Dost thou attend me?	70 75
MIRANDA	Sir, most heedfully.	
PROSPERO	Being once perfected how to grant suits, How to deny them, who to advance and who To trash for over-topping, new created The creatures that were mine, I say, or changed 'em, Or else new form'd 'em; having both the key Of officer and office, set all hearts i' the state	80 85

	dál vynořuje z černé jámy času? Když vybavíš si dobu, než jsme přišli, pak snad i to, jak jsme sem přišli.	
MIRANDA	Ne.	
PROSPERO	Je to už dvanáct let, Mirando, dvanáct. Tvůj otec byl milánským vévodou, byl mocný vládce.	55
MIRANDA	Vy nejste můj otec?	
PROSPERO	Tvá matka byla vzorem poctivosti a tvrdila, že jsi má dcera. Tvůj otec byl vévoda a po něm máš i ty šlechtickou krev.	
MIRANDA	Ach, nebesa!	60
	Co zlého nás zahnilo sem? Anebo to bylo dobré?	
PROSPERO	Obojí, mé dítě. Zlé bylo, že nás vyhnali, a dobré, že jsme sem šťastně přišli.	
MIRANDA	Musel jste mít se mnou tolik trápení! A na to si vůbec nevzpomínám! Co bylo dál?	65
PROSPERO	Antonio, můj bratr a tvůj strýc – Slyšíš to? Bratr. Jak může být bratr takový mizera! Já ho měl rád nade vše na světě a světil jsem mu vládu nad Milánem, největším italským státem, jehož vévoda Prospero jako vladař požíval obrovskou úctu a co učenec vynikal nade všemi. Kvůli vědě jsem bratrovi přepustil moc a sám se vrhl do studia tajemných a tajných nauk. Když tvůj zrádný strýc – Posloucháš mě?	70 75
MIRANDA	Poslouchám. Pozorně.	
PROSPERO	Když naučil se tomu vyhovět, jiného odmítnout, ty povýšit a tamty zničit, předělal mé lidi ke svému obrazu anebo je vyměnil za jiné. Měl pod palcem úřad i úředníky. Hrál to na ně	80 85

	To what tune pleased his ear; that now he was The ivy which had hid my princely trunk, And suck'd my verdure out on't. Thou attend'st not.	
MIRANDA	O, good sir, I do.	
PROSPERO	I pray thee, mark me. I, thus neglecting worldly ends, all dedicated To closeness and the bettering of my mind With that which, but by being so retired, O'er-prized all popular rate, in my false brother Awaked an evil nature; and my trust, Like a good parent, did beget of him A falsehood in its contrary as great As my trust was; which had indeed no limit, A confidence sans bound. He being thus lorded, Not only with what my revenue yielded, But what my power might else exact, like one Who having into truth, by telling of it, Made such a sinner of his memory, To credit his own lie, he did believe He was indeed the duke; out o' the substitution And executing the outward face of royalty, With all prerogative: hence his ambition growing – Dost thou hear?	90 95 100 105
MIRANDA	Your tale, sir, would cure deafness.	
PROSPERO	To have no screen between this part he play'd And him he play'd it for, he needs will be Absolute Milan. Me, poor man, my library Was dukedom large enough: of temporal royalties He thinks me now incapable; confederates – So dry he was for sway – wi' the King of Naples To give him annual tribute, do him homage, Subject his coronet to his crown and bend The dukedom yet unbow'd – alas, poor Milan! – To most ignoble stooping.	110 115
MIRANDA	O the heavens!	
PROSPERO	Mark his condition and the event; then tell me If this might be a brother.	
MIRANDA	I should sin To think but nobly of my grandmother: Good wombs have borne bad sons.	120
PROSPERO	Now the condition.	

	tak, že mu oni hráli do noty. Jak břečťan ovinul vévodský kmen a vysával ho. Ty mě neposloucháš.	
MIRANDA	Poslouchám.	
PROSPERO	Poslouchej mě. Prosím tě. Zanedbával jsem vnější svět a zcela se pohroužil do zušlechtování vlastního ducha, což mé okolí moc nechápalo a v mém bratrovi to probudilo jeho horší já. Jako když příliš dobra může zkazit dítě, má důvěra v něj v něm zrodila zradu. Zradu tím větší, čím víc jsem mu věřil, a já mu věřil bezmezně. Když jsem ho takhle povýšil a on si bral víc, než co jsem mu dával, najednou jak člověk, co si plete dojmy s pojmy a trpí ztrátou paměti, si začal namlouvat, že to on je vévoda, a přestože byl pouhý zástupce, honosil se vnějšími projevy moci a vlády. Jeho ctižádost – Slyšíš, co říkám?	90 95 100 105
MIRANDA	I hluchý by to slyšel.	
PROSPERO	A protože se do hry na vévodu vžil tak, že zapomněl, kdo je, chtěl se stát tím, kým nebyl. Já byl podle něho ubožák, snílek, který může vládnout leda své knihovně. A tak se spojil – hladový po moci – s Neapolí, jejímuž králi kromě tučné renty přislíbil spoluvládu. Doposud nepokořené vévodství tak padlo do moci cizákům.	110 115
MIRANDA	Ach, nebesa!	
PROSPERO	Poslouchej jejich plán a pak mi řekni, jestli tak jedná bratr.	
MIRANDA	O babičce smýšlím jen v dobrém, ale dobré ženy mohou mít špatné syny.	120
PROSPERO	Poslouchej.	

The King of Naples, being an enemy
 To me inveterate, hearkens my brother's suit;
 Which was, that he, in lieu o' the premises
 Of homage and I know not how much tribute, 125
 Should presently extirpate me and mine
 Out of the dukedom and confer fair Milan
 With all the honours on my brother: whereon,
 A treacherous army levied, one midnight
 Fated to the purpose did Antonio open 130
 The gates of Milan, and, i' the dead of darkness,
 The ministers for the purpose hurried thence
 Me and thy crying self.

MIRANDA Alack, for pity!
 I, not remembering how I cried out then,
 Will cry it o'er again: it is a hint 135
 That wrings mine eyes to't.

PROSPERO Hear a little further
 And then I'll bring thee to the present business
 Which now's upon's; without the which this story
 Were most impertinent.

MIRANDA Wherefore did they not
 That hour destroy us?

PROSPERO Well demanded, wench: 140
 My tale provokes that question. Dear, they durst not,
 So dear the love my people bore me, nor set
 A mark so bloody on the business, but
 With colours fairer painted their foul ends.
 In few, they hurried us aboard a bark, 145
 Bore us some leagues to sea; where they prepared
 A rotten carcass of a boat, not rigg'd,
 Nor tackle, sail, nor mast; the very rats
 Instinctively had quit it: there they hoist us,
 To cry to the sea that roar'd to us, to sigh 150
 To the winds whose pity, sighing back again,
 Did us but loving wrong.

MIRANDA Alack, what trouble
 Was I then to you!

PROSPERO O, a cherubin
 Thou wast that did preserve me. Thou didst smile,
 Infused with a fortitude from heaven, 155
 When I have deck'd the sea with drops full salt,
 Under my burthen groan'd; which raised in me

Král Neapole byl můj nepřítel
 a bratrovi šel ve všem na ruku.
 A tak za příslib vazalství a daň,
 o jejíž výši nevím, souhlasil, 125
 že budu ihned vyhnán z Milána
 i se svou dcerou a mé vévodství
 připadne bratrovi. S tím úmyslem
 k nám vyslal tajně vojsko a můj bratr,
 jak dohodnuto, přesně o půlnoci 130
 otevřel bránu města, z něhož mě
 a tebe, plačící, v naprosté tmě
 odvěkli jejich spřeženci.

MIRANDA Ach, bože!
 Už sice nevím, co se se mnou dělo,
 ale když si tu hrůzu uvědomím,
 mám opět v očích slzy. 135

PROSPERO Poslouchej,
 abych tě mohl vyprávěním přenést
 až k současnosti. Pouze ona dá
 tomu příběhu smysl.

MIRANDA A proč nás
 hned nezabili?

PROSPERO Správná otázka. 140
 A dost se nabízí. Netroufli si.
 Lidé mě měli rádi a ti lotři
 se báli krve, proto krutý čin
 vykreslit chtěli v příznivější barvě.
 Zkrátka nás posadili do člunu, 145
 vyvezli na moře a přesadili
 na shnilý vrak bez ráhen, bez plachet,
 bez kormidla či stěžně, na loď, z níž
 i krysy utekly. Mohli jsme rvát
 jen na moře a moře řvalo na nás, 150
 do větru sténat, a vítr z lítosti
 nad námi sténal stejně.

MIRANDA Musela
 jsem vám být na obtíž!

PROSPERO Andílku můj,
 jen tys mě držela při životě.
 Když v zoufalství jsem moře zaléval
 slanými slzami, usmála ses,
 jako by nebesa ti dala sílu, 155

	An undergoing stomach, to bear up Against what should ensue.	
MIRANDA	How came we ashore?	
PROSPERO	By Providence divine. 160 Some food we had and some fresh water that A noble Neapolitan, Gonzalo, Out of his charity, being then appointed Master of this design, did give us, with Rich garments, linens, stuffs and necessaries, 165 Which since have staid much; so, of his gentleness, Knowing I loved my books, he furnish'd me From mine own library with volumes that I prize above my dukedom.	
MIRANDA	Would I might But ever see that man!	
PROSPERO	Now I arise: (<i>Resumes his mantle</i>) 170 Sit still, and hear the last of our sea-sorrow. Here in this island we arrived; and here Have I, thy schoolmaster, made thee more profit Than other princesses can that have more time For vainer hours and tutors not so careful. 175	
MIRANDA	Heavens thank you for't! And now, I pray you, sir, For still 'tis beating in my mind, your reason For raising this sea-storm?	
PROSPERO	Know thus far forth. By accident most strange, bountiful Fortune, Now my dear lady, hath mine enemies 180 Brought to this shore; and by my prescience I find my zenith doth depend upon A most auspicious star, whose influence If now I court not but omit, my fortunes Will ever after droop. Here cease more questions: 185 Thou art inclined to sleep; 'tis a good dulness, And give it way: I know thou canst not choose. <i>Miranda sleeps.</i> Come away, servant, come. I am ready now. Approach, my Ariel, come. <i>Enter Ariel.</i>	
ARIEL	All hail, great master! Grave sir, hail! I come 190 To answer thy best pleasure; be't to fly, To swim, to dive into the fire, to ride	

	a já měl kuráž překonat i to nejhorší.	
MIRANDA	Jak jsme se dostali na břeh?	
PROSPERO	Dík svaté prozřetelnosti. 160 Měli jsme něco jídla, pitnou vodu, co obstaral Gonzalo z Neapole, dobrý muž, který nás měl na starost. Tak šlechetný, že dal nám s sebou vše, co bylo třeba, šaty, prádlo, roucha 165 a další věci, co tu máme. Navíc, protože věděl, jak miluji knihy, z mé knihovny vzal svazky, které si cením nad vévodství.	
MIRANDA	Kéž bych ho mohla tak někdy potkat!	
PROSPERO	Stoupnu si. Ty sed'. (<i>Bere si plášť</i>) 170 A slyš o konci mořské kalvárie. Připluli jsme na tento ostrov, kde jsem poskytl ti lepší vzdělání, než dostane se princeznám, jež mají čas k marnění a horší učitele. 175	
MIRANDA	Bůh vám to zaplať. Ale, tatínku, pořád mi není jasné, proč jste musel rozpoutat mořskou bouři.	
PROSPERO	Prozatím věž pouze to, že shodou okolností mi štěstěna, jež je teď na mé straně, přihnal k ostrovu mé nepřátele. 180 Můj osud nyní zcela závisí na postavení hvězd, které mi přejí, a buď té šance využiji, nebo jsem navždy ztracen. Už se na nic neptej. 185 Jsi ospalá, oči ti klíží spánek, poddáváš se mu. Musíš spát. Už spíš. <i>Miranda usne.</i> Přijď, služebníku, já jsem připraven. Objev se, Arieli, ke mně přijď. <i>Vystoupí Ariel.</i>	
ARIEL	Zdravím vás, pane, vzácný mistře, zdar! 190 Čeho si žádáte? Poručte jen, a vzduchem, vodou, ohněm proletí,	

	On the curl'd clouds, to thy strong bidding task Ariel and all his quality.	
PROSPERO	Hast thou, spirit, Perform'd to point the tempest that I bade thee?	195
ARIEL	To every article. I boarded the king's ship; now on the beak, Now in the waist, the deck, in every cabin, I flamed amazement: sometime I'd divide, And burn in many places; on the topmast, The yards and bowsprit, would I flame distinctly, Then meet and join. Jove's lightnings, the precursors O' the dreadful thunder-claps, more momentary And sight-outrunning were not; the fire and cracks Of sulphurous roaring the most mighty Neptune Seem to besiege and make his bold waves tremble, Yea, his dread trident shake.	200 205
PROSPERO	My brave spirit! Who was so firm, so constant, that this coil Would not infect his reason?	
ARIEL	Not a soul But felt a fever of the mad and play'd Some tricks of desperation. All but mariners Plunged in the foaming brine and quit the vessel, Then all afire with me: the king's son, Ferdinand, With hair up-staring – then like reeds, not hair – Was the first man that leap'd; cried, 'Hell is empty And all the devils are here.'	210 215
PROSPERO	Why that's my spirit! But was not this nigh shore?	
ARIEL	Close by, my master.	
PROSPERO	But are they, Ariel, safe?	
ARIEL	Not a hair perish'd; On their sustaining garments not a blemish, But fresher than before: and, as thou badest me, In troops I have dispersed them 'bout the isle. The king's son have I landed by himself; Whom I left cooling of the air with sighs In an odd angle of the isle and sitting, His arms in this sad knot.	220
PROSPERO	Of the king's ship The mariners say how thou hast disposed And all the rest o' the fleet.	225

	i mrak si osedlá váš Ariel a jeho pomocníci.	
PROSPERO	Sehrál jsi tu bouři, duchu, jak jsem přikázal?	195
ARIEL	Přesně, jak jste si přál! Skočil jsem na královskou loď a vzplál na přídi, na zádi, vprostřed a hned v kajutách zjevoval se v plamenech, rozčtvrtil se a hořel tu a tam, na špicí stěžně, v podpalubí, pak se v jeden oheň slil. Jak boží blesk, jemuž jde v patách hrozný hrom, jsem jim do očí šlehal. Pod tím praskotem ohně a síry jako by se chvěl i mocný Neptun, až se vody mlely a třásl trojzubec.	200 205
PROSPERO	Můj chrabřej ducha! Byl někdo z lidí tak odvážný, že si zachoval chladnou hlavu?	
ARIEL	Ani jeden. Byli jak pomínutí, předváděli hru na zoufalce. Kromě posádky se všichni vrhli do zpěněných vln. Loď hořela. Králův syn Ferdinand s vlasy zježenými jak hřebíky vyskočil první. Křičel: „Všichni čerti utekli z pekla sem.“	210 215
PROSPERO	Dobře! Jak byl daleko od břehu?	
ARIEL	Byl blizoučko.	
PROSPERO	Nikomu se nic nestalo?	
ARIEL	Ne, nic. Jsou bez poskvrnky, dokonce i šaty mají jak vyprané. Jak kázal jste, rozehnal jsem je sem tam po ostrově ve skupinkách. Králova syna zvlášť. Teď sedí jak uzlíček neštěstí v odlehlém koutě ostrova a vzdychá, až z toho houstne vzduch.	220
PROSPERO	A kde je loď? Co posádka a zbytek flotily? Co s nimi je?	225

ARIEL	Safely in harbour	
	Is the king's ship; in the deep nook, where once Thou call'dst me up at midnight to fetch dew From the still-vex'd Bermoothes, there she's hid:	230
	The mariners all under hatches stow'd; Who, with a charm join'd to their suffer'd labour, I have left asleep; and for the rest o' the fleet Which I dispersed, they all have met again And are upon the Mediterranean flote,	235
	Bound sadly home for Naples, Supposing that they saw the king's ship wreck'd And his great person perish.	
PROSPERO	Ariel, thy charge	
	Exactly is perform'd: but there's more work. What is the time o' the day?	
ARIEL	Past the mid season.	240
PROSPERO	At least two glasses. The time 'twixt six and now Must by us both be spent most preciously.	
ARIEL	Is there more toil? Since thou dost give me pains, Let me remember thee what thou hast promised, Which is not yet perform'd me.	
PROSPERO	How now? Moody?	245
	What is't thou canst demand?	
ARIEL	My liberty.	
PROSPERO	Before the time be out? No more!	
ARIEL	I prithee,	
	Remember I have done thee worthy service; Told thee no lies, made thee no mistakings, served Without or grudge or grumblings: thou didst promise To bate me a full year.	
PROSPERO	Dost thou forget	
	From what a torment I did free thee?	
ARIEL	No.	
PROSPERO	Thou dost, and think'st it much to tread the ooze Of the salt deep, To run upon the sharp wind of the north,	255
	To do me business in the veins o' the earth When it is baked with frost.	
ARIEL	I do not, sir.	
PROSPERO	Thou liest, malignant thing! Hast thou forgot The foul witch Sycorax, who with age and envy	

ARIEL	Královská loď teď kotví	
	v bezpečné zátocě, kam donesl jsem z bouřných Bermud o půlnoci, jak přikázal jste, čarovnou rosou spánku.	230
	Tam námořníci v podpalubí spí, utrmácení, kouzlem zmožení, a pokud jde o zbytek flotily, po moři bouří rozmetané, zas se všichni našli a teď směřují	235
	Thyrénským mořem do Neapole. Jsou přesvědčení, že králova loď i s králem klesla ke dnu.	
PROSPERO	Aieli,	
	úkol jsi splnil, další dostaneš. Kolik je hodin?	
ARIEL	Poledne už bylo.	240
PROSPERO	Jsou nejmíň dvě. Od teď až do šesti musíme spolu leccos vykonat.	
ARIEL	Co ještě? Pořád po mně něco chcete a zapomínáte, co jste mi slíbil a nedal mi to.	
PROSPERO	Ale! Ty se vzpouzíš?	245
	Co jsem ti, duchu, nedal?	
ARIEL	Svobodu.	
PROSPERO	Už teď? Na to je čas. Dost o tom!	
ARIEL	Prosím.	
	Sloužím vám věrně, vždycky udělám bez odmlouvání všechno, co a jak mi poručíte. Za to jste mi slíbil odpustit celý rok.	250
PROSPERO	Zapomněl jsi,	
	z jakých muk jsem tě vysvobodil?	
ARIEL	Ne.	
PROSPERO	Zapomněl jsi, a už tě nebaví se pro mě brodit v bahnu hlubiny či osedlat si ostrý severák	255
	nebo se přehrabávat v útrokách až na kost zmrzlé země?	
ARIEL	Ne, to ne!	
PROSPERO	Lžeš, uličníku. Zapomněl jsi na zlou čarodějnici Sykorax, tu babu	

	Was grown into a hoop? Hast thou forgot her?	260
ARIEL	No, sir.	
PROSPERO	Thou hast. Where was she born? Speak; tell me.	
ARIEL	Sir, in Argier.	
PROSPERO	O, was she so? I must Once in a month recount what thou hast been, Which thou forget'st. This damn'd witch Sycorax, For mischiefs manifold and sorceries terrible To enter human hearing, from Argier, Thou know'st, was banish'd: for one thing she did They would not take her life. Is not this true?	265
ARIEL	Ay, sir.	
PROSPERO	This blue-eyed hag was hither brought with child And here was left by the sailors. Thou, my slave, As thou report'st thyself, wast then her servant; And, for thou wast a spirit too delicate To act her earthy and abhorr'd commands, Refusing her grand hests, she did confine thee, By help of her more potent ministers And in her most unmitigable rage, Into a cloven pine; within which rift Imprison'd thou didst painfully remain A dozen years; within which space she died And left thee there; where thou didst vent thy groans As fast as mill-wheels strike. Then was this island – Save for the son that she did litter here, A freckled whelp hag-born – not honour'd with A human shape.	270 275 280
ARIEL	Yes, Caliban her son.	285
PROSPERO	Dull thing, I say so; he, that Caliban Whom now I keep in service. Thou best know'st What torment I did find thee in; thy groans Did make wolves howl and penetrate the breasts Of ever angry bears: it was a torment To lay upon the damn'd, which Sycorax Could not again undo: it was mine art, When I arrived and heard thee, that made gape The pine and let thee out.	290
ARIEL	I thank thee, master.	
PROSPERO	If thou more murmur'st, I will rend an oak And peg thee in his knotty entrails till Thou hast howl'd away twelve winters.	295

	ohnutou k zemi starobou a zlobou?	260
ARIEL	Ne, pane.	
PROSPERO	Ano. Kde se narodila?	
ARIEL	V Alžíru.	
PROSPERO	Že by? Jednou měsíčně ti musím připomenout, co jsi zač. Z Alžíru tuhle čarodějnici Sykorax vyhnali za neslýchaně škodolibé a odpudivé kejkle. Sám víš, že by ji snad i zabili, kdyby nebyla, víš co. Ano?	265
ARIEL	Ano.	
PROSPERO	Posadili tu běhnu s outěžkem na loď a vysadili zde. Ty, můj otrok, jak říkáš, sloužilš tehdy jí. Ale že jsi byl příliš jemný duch a odmítal jsi plnit její zlé, odporné příkazy, tak ona tě s pomocí svých mocnějších rarachů ve vzteku zaklela a vsadila do puklé sosny, v jejímž kmeni jsi byl uvězněný celých dvanáct let a hrozně při tom trpěl. Zemřela a tys tu trčel, skučel, klepal se, jak mlýnek na potoce. Na ostrově nebylo tehdy lidské stvoření, když nepočítám toho prašivce, co ho tu vrhla.	270 275 280
ARIEL	Aha! Kalibána!	285
PROSPERO	Jistě že Kalibána, kterého teď zaměstnávám. Takže vzpomínáš, jak moc jsi trpěl? Při tvém skučení začali vlci výt a medvědům pukala srdce. K těmto mukám tě navěky odsoudila Sykorax a její kletbu mohlo zlomit jen mé umění. Já slyšel tě a z té sosny tě vysvobodil.	290
ARIEL	Díky, mistře.	
PROSPERO	Jen ještě cekni, a rozčísnu dub, vrazím tě mezi suky a tam si skuč dalších dvanáct zim.	295

ARIEL Pardon, master;
I will be correspondent to command
And do my spiriting gently.

PROSPERO Do so, and after two days
I will discharge thee.

ARIEL That's my noble master! 300
What shall I do? Say what; what shall I do?

PROSPERO Go make thyself like a nymph o' the sea:
Be subject to
No sight but thine and mine, invisible
To every eyeball else. Go take this shape 305
And hither come in't: go, hence
With diligence!
Exit Ariel.
Awake, dear heart, awake! Thou hast slept well;
Awake!

MIRANDA The strangeness of your story put
Heaviness in me.

PROSPERO Shake it off. Come on; 310
We'll visit Caliban my slave, who never
Yields us kind answer.

MIRANDA 'Tis a villain, sir,
I do not love to look on.

PROSPERO But, as 'tis,
We cannot miss him: he does make our fire,
Fetch in our wood and serves in offices 315
That profit us. What, ho! Slave! Caliban!
Thou earth, thou! Speak.

CALIBAN (*Within*) There's wood enough within.

PROSPERO Come forth, I say! There's other business for thee:
Come, thou tortoise! When? 320
Enter Ariel like a water-nymph.
Fine apparition! My quaint Ariel,
Hark in thine ear.

ARIEL My lord it shall be done.

Exit.

PROSPERO Thou poisonous slave, got by the devil himself
Upon thy wicked dam, come forth!
Enter Caliban.

ARIEL Odpusťte, mistře,
už budu poslouchat a plnit své
duchařské povinnosti.

PROSPERO Udělej to,
a za dva dny jsi volný.

ARIEL Vzácný pane! 300
Tak co mám dělat? Honem! Co mám dělat?

PROSPERO Proměň se v mořskou vílu, kterou vidí
jen oči mé a tvé.
Ostatním zůstaň neviditelný.
Teď jdi, vem na sebe tu podobu 305
a vrať se zpátky! Jdi už! Maž!
A snaž se! Snaž!
Odejde Ariel.
Probud' se, srdíčko! Dobře jsi spala.
Vzbud' se!

MIRANDA Váš příběh byl tak podivný,
že mě až omámil.

PROSPERO Prober se. Pojd'. 310
Navštívíme otroka Kalibána.
Moc vlídný nebude.

MIRANDA Je ošklivý
a já ho nemám ráda.

PROSPERO Bohužel
ho potřebujeme. Dělá nám oheň,
obstará dříví, leccos zastane. 315
Hodí se nám. Tak haló, Kalibáne!
Ozvi se, hlíno.

KALIBÁN (*Za scénou*) Dříví máte dost.

PROSPERO Vylez, povídám. Mám pro tebe práci.
Ven! Honem, želvo! Jak mám dlouho čekat? 320
Vystoupí Ariel v podobě mořské víly.
Sluší ti to, líbezný Arieli,
Něco ti pošeptám.

ARIEL Udělám to.

Odejde.

PROSPERO Ty lumpe, otroku, fakane matky,
kterou obskočil čert! Povídám, vylez!
Vystoupí Kalibán.

CALIBAN	As wicked dew as e'er my mother brush'd With raven's feather from unwholesome fen Drop on you both! A south-west blow on ye And blister you all o'er!	325
PROSPERO	For this, be sure, to-night thou shalt have cramps, Side-stitches that shall pen thy breath up; urchins Shall, for that vast of night that they may work, All exercise on thee; thou shalt be pinch'd As thick as honeycomb, each pinch more stinging Than bees that made 'em.	330
CALIBAN	I must eat my dinner. This island's mine, by Sycorax my mother, Which thou takest from me. When thou camest first, Thou strokedst me and madest much of me, wouldst give me Water with berries in't, and teach me how To name the bigger light, and how the less, That burn by day and night: and then I loved thee And show'd thee all the qualities o' the isle, The fresh springs, brine-pits, barren place and fertile: Cursed be I that did so! All the charms Of Sycorax, toads, beetles, bats, light on you! For I am all the subjects that you have, Which first was mine own king: and here you sty me In this hard rock, whiles you do keep from me The rest o' the island.	335 340 345
PROSPERO	Thou most lying slave, Whom stripes may move, not kindness! I have used thee, Filth as thou art, with human care, and lodged thee In mine own cell, till thou didst seek to violate The honour of my child.	350
CALIBAN	O ho, O ho! Would't had been done! Thou didst prevent me; I had peopled else This isle with Calibans.	
MIRANDA	Abhorred slave, Which any print of goodness wilt not take, Being capable of all ill! I pitied thee, Took pains to make thee speak, taught thee each hour One thing or other: when thou didst not, savage, Know thine own meaning, but wouldst gabble like A thing most brutish, I endow'd thy purposes With words that made them known. But thy vile race,	355 360

KALIBÁN	Kéž jedovatá rosa jako ta, již moje máti vraní perutí stírala z vraních ok, vás pokropí, že naskácou vám vředy morové.	325
PROSPERO	Za tohle tebe v noci budou brát křeče a v boku bude tě tak píchat, že ztratíš dech, raráši na tobě se budou učit štípat, proštípou tě jako řešeto žihadly stokrát žahavějšími, než má včela.	330
KALIBÁN	Teď obědvám. Na tomhle ostrově jsem doma já, a vy jste mi ho vzal. Když přišel jste, jak uctivě jste si mě předcházel, učil mě dělat pití z bobulí, pojmenovávat velké světlo denní i noční světýlka. Měl jsem vás rád a ukázal vám vše, co ostrov skýtá, studánky, solnou sluj, úrodné stráně. Kéž jsem teď za to proklet! A kéž vás netopýři, brouci a ropuchy mé matky požerou. Býval jsem král, a teď jsem váš jediný poddaný. Dal jste mi chlívek ve skále a vzal si celý můj ostrov.	335 340 345
PROSPERO	Lháři! Na tebe platí jen bič, ne vlídnost! Přijal jsem tě, ty špinavče, za svého, žil jsi u mě až do chvíle, kdys málem znásilnil mou dceru.	350
KALIBÁN	Ohó! Škoda, že jste mi v tom zabránil! Býval bych s ní svůj ostrov zalidnil Kalibány.	
MIRANDA	Mizero, jsi tak prolezlý zlem, že k tobě nic dobrého nepronikne! Z lítosti, jaký jsi divoch, jsem tě učila mluvit a dělat spoustu dalších věcí. Tys jenom ze sebe vyrážel skřeky jak tupé zvíře, já ti pomohla dát zvukům smysl. Ale i když ses	355 360

	Though thou didst learn, had that in't which good natures Could not abide to be with; therefore wast thou Deservedly confined into this rock, Who hadst deserved more than a prison. 365
CALIBAN	You taught me language; and my profit on't Is, I know how to curse. The red plague rid you For learning me your language!
PROSPERO	Hag-seed, hence! Fetch us in fuel; and be quick, thou'rt best, To answer other business. Shrug'st thou, malice? 370 If thou neglect'st or dost unwillingly What I command, I'll rack thee with old cramps, Fill all thy bones with aches, make thee roar That beasts shall tremble at thy din.
CALIBAN	No, pray thee. (<i>Aside</i>) I must obey: his art is of such power, 375 It would control my dam's god, Setebos, and make a vassal of him.
PROSPERO	So, slave; hence! <i>Exit Caliban.</i> <i>Enter Ariel, invisible, playing and singing; Ferdinand following.</i>
ARIEL	(<i>Sings</i>) Come unto these yellow sands, And then take hands: Courtsied when you have and kiss'd 380 The wild waves whist, Foot it featly here and there; And sweet sprites bear The burthen. Hark, hark!
BURTHEN	Bow-wow. 385
ARIEL	The watch-dogs bark!
BURTHEN	Bow-wow.
ARIEL	Hark, hark! I hear The strain of strutting chanticleer.
BURTHEN	Cry, Cock-a-diddle-dow. 390
FERDINAND	Where should this music be? I' the air or the earth? It sounds no more: and sure, it waits upon Some god o' the island. Sitting on a bank, Weeping again the king my father's wreck, This music crept by me upon the waters, 395

	dost naučil, tvůj zvrhlý původ v tobě zas získal vrch; a proto po zásluze jsi uvězněný v téhle jeskyni, přestože zasloužil bys horší trest. 365
KALIBÁN	Řeč jste mě naučili. Dobrá je mi jen k nadávání. Aby vás mor vzal za vaše učení!
PROSPERO	Ty neřáde, jdi pro dříví. Syp! Honem, pak si přijď pro další práci. Ty se ošíváš? 370 Budeš-li líknavě či neochotně plnit má přání, pustím do tvých kostí křeče a kostižer, že budeš řvát, až zvěř se bude třást.
KALIBÁN	Jen to ne, prosím. (<i>Stranou</i>) Musím ho poslechnout. Je mocný tak, 375 že by i bůh mé matky Setebos se před ním sklonil.
PROSPERO	Lotře, upaluj! <i>Odejde Kalibán.</i> <i>Vystoupí Ariel, neviditelný, hraje a zpívá, za ním jde Ferdinand.</i>
ARIEL	(<i>Zpívá</i>) Vstoupíš na písčnou pláž, tam dívce ruku dáš, a ledva ji políbíš, 380 vlnobití utišíš. A když začneš tančit s ní, mořské víly zapějí píseň vám!
ZVUKY	Uá uá uá! 385
ARIEL	Ozve se i štěkot psí!
ZVUKY	Uá uá uá!
ARIEL	Poslouchej, jak za svítání zní kohoutí kokrhání.
ZVUKY	Kykyryký! Uá uá uá! 390
FERDINAND	Odkud ta hudba jde? Ze země? Z nebe? Už utichla. To jistě nějaký ostrovni bůh jí vládne. Oplakával jsem na břehu smrt královského otce, když jakoby z vod hudba vystoupila 395

	Allaying both their fury and my passion With its sweet air: thence I have follow'd it, Or it hath drawn me rather. But 'tis gone. No, it begins again.	
ARIEL	<i>(Sings)</i> Full fathom five thy father lies; Of his bones are coral made; Those are pearls that were his eyes: Nothing of him that doth fade But doth suffer a sea-change Into something rich and strange. Sea-nymphs hourly ring his knell.	400 405
BURTHEN	Ding-dong.	
ARIEL	Hark! Now I hear them – Ding-dong, bell.	
FERDINAND	The ditty does remember my drown'd father. This is no mortal business, nor no sound That the earth owes. I hear it now above me.	410
PROSPERO	The fringed curtains of thine eye advance And say what thou seest yond.	
MIRANDA	What is't? A spirit? Lord, how it looks about! Believe me, sir, It carries a brave form. But 'tis a spirit.	415
PROSPERO	No, wench; it eats and sleeps and hath such senses As we have, such. This gallant which thou seest Was in the wreck; and, but he's something stain'd With grief that's beauty's canker, thou mightst call him A goodly person: he hath lost his fellows And strays about to find 'em.	420
MIRANDA	I might call him A thing divine, for nothing natural I ever saw so noble.	
PROSPERO	<i>(Aside)</i> It goes on, I see, As my soul prompts it. Spirit, fine spirit! I'll free thee Within two days for this.	
FERDINAND	Most sure, the goddess On whom these airs attend! – Vouchsafe my prayer May know if you remain upon this island; And that you will some good instruction give How I may bear me here: my prime request, Which I do last pronounce, is, O you wonder! If you be maid or no?	425 430
MIRANDA	No wonder, sir;	

	a krásnou melodií tišila hukot vln i můj žal. Vydal jsem se za ní a došel sem. A teď je pryč. Ne, zas se ozývá.	
ARIEL	<i>(Zpívá)</i> Pod hladinou tvůj otec dlí, z kostí jeho jsou korály a z jeho očí zářivých pouze dvě perly zůstaly. Všechno, co moře pohltilí, se změní ve šperky z perleti. Už mořské víly na zvony – Bim bam! Bim bam!	400 405
ZVUKY	Bim bam! Bim bam!	
ARIEL	Slyšíš? – mu hrana vyzvání.	
FERDINAND	Píseň je o mém utonulém otci. To není lidský hlas, ani ta hudba není z tohoto světa. Teď jde shora.	410
PROSPERO	Zvedni oponu řas a řekni mi, co vidíš.	
MIRANDA	Co je to? Nějaký duch? Rozhlíží se. Ach, tatínku, to je něco tak nádherného. Je to duch?	415
PROSPERO	Ne. Spí to, jí to, má to stejné smysly jako my dva. Ten mladík je z té lodi, co ztroskotala. Kdyby na krásu mu neubíral smutek, mohla bys říct, že je pohledný. Ztratil své druhy a teď je hledá.	420
MIRANDA	Mně připadá jak nebeské stvoření. Na zemi jsem nic krásnějšího neviděla.	
PROSPERO	<i>(Stranou)</i> Vše jde podle plánu. Duchu, za dva dny jsi volný.	
FERDINAND	To je jistě bohyně, s ní přichází ta hudba! – Smím se zeptat, zda pobýváte tady na ostrově, a pokud ano, poradte mi, prosím, jak se tu vyznat. Ale na to hlavní se zeptám naposled. Ach, zázraku, jste dívka, nebo ne?	425 430
MIRANDA	Já nejsem zázrak.	

	But certainly a maid.	
FERDINAND	My language! Heavens! I am the best of them that speak this speech, Were I but where 'tis spoken.	
PROSPERO	How? The best? What wert thou, if the King of Naples heard thee?	435
FERDINAND	A single thing, as I am now, that wonders To hear thee speak of Naples. He does hear me; And that he does I weep: myself am Naples, Who with mine eyes, never since at ebb, beheld The king my father wreck'd.	
MIRANDA	Alack, for mercy!	440
FERDINAND	Yes, faith, and all his lords; the Duke of Milan And his brave son being twain.	
PROSPERO	<i>(Aside)</i> The Duke of Milan And his more braver daughter could control thee, If now 'twere fit to do't. At the first sight They have changed eyes. Delicate Ariel, I'll set thee free for this. <i>(To Ferdinand)</i> A word, good sir; I fear you have done yourself some wrong: a word.	445
MIRANDA	Why speaks my father so ungently? This Is the third man that e'er I saw, the first That e'er I sigh'd for: pity move my father To be inclined my way!	450
FERDINAND	O, if a virgin, And your affection not gone forth, I'll make you The queen of Naples.	
PROSPERO	Soft, sir! One word more. <i>(Aside)</i> They are both in either's powers; but this swift business I must uneasy make, lest too light winning Make the prize light. <i>(To Ferdinand)</i> One word more; I charge thee That thou attend me: thou dost here usurp The name thou owest not; and hast put thyself Upon this island as a spy, to win it From me, the lord on't.	455
FERDINAND	No, as I am a man.	460
MIRANDA	There's nothing ill can dwell in such a temple: If the ill spirit have so fair a house, Good things will strive to dwell with't.	

	Však dívka jistě.	
FERDINAND	Mluví! Jazykem mé země, v níž bych nejvyšší byl já, kdybych se vrátil domů.	
PROSPERO	Nejvyšší? Měl by tě slyšet neapolský král.	435
FERDINAND	Žasl by jako já, že slyší vás o králi mluvit. Král mě slyší, pane, a proto pláču. Králem Neapole jsem já. A pláču od chvíle, kdy jsem krále a otce viděl ztroskotat.	
MIRANDA	Ta hrůza!	440
FERDINAND	A s ním i další pány; milánského vévodu s jeho synem.	
PROSPERO	<i>(Stranou)</i> Milánský vévoda s dcerou by to popřeli, být na to vhodný čas. Na první pohled si padli do očí. Můj Arieli, za to tě osvobodím. <i>(K Ferdinandovi)</i> Ty, pojď sem. Mám obavy, že jste se, pane, spletl.	445
MIRANDA	Otče, proč mluvíte tak přísně? Tohle je třetí muž, kterého vidím, první, po kterém toužím. Mějte slitování a přejte mi ho, otče!	450
FERDINAND	Jste-li panna a dosud nezadaná, udělám z vás královnu Neapole.	
PROSPERO	Mlč. Pojď sem. <i>(Stranou)</i> Šlípí po sobě, ale musím jim to trochu ztížit. Lehká kořist se dost lehko zneváží. <i>(K Ferdinandovi)</i> Poroučím ti, přístup ke mně a poslyš obvinění. Pod ukradeným jménem vloudil ses na ostrov jako špeh, abys mě zde připravil o moc.	455
FERDINAND	Jako že jsem muž, to ne!	460
MIRANDA	V tak krásném chrámu není místo pro zlo. Kdyby zlý duch sídlil v tak skvostném domě, dobro by toužilo žít s ním.	

PROSPERO	Follow me. – Speak not you for him; he's a traitor. – Come; I'll manacle thy neck and feet together: Sea-water shalt thou drink; thy food shall be The fresh-brook muscles, wither'd roots and husks Wherein the acorn cradled. Follow.	465
FERDINAND	No; I will resist such entertainment till Mine enemy has more power. <i>Draws, and is charmed from moving.</i>	
MIRANDA	O dear father, Make not too rash a trial of him, for He's gentle and not fearful.	470
PROSPERO	What? I say, My foot my tutor? Put thy sword up, traitor; Who makest a show but darest not strike, thy conscience Is so possess'd with guilt: come from thy ward, For I can here disarm thee with this stick And make thy weapon drop.	475
MIRANDA	Beseech you, father.	
PROSPERO	Hence! Hang not on my garments.	
MIRANDA	Sir, have pity; I'll be his surety.	
PROSPERO	Silence! One word more Shall make me chide thee, if not hate thee. What! An advocate for an imposter! Hush! Thou think'st there is no more such shapes as he, Having seen but him and Caliban: foolish wench! To the most of men this is a Caliban And they to him are angels.	480
MIRANDA	My affections Are then most humble; I have no ambition To see a goodlier man.	485
PROSPERO	Come on; obey: Thy nerves are in their infancy again And have no vigour in them.	
FERDINAND	So they are; My spirits, as in a dream, are all bound up. My father's loss, the weakness which I feel, The wreck of all my friends, nor this man's threats,	490

PROSPERO	Pojď sem. – A ty s ním nemluv. Je to zrádce. – Pojď! Svážu tě do kozelce, dám ti pít jen slanou vodu, k jídlu budeš mít jen škeble, misku, v které trůnil žalud, a seschlé kořínky. Pojď za mnou!	465
FERDINAND	Ne! Abych vás poslechl, to byste musel mít větší sílu. <i>Tasí meč, ale je očarován a nemůže se hnout.</i>	
MIRANDA	Otče, prosím vás, nebudte k němu krutý. Je tak milý. A nebojí se vás.	470
PROSPERO	Cože? Ty mě chceš poučovat? – Zastrč meč, ty zrádce! Stejně jen hrozíš! Udeřit máš strach. Hryže tě špatné svědomí. Tak do mě! Mně stačí tahle hůlka, abych ti vyrazil z ruky meč.	475
MIRANDA	Prosím vás, otče.	
PROSPERO	Nevěš se na mě! Pusť!	
MIRANDA	Slitování, já za něj ručím.	
PROSPERO	Mlč! Už ani muk! Nebo jsem s tebou skončil. Jakže? Chceš se přimlouvát za toho vetřelce? Pš! Myslíš, že nejsou hezčí na světě? Srovnáváš ho jen s Kalibánem, hloupá! Vedle ostatních je on Kalibán a oni andělé.	480
MIRANDA	Pak budu skromná a nebudu chtít nikdy milovat hezčího muže.	485
PROSPERO	Ale. (<i>K Ferdinandovi</i>) Podvol se! Máš v sobě síly zas jak mimino, svaly ti ochably.	
FERDINAND	To tedy ano. Cítím se jako ve snu. Přišel jsem o otce, přátele, jsem zesláblý, ten muž mi poroučí a hrozí mi,	490

To whom I am subdued, are but light to me,
 Might I but through my prison once a day
 Behold this maid: all corners else o' the earth 495
 Let liberty make use of; space enough
 Have I in such a prison.

PROSPERO (*Aside*) It works.
 (*To Ferdinand*) Come on.
 Thou hast done well, fine Ariel!
 (*To Ferdinand*) Follow me.
 (*To Ariel*) Hark what thou else shalt do me.

MIRANDA (*To Ferdinand*) Be of comfort;
 My father's of a better nature, sir, 500
 Than he appears by speech: this is unwonted
 Which now came from him.

PROSPERO (*To Ariel*) Thou shalt be free
 As mountain winds: but then exactly do
 All points of my command.

ARIEL To the syllable.

PROSPERO Come, follow. – Speak not for him. 505
Exeunt.

ale já budu šťastný ve vězení,
 budu-li z něho moci jednou za den
 spatřit tu dívku. Nikde na světě 495
 pak nebudu se cítit volný tak
 jak v tomhle vězení.

PROSPERO (*Stranou*) Chytil se.
 (*K Ferdinandovi*) Pojd'!
 Chválím tě, Arieli!
 (*K Ferdinandovi*) Alou. Jdem!
 (*K Arielovi*) Teď poslouchej, co dál.

MIRANDA (*K Ferdinandovi*) Nemějte strach,
 můj tatínek je mnohem laskavější, 500
 než by se zdálo podle řeči. Nevím,
 co do něj vjelo.

PROSPERO (*K Arielovi*) Budeš svobodný
 a volný jako vítr, splníš-li
 můj příkaz.

ARIEL Splním vám ho do puntíku.

PROSPERO Tak pojd'. – A ty mi za něj neoroduj. 505
Odejdou.

ACT II.

SCENE 1.

ANOTHER PART OF THE ISLAND.

Enter Alonso, Sebastian, Antonio, Gonzalo, Adrian, Francisco, and others.

- GONZALO Beseech you, sir, be merry; you have cause,
So have we all, of joy; for our escape
Is much beyond our loss. Our hint of woe
Is common; every day some sailor's wife,
The masters of some merchant and the merchant 5
Have just our theme of woe; but for the miracle,
I mean our preservation, few in millions
Can speak like us: then wisely, good sir, weigh
Our sorrow with our comfort.
- ALONSO Prithee, peace.
- SEBASTIAN *(Aside to Antonio)* He receives comfort like cold porridge. 10
- ANTONIO *(Aside to Sebastian)* The visitor will not give him o'er so.
- SEBASTIAN *(Aside to Antonio)* Look, he's winding up the watch of his
wit; by and by it will strike.
- GONZALO Sir –
- SEBASTIAN *(Aside to Antonio)* One: tell. 15
- GONZALO When every grief is entertain'd that's offer'd,
Comes to the entertainer –
- SEBASTIAN A dollar.
- GONZALO Dolour comes to him, indeed: you
have spoken truer than you purposed. 20
- SEBASTIAN You have taken it wiselier than I meant you should.
- GONZALO Therefore, my lord –
- ANTONIO *(Aside to Sebastian)* Fie, what a spendthrift is he of his tongue!
- ALONSO I prithee, spare.
- GONZALO Well, I have done: but yet – 25
- SEBASTIAN *(Aside to Antonio)* He will be talking.

JEDNÁNÍ II.

SCÉNA 1.

NA JINÉ ČÁSTI OSTROVA.

Vystoupí král Alonso, Sebastian, Antonio, Gonzalo, Adrian, Francisco a další.

- GONZALO Už netrapte se, Veličenstvo, máte
jako my všichni důvod k radosti,
že nás víc přežilo než naopak.
Takové neštěstí je běžná věc,
sužuje denně ženy námořníků 5
či loďaře. Ale tak zázračně
jak my se zachrání pár z milionů.
A proto moudře zkuste vyvážit
zármutek úlevou.
- ALONSO Prosím tě, mlč.
- SEBASTIAN *(Stranou k Antoniovi)* Nedá se utěšit ani za nic. 10
- ANTONIO *(Stranou k Sebastianovi)* Spíš utěšitel se nedá a ještě mu přidá.
- SEBASTIAN *(Stranou k Antoniovi)* Bude tak dlouho natahovat strunu
jeho trpělivosti, až strunka praskne.
- GONZALO Pane –
- SEBASTIAN *(Stranou k Antoniovi)* Už mu zase krotí kolíkem. 15
- GONZALO Kdyby si každý takhle bral každý žal,
pak by byl –
- SEBASTIAN Debil.
- GONZALO Pak by nebyl! Správně! Srdce by mu puklo.
Vyjádřil jste se trefněji, než bych do vás řek. 20
- SEBASTIAN O vás bych já řekl něco ještě trefnějšího.
- GONZALO A proto, Veličenstvo –
- ANTONIO *(Stranou k Sebastianovi)* On tu hubu nezavře!
- ALONSO Prosím tě, zmlkni.
- GONZALO Vždyť nic neříkám, já jen – 25
- SEBASTIAN *(Stranou k Antoniovi)* On jen mele dál.

ANTONIO	<i>(Aside to Sebastian)</i> Which, of he or Adrian, for a good wager, first begins to crow?	
SEBASTIAN	The old cock.	
ANTONIO	The cockerel.	30
SEBASTIAN	Done. The wager?	
ANTONIO	A laughter.	
SEBASTIAN	A match!	
ADRIAN	Though this island seem to be desert –	
ANTONIO	Ha, ha, ha!	35
SEBASTIAN	So, you're paid.	
ADRIAN	Uninhabitable and almost inaccessible –	
SEBASTIAN	Yet –	
ADRIAN	Yet –	
ANTONIO	He could not miss't.	40
ADRIAN	It must needs be of subtle, tender and delicate temperance.	
ANTONIO	Temperance was a delicate wench.	
SEBASTIAN	Ay, and a subtle; as he most learnedly delivered.	
ADRIAN	The air breathes upon us here most sweetly.	45
SEBASTIAN	As if it had lungs, and rotten ones.	
ANTONIO	Or as 'twere perfumed by a fen.	
GONZALO	Here is everything advantageous to life.	
ANTONIO	True; save means to live.	
SEBASTIAN	Of that there's none, or little.	50
GONZALO	How lush and lusty the grass looks! How green!	
ANTONIO	The ground indeed is tawny.	
SEBASTIAN	With an eye of green in't.	
ANTONIO	He misses not much.	
SEBASTIAN	No; he doth but mistake the truth totally.	55
GONZALO	But the rarity of it is – which is indeed almost beyond credit –	
SEBASTIAN	As many vouched rarities are.	
GONZALO	That our garments, being, as they were, drenched in the sea, hold notwithstanding their freshness and glosses, being rather new-dyed than stained with salt water.	60

ANTONIO	<i>(Stranou k Sebastianovi)</i> Kdo z těch dvou otevře zobák dřív? Vsaďme se.	
SEBASTIAN	Ten starej krákora.	
ANTONIO	To mladý pískele.	30
SEBASTIAN	Platí. O co hrajem?	
ANTONIO	O tři chechtáky.	
SEBASTIAN	Platí!	
ADRIAN	Ačkoli se ten ostrov zdá zcela pustý –	
ANTONIO	Cha! Cha! Cha!	35
SEBASTIAN	Zaplatil sis sám.	
ADRIAN	– neobyvatelný a takřka nedostupný –	
SEBASTIAN	– přec –	
ADRIAN	– přec –	
ANTONIO	Praví pan pitomec.	40
ADRIAN	– přec tu člověk věru nachází cos libého a krásného.	
ANTONIO	Co tu našel? Jakou Věru?	
SEBASTIAN	Co zlíbe ho a skásne ho.	
ADRIAN	Je zde omamný vzduch, cítím tu mléko a strdí.	45
SEBASTIAN	Já cítím ohavný puch.	
ANTONIO	Máš pravdu, něco tu smrdí.	
GONZALO	K životu se tu vše přímo nenasytně dere.	
ANTONIO	Ale nasytit se tu není čím.	
SEBASTIAN	A to mě hněte.	50
GONZALO	Jak bujná a šťavnatá je zde tráva zelená!	
ANTONIO	Bujně zvalená.	
SEBASTIAN	Škumpou otrávená.	
ANTONIO	Všeho si všimne.	
SEBASTIAN	Ale nic nevidí.	55
GONZALO	Nicméně tou ze všeho největší záhadou je skutečnost –	
SEBASTIAN	A největší samozřejmostí je sen –	
GONZALO	– že naše šaty, mořskou vodou nasáklé, jsou přesto čistostkvoucí a nažehlené, a jakoby spíš novými barvami zářící než solí poničené.	60

ANTONIO	If but one of his pockets could speak, would it not say he lies?	
SEBASTIAN	Ay, or very falsely pocket up his report	65
GONZALO	Methinks our garments are now as fresh as when we put them on first in Afric, at the marriage of the king's fair daughter Claribel to the King of Tunis.	
SEBASTIAN	'Twas a sweet marriage, and we prosper well in our return.	70
ADRIAN	Tunis was never graced before with such a paragon to their queen.	
GONZALO	Not since widow Dido's time.	
ANTONIO	Widow! A pox o' that! How came that widow in? Widow Dido!	75
SEBASTIAN	What if he had said 'widower Aeneas' too? Good Lord, how you take it!	
ADRIAN	'Widow Dido' said you? You make me study of that: she was of Carthage, not of Tunis.	
GONZALO	This Tunis, sir, was Carthage.	80
ADRIAN	Carthage?	
GONZALO	I assure you, Carthage.	
SEBASTIAN	His word is more than the miraculous harp; he hath raised the wall and houses too.	
ANTONIO	What impossible matter will he make easy next?	85
SEBASTIAN	I think he will carry this island home in his pocket and give it his son for an apple.	
ANTONIO	And, sowing the kernels of it in the sea, bring forth more islands.	
GONZALO	Ay.	90
ANTONIO	Why, in good time.	
GONZALO	Sir, we were talking that our garments seem now as fresh as when we were at Tunis at the marriage of your daughter, who is now queen.	
ADRIAN	And the rarest that e'er came there.	95
SEBASTIAN	Bate, I beseech you, widow Dido.	
ANTONIO	O, widow Dido! Ay, widow Dido.	
GONZALO	Is not, sir, my doublet as fresh as the first day I wore it? I mean, in a sort.	100

ANTONIO	Lže si do kapsy, takže minimálně kapsy má samou špínu.	
SEBASTIAN	Ne ne. On říká čistou lež.	65
GONZALO	Naše oblečení je stejně bez poskvrnky, jako když jsme si je oblékli v Africe na svatbu královny dcery Klaribel s králem Tunisu.	
SEBASTIAN	To byla báječná svatba a hlavně tu cestu zpátky jsme si báječně užili.	70
ADRIAN	Tak velkolepý svatební průvod Tunis nepamatuje.	
GONZALO	Leda snad když se královna vdova Dido sezdala s Aeneem.	
ANTONIO	Ale jdi do! Vdova Dido! Ta že se sezdala? Na to se mi nezdála.	75
SEBASTIAN	Sezdala! A s enónem! Co bys tomu řek?	
ADRIAN	Královna Dido, říkáte? Ale pokud se nepletu, Dido byla královnou Kartága, a ne Tunisu, že?	
GONZALO	Tunis, pane, bývalo Kartágo.	80
ADRIAN	Opravdu?	
GONZALO	Vždyť vám to říkám, Kartágo.	
SEBASTIAN	Stačí říct, a jeho zázračné slovo vyčaruje domy i stromy.	
ANTONIO	Co nemožného ještě dokáže?	85
SEBASTIAN	Celý tenhle ostrov si strčí do kapsy a dá ho doma synáčkovi na památku.	
ANTONIO	A cestou bude sypat jádýrka a z každého z nich vyroste nový ostrov.	
GONZALO	Já –	90
ANTONIO	Už ho dlouho nebylo slyšet.	
GONZALO	– my si říkáme, Veličenstvo, jaké je to podivné, že naše šaty jsou stejně čisté a pěkné jako v Africe na svatbě vaší dcery Klaribel, ze které je nyní královna Tunisu.	
ADRIAN	Ta nejvznešenější, jakou tam kdy měli.	95
SEBASTIAN	A co Dido? Nezapomínejte na Dido.	
ANTONIO	Ach, Dido! Dido! Dido!	
GONZALO	Což není, Veličenstvo, můj kabátec stejně elegantní jako dřív? Svým způsobem?	100

ANTONIO	That sort was well fished for.	
GONZALO	When I wore it at your daughter's marriage?	
ALONSO	You cram these words into mine ears against The stomach of my sense. Would I had never Married my daughter there! For, coming thence, 105 My son is lost and, in my rate, she too, Who is so far from Italy removed I ne'er again shall see her. O thou mine heir Of Naples and of Milan, what strange fish Hath made his meal on thee?	
FRANCISCO	Sir, he may live: 110 I saw him beat the surges under him, And ride upon their backs; he trod the water, Whose enmity he flung aside, and breasted The surge most swoln that met him; his bold head 'Bove the contentious waves he kept, and oar'd 115 Himself with his good arms in lusty stroke To the shore, that o'er his wave-worn basis bow'd, As stooping to relieve him: I not doubt He came alive to land.	
ALONSO	No, no, he's gone.	
SEBASTIAN	Sir, you may thank yourself for this great loss, 120 That would not bless our Europe with your daughter, But rather lose her to an African; Where she at least is banish'd from your eye, Who hath cause to wet the grief on't.	
ALONSO	Prithoe, peace.	
SEBASTIAN	You were kneel'd to and importuned otherwise 125 By all of us, and the fair soul herself Weigh'd between loathness and obedience, at Which end o' the beam should bow. We have lost your son, I fear, for ever: Milan and Naples have More widows in them of this business' making 130 Than we bring men to comfort them: The fault's your own.	
ALONSO	So is the dear'st o' the loss.	
GONZALO	My lord Sebastian, The truth you speak doth lack some gentleness And time to speak it in: you rub the sore, 135 When you should bring the plaster.	

ANTONIO	Svým způsobem jistě.	
GONZALO	Když jsem ho měl na svatbě vaší dcerky?	
ALONSO	Bolí mě z tebe uši. Nemám chuť tě poslouchat. Neměl jsem Klaribel vyvdát do Tunisu. Kvůli té svatbě 105 jsem přišel o syna a ztratil dceru. Je od Itálie tak daleko, že už ji neuvidím. A ten, kdo měl zdědit Neapol a Milán, slouží teď rybám za potravu.	
FRANCISCO	Snad to přežil. 110 Viděl jsem ho, jak buší do vln, kterým se vyhoup na hřbet. Kopal pod sebe, a voda mu šla z cesty. Nastavil hrud' vzduché záplavě, uprostřed níž se jeho hlava hrdě tyčila, 115 a mocnými údery paží se dral k souši, která jemu v ústrety se pod ním zvedala. Jsem přesvědčen, že živý doplul na břeh.	
ALONSO	Zahynul.	
SEBASTIAN	Můžeš si za to ale, bratře, sám. 120 Evropa byla pro tvou dceru málo, raději jsi ji poslal do Afriky, kde je jak ve vyhnanství, a ty právem teď pro ni nařkáš.	
ALONSO	Prosím tě, mlč.	
SEBASTIAN	Všichni jsme ti klečeli u nohou 125 a za ni prosili. V ní svářily se odpor k němu s poslušností k tobě. Tys zvítězil. Tvůj syn je navždy ztracen, obávám se, a Milán s Neapolí má v tuto chvíli více vdov, než kolik 130 se vrátí mužů k jejich útěše. A to tvou vinou!	
ALONSO	Pykám za ni nejvíc.	
GONZALO	Vážený pane Sebastiane, říkáte pravdu, ale nevhodně v nevhodný čas. Jitříte rány, jež 135 je třeba něžně ošetřit.	

SEBASTIAN	Very well.	
ANTONIO	And most chirurgionly.	
GONZALO	It is foul weather in us all, good sir, When you are cloudy.	
SEBASTIAN	Foul weather?	
ANTONIO	Very foul.	
GONZALO	Had I plantation of this isle, my lord –	140
ANTONIO	He'ld sow't with nettle-seed.	
SEBASTIAN	Or docks, or mallows.	
GONZALO	And were the king on't, what would I do?	
SEBASTIAN	'Scape being drunk for want of wine.	
GONZALO	I' the commonwealth I would by contraries Execute all things; for no kind of traffic Would I admit; no name of magistrate; Letters should not be known; riches, poverty, And use of service, none; contract, succession, Bourn, bound of land, tilth, vineyard, none; No use of metal, corn, or wine, or oil; No occupation; all men idle, all; And women too, but innocent and pure; No sovereignty –	145 150
SEBASTIAN	Yet he would be king on't.	
ANTONIO	The latter end of his commonwealth forgets the beginning.	155
GONZALO	All things in common nature should produce Without sweat or endeavour: treason, felony, Sword, pike, knife, gun, or need of any engine, Would I not have; but nature should bring forth, Of its own kind, all foison, all abundance, To feed my innocent people.	160
SEBASTIAN	No marrying 'mong his subjects?	
ANTONIO	None, man; all idle: whores and knaves.	
GONZALO	I would with such perfection govern, sir, To excel the golden age.	
SEBASTIAN	'Save his majesty!	165
ANTONIO	Long live Gonzalo!	
GONZALO	And – do you mark me, sir?	
ALONSO	Prithee, no more: thou dost talk nothing to me.	

SEBASTIAN	To jistě.	
ANTONIO	Pan dochtor promluvil.	
GONZALO	Tím věčným popichováním tu jen kalíte vodu.	
SEBASTIAN	Vodu?	
ANTONIO	Té mám po krk.	
GONZALO	Kdybych měl já osídlit tuto půdu –	140
ANTONIO	Koho má ošidit?	
SEBASTIAN	Někoho až na půdu.	
GONZALO	– a byl zde králem, víte, co bych dělal?	
SEBASTIAN	Všechno proto, aby se nepodělal.	
GONZALO	Všechno úplně naopak, než se obvykle dělá. Zakázal bych obchod, úřady, školy, aby nebyly rozdíly mezi bohatstvím a bídou. Zrušil bych dědictví a vlastnictví, zneplatnil smlouvy, meze rozoral. Železo, víno, olej, obilí bych zavrhl, nikdo by nepracoval, ba ani ženy, a každý by byl svým vlastním pánem –	145 150
SEBASTIAN	A on jejich král.	
ANTONIO	Ten jeho stát na konci zapomněl, z čeho byl počat.	155
GONZALO	Všichni by užívali plodů země svorně a bez námahy. Zakázal bych nože a pušky, jakékoli stroje, a tvrdě trestal zrádce. Příroda by živila můj lid, který by žil v bratrské lásce.	160
SEBASTIAN	A v manželské ne?	
ANTONIO	Žili by na hromádce jako děvky a pasáci.	
GONZALO	Nastolil bych tak dokonalou vládu, že započal bych nový zlatý věk.	
SEBASTIAN	Ať žije Gonzalo, náš nový král!	165
ANTONIO	Dejte mu korunu!	
GONZALO	Vnímáte mě?	
ALONSO	Prosím tě, dost už. Mluvíš o ničem.	

GONZALO I do well believe your highness; and did it to minister occasion to these gentlemen, who are of such sensible and nimble lungs that they always use to laugh at nothing. 170

ANTONIO 'Twas you we laughed at.

GONZALO Who in this kind of merry fooling am nothing to you: so you may continue and laugh at nothing still.

ANTONIO What a blow was there given!

SEBASTIAN An it had not fallen flat-long. 175

GONZALO You are gentlemen of brave metal; you would lift the moon out of her sphere, if she would continue in it five weeks without changing.
Enter Ariel, invisible, playing solemn music.

SEBASTIAN We would so, and then go a bat-fowling.

ANTONIO Nay, good my lord, be not angry. 180

GONZALO No, I warrant you; I will not adventure my discretion so weakly. Will you laugh me asleep, for I am very heavy?

ANTONIO Go sleep, and hear us.
All sleep except Alonso, Sebastian, and Antonio.

ALONSO What, all so soon asleep! I wish mine eyes 185
Would, with themselves, shut up my thoughts: I find
They are inclined to do so.

SEBASTIAN Please you, sir,
Do not omit the heavy offer of it:
It seldom visits sorrow; when it doth,
It is a comforter.

ANTONIO We two, my lord, 190
Will guard your person while you take your rest,
And watch your safety.

ALONSO Thank you. Wondrous heavy.
Alonso sleeps.
Exit Ariel.

SEBASTIAN What a strange drowsiness possesses them!

ANTONIO It is the quality o' the climate.

SEBASTIAN Why
Doth it not then our eyelids sink? I find not 195
Myself disposed to sleep.

ANTONIO Nor I; my spirits are nimble.

GONZALO Souhlasím, Veličenstvo. Ale já chtěl jen inspirovat ty dva pány, kteří jsou natolik rozjívění, že se dokážou smát každé nicotnosti. 170

ANTONIO My se nesmáli každé nicotnosti, ale vám.

GONZALO Ale protože já jsem proti vám úplně nic, smějete se ničemu.

ANTONIO To jste nám to teda dal!

SEBASTIAN To jste nám to teda nandal. 175

GONZALO Vy jste kabrňáci! Vy prostě nenecháte kámen na kameni. I Měsíc byste strhli z nebe, protože vám připadá příliš obyčejný.
Vystoupí Ariel. Je neviditelný, s ním přichází vznešená hudba.

SEBASTIAN Leda bychom vám ho pověsili na nos jako lampion.

ANTONIO To je jen v žertu, pane, nezlobte se. 180

GONZALO Taková ubohost mi náladu nezkaží. Nad vašimi posměšky mohu jen zívát. Nudí mě tak, až se mi chce spát.

ANTONIO Spěte. Povíme vám před spaním pohádku.
Všichni usnou kromě Alonsa, Sebastiana a Antonia.

ALONSO Co je to? Všichni spí? Tak najednou? 185
Kéž bych i já moh spát a zapomenout.
Jde na mě spánek.

SEBASTIAN Nebraň se mu, bratře.
Obvykle se trpícím vyhýbá,
však přijde-li, přináší útěchu
a osvěžení.

ANTONIO My dva budeme 190
nad vámi, Veličenstvo, bdít a chránit
váš klid a bezpečí.

ALONSO Děkuji. Hlava mi padá.
Král Alonso usne.
Odejde Ariel.

SEBASTIAN Co je to najednou všechny tak zmohlo?

ANTONIO To bude zdejší vzduchem.

SEBASTIAN Ale proč
se oči neklíží i nám? Mně se 195
spát nechce.

ANTONIO Ani mně. Jsem čilý.

	They fell together all, as by consent; They dropp'd, as by a thunder-stroke. What might, Worthy Sebastian? O, what might? – No more! – And yet me thinks I see it in thy face, 200 What thou shouldst be: the occasion speaks thee, and My strong imagination sees a crown Dropping upon thy head.	
SEBASTIAN	What, art thou waking?	
ANTONIO	Do you not hear me speak?	
SEBASTIAN	I do; and surely It is a sleepy language and thou speak'st 205 Out of thy sleep. What is it thou didst say? This is a strange repose, to be asleep With eyes wide open; standing, speaking, moving, And yet so fast asleep.	
ANTONIO	Noble Sebastian, Thou let'st thy fortune sleep – die, rather; wink'st 210 Whiles thou art waking.	
SEBASTIAN	Thou dost snore distinctly; There's meaning in thy snores.	
ANTONIO	I am more serious than my custom: you Must be so too, if heed me; which to do Trebles thee o'er.	
SEBASTIAN	Well, I am standing water. 215	
ANTONIO	I'll teach you how to flow.	
SEBASTIAN	Do so: to ebb Hereditary sloth instructs me.	
ANTONIO	O, If you but knew how you the purpose cherish Whiles thus you mock it! How, in stripping it, You more invest it! Ebbing men, indeed, 220 Most often do so near the bottom run By their own fear or sloth.	
SEBASTIAN	Prithee, say on: The setting of thine eye and cheek proclaim A matter from thee, and a birth indeed Which throes thee much to yield.	
ANTONIO	Thus, sir: 225 Although this lord of weak remembrance, this, Who shall be of as little memory	

	Usnuli všichni jako na povel. Padli jak podřatí. Sebastiane, teď mohl bys... Víš, co bys mohl? – Ne! – A přece ano, čtu ti ve tváři, 200 čím bys chtěl být. Máš k tomu příležitost. Najednou jako bych tě přímo viděl s korunou na hlavě.	
SEBASTIAN	To se ti zdá!	
ANTONIO	Neslyšíš mě, že mluvím?	
SEBASTIAN	Ze spaní. Zdá se ti to a mluvíš ze spaní. 205 Co jsi to říkal? Je to podivné, že můžeš spát s očima dokořán a přitom stát, mluvit a hýbat se. V nejhlubším spánku.	
ANTONIO	Sebastiane, prospíš své štěstí. To je lepší umíť 210 než bdít a oči před ním zavírat.	
SEBASTIAN	Ty chrápeš! Tvé chrápání má nesmyslný smysl.	
ANTONIO	Mluvím tak vážně jako nikdy. Vážně mě vyslechni, a budeš váženější, než jsi.	
SEBASTIAN	Oč budu váženější? O libru? 215	
ANTONIO	O korunu.	
SEBASTIAN	S tou váhou zaváhal jsem už při porodu. Bratr přišel dřív.	
ANTONIO	Ó, čím víc si z toho děláš legraci, tím víc to chceš! Čím víc to zlehčuješ, tím tíž to půjde. Ano, váhavci 220 až příliš často padnou ke dnu, když v nich převáží vůli strach.	
SEBASTIAN	Poslouchám tě. V očích ti vidím, že se v tobě rodí nějaká myšlenka a dere se dost ztěžka na svět.	
ANTONIO	Tedy, přestože 225 ten zapomnětlivý pán, na nějž svět zapomene dřív, než on půjde pod zem,	

When he is earth'd, hath here almost persuade –
 For he's a spirit of persuasion, only
 Professes to persuade – the king his son's alive, 230
 'Tis as impossible that he's undrown'd
 And he that sleeps here swims.

SEBASTIAN I have no hope
 That he's undrown'd.

ANTONIO O, out of that 'no hope'
 What great hope have you! No hope that way is
 Another way so high a hope that even 235
 Ambition cannot pierce a wink beyond,
 But doubt discovery there. Will you grant with me
 That Ferdinand is drown'd?

SEBASTIAN He's gone.

ANTONIO Then, tell me,
 Who's the next heir of Naples?

SEBASTIAN Claribel.

ANTONIO She that is queen of Tunis; she that dwells 240
 Ten leagues beyond man's life; she that from Naples
 Can have no note, unless the sun were post –
 The man i' the moon's too slow – till new-born chins
 Be rough and razorable; she that – from whom?
 We all were sea-swallow'd, though some cast again, 245
 And by that destiny to perform an act
 Whereof what's past is prologue, what to come
 In yours and my discharge.

SEBASTIAN What stuff is this! How say you?
 'Tis true, my brother's daughter's queen of Tunis;
 So is she heir of Naples; 'twixt which regions 250
 There is some space.

ANTONIO A space whose every cubit
 Seems to cry out, 'How shall that Claribel
 Measure us back to Naples? Keep in Tunis,
 And let Sebastian wake.' Say, this were death
 That now hath seized them; why, they were no worse
 Than now they are. There be that can rule Naples
 As well as he that sleeps; lords that can prate
 As amply and unnecessarily
 As this Gonzalo; I myself could make
 A chough of as deep chat. O, that you bore 260
 The mind that I do! What a sleep were this

téměř dokázal králi namluvit –
 a na mluvení, na to on je expert –,
 že princ Ferdinand žije, aby princ 230
 přežil, je stejně nemožné jak to,
 že tenhle spí a plave.

SEBASTIAN Naději,
 že přežil, nemám.

ANTONIO Ty naději máš!
 Obrovskou naději! Jeden ji ztratí
 a druhý získá, než se naděje. 235
 Kdo touží po cti, musel by být slepý,
 kdyby to neviděl. Souhlasíš se mnou,
 že princ je mrtev?

SEBASTIAN Ano.

ANTONIO Teď mi řekni,
 kdo zdědí trůn?

SEBASTIAN Princezna Klaribel.

ANTONIO Tuniská královna? Ta, která žije 240
 na druhém konci světa, kam jí zpráva
 z Neapole nedojde dříve, než
 miminu na bradě vyraší vousy?
 Ta, kvůli níž se všichni utopili,
 až na pár, které osud zachránil 245
 a z minulosti tak učinil prolog
 nové hry, v které hlavní roli budeš
 hrát ty, s mou pomocí.

SEBASTIAN O čem to mluvíš?
 Bratrova dcera žije v Tunisu
 a zdědí Neapol. Je pravda, že 250
 ty země dělí jistý prostor.

ANTONIO Propast,
 co křičí: „Klaribelo, Neapol
 jsi opustila. Zůstaň v Tunisu!“
 Sebastiane, vzbud' se! Kdyby ti,
 co spí tu, byli mrtví, vypadali 255
 by stejně. Neapoli může vládnout
 i někdo jiný než ten spáč a s ním
 i někdo lepší než ten užvaněný,
 pitomý Gonzalo. Myslím, že já
 bych uměl stejně žvanit. Kdybys byl 260
 stejného mínění, pak tenhle spánek

	For your advancement! Do you understand me?	
SEBASTIAN	Methinks I do.	
ANTONIO	And how does your content Tender your own good fortune?	
SEBASTIAN	I remember	
	You did supplant your brother Prospero.	
ANTONIO	True:	265
	And look how well my garments sit upon me; Much feater than before: my brother's servants Were then my fellows; now they are my men.	
SEBASTIAN	But, for your conscience?	
ANTONIO	Ay, sir; where lies that? If 'twere a kibe,	270
	'Twould put me to my slipper: but I feel not This deity in my bosom: twenty consciences, That stand 'twixt me and Milan, candied be they And melt ere they molest! Here lies your brother, No better than the earth he lies upon,	275
	If he were that which now he's like, that's dead; Whom I, with this obedient steel, three inches of it, Can lay to bed for ever; whiles you, doing thus, To the perpetual wink for aye might put This ancient morsel, this Sir Prudence, who	280
	Should not upbraid our course. For all the rest, They'll take suggestion as a cat laps milk; They'll tell the clock to any business that We say befits the hour.	
SEBASTIAN	Thy case, dear friend,	
	Shall be my precedent; as thou got'st Milan,	285
	I'll come by Naples. Draw thy sword: one stroke Shall free thee from the tribute which thou payest; And I the king shall love thee.	
ANTONIO	Draw together;	
	And when I rear my hand, do you the like, To fall it on Gonzalo.	
SEBASTIAN	O, but one word.	290
	<i>They talk apart.</i>	
	<i>Enter Ariel, invisible</i>	
ARIEL	My master through his art foresees the danger That you, his friend, are in; and sends me forth – For else his project dies – to keep them living.	

	by bylo tvoje probuzení! Chápeš?	
SEBASTIAN	Myslím, že ano.	
ANTONIO	A jak se ti líbí ta představa?	
SEBASTIAN	Vzpomínám si, že ty ses zbavil bratra Prospera.	
ANTONIO	No a?	265
	Podívej, jak mi sluší jeho šaty. Více než jemu. Jeho sluhové mi byli rovni. Teď mě poslouchají.	
SEBASTIAN	A co tvé svědomí?	
ANTONIO	A to mám kde? Kdyby mě bolelo	270
	na patě, dám si trepky. Ale mě nic v srdci nehryže. Za Milán snes bych i dvacet svědomí. Než by mě hryzlo, já bych mu hodil kost! Zde je tvůj bratr. Kdyby byl mrtvý, jak se nyní zdá,	275
	oč by byl lepší než zem, na níž leží? Stačí mi kus ochotné oceli, a už se neprobudí, zatímco ty můžeš zavřít oči navěky starému panu Rozumbradovi,	280
	aby nám nestál v cestě. Ostatní nám budou zobat z ruky. Věrní své zásadě: kam vítr, tam pláště, budou dělat, co řeknem.	
SEBASTIAN	Drahý příteli,	
	vezmu si z tebe příklad, jak ty Milán	285
	já získám Neapol. Tas meč a jednou ranou se vykup z poddanství a já, tvůj král, tě budu milovat.	
ANTONIO	Tas taky,	
	a současně s mou rukou ať ta tvá padne na Gonzala.	
SEBASTIAN	Něco ti řeknu.	290
	<i>Povídají si stranou.</i>	
	<i>Vystoupí Ariel, neviditelný.</i>	
ARIEL	Můj pán předvídal nebezpečí, které ti hrozí, příteli, a poslal mě zachránit s těmi pány jeho plány.	

	<i>Sings in Gonzago's ear.</i>	
	While you here do snoring lie, Open-eyed conspiracy His time doth take. If of life you keep a care, Shake off slumber, and beware: Awake, awake!	295
ANTONIO	Then let us both be sudden.	
GONZALO	Now, good angels Preserve the king.	300
	<i>The others wake.</i>	
ALONSO	Why, how now? Ho, awake! Why are you drawn? Wherefore this ghastly looking?	
GONZALO	What's the matter?	
SEBASTIAN	Whiles we stood here securing your repose, Even now, we heard a hollow burst of bellowing Like bulls, or rather lions: did't not wake you? It struck mine ear most terribly.	305
ALONSO	I heard nothing.	
ANTONIO	O, 'twas a din to fright a monster's ear, To make an earthquake! Sure, it was the roar Of a whole herd of lions.	
ALONSO	Heard you this, Gonzalo?	310
GONZALO	Upon mine honour, sir, I heard a humming, And that a strange one too, which did awake me: I shook you, sir, and cried: as mine eyes open'd, I saw their weapons drawn: there was a noise, That's verily. 'Tis best we stand upon our guard, Or that we quit this place; let's draw our weapons.	315
ALONSO	Lead off this ground; and let's make further search For my poor son.	
GONZALO	Heavens keep him from these beasts! For he is, sure, i' the island.	
ALONSO	Lead away.	
ARIEL	Prospero my lord shall know what I have done: So, king, go safely on to seek thy son.	320
	<i>Exeunt.</i>	

	<i>Zpívá Gonzalovi do ucha.</i>	
	Ležíš si tu, tvrdě spíš, chrápeš, tudíž neslyšíš, že ti zkáza hrozí. Jestli jsi rád na světě, kéž má píseň vzbudí tě dřív, než přijdou vrazi.	295
ANTONIO	Teď! Oba zároveň!	
GONZALO	Andělé dobří, chraňte krále!	300
	<i>Ostatní se probudí.</i>	
ALONSO	Co je? Vstávejte všichni! Co ty meče? A proč se díváte tak zle?	
GONZALO	Co je?	
SEBASTIAN	Hlídali jsme váš spánek, když tu náhle, teď před chvílí, se ozval hrozný řev býka či lva. Slyšeli jste to taky? Málem jsem ohluch.	305
ALONSO	Já nic neslyšel.	
ANTONIO	Obra by ten řev vyděsil! I zem se otřásala! Bylo to jak řev tisíců lvů.	
ALONSO	Slyšels to, Gonzalo?	310
GONZALO	Na mou čest, Veličenstvo, slyšel jsem nějaké broukání. Vzbudilo mě, já vykřik, vzbudil vás a pak jsem viděl tyhle dva s meči. Něco tady znělo, to ano. Měli bychom to tu kolem prozkoumat, nebo zmizet. Taste taky!	315
ALONSO	Jdem odtud pryč a třeba ještě najdem Ferdinanda.	
GONZALO	Kéž nebe chrání ho před divou zvěří.	
ALONSO	Ano. Pojďme tedy.	
ARIEL	Pánovi jdu říct, co jsem udělal. Běž, králi, běž! Tvůj syn je opodál.	320
	<i>Odejdou.</i>	

SCENE 2.

ANOTHER PART OF THE ISLAND.

Enter Caliban with a burden of wood.

A noise of thunder heard.

CALIBAN All the infections that the sun sucks up
From bogs, fens, flats, on Prosper fall and make him
By inch-meal a disease! His spirits hear me
And yet I needs must curse. But they'll nor pinch,
Fright me with urchin-shows, pitch me i' the mire, 5
Nor lead me, like a firebrand, in the dark
Out of my way, unless he bid 'em.; but
For every trifle are they set upon me;
Sometime like apes that mow and chatter at me
And after bite me, then like hedgehogs which 10
Lie tumbling in my barefoot way and mount
Their pricks at my footfall; sometime am I
All wound with adders who with cloven tongues
Do hiss me into madness.

Enter Trinculo.

Lo, now, lo!

Here comes a spirit of his, and to torment me 15
For bringing wood in slowly. I'll fall flat;
Perchance he will not mind me.

TRINCULO Here's neither bush nor shrub, to bear off any
weather at all, and another storm brewing; I hear
it sing i' the wind: yond same black cloud, yond 20
huge one, looks like a foul bombard that would shed
his liquor. If it should thunder as it did before,
I know not where to hide my head: yond same
cloud cannot choose but fall by pailfuls.
What have we here? A man or a fish? Dead or alive? 25
A fish: he smells like a fish; a very ancient
and fish-like smell; a kind of not of the newest
Poor-John. A strange fish! Were I in England now,
as once I was, and had but this fish painted,
not a holiday fool there but would give a piece of 30
silver: there would this monster make a man;
any strange beast there makes a man: when
they will not give a doit to relieve a lame
beggar, they will lazy out ten to see a dead Indian.
Legged like a man and his fins like arms! 35

SCÉNA 2.

JINDE NA OSTROVĚ.

Vystoupí Kalibán s nákladem dřeva.

Ozve se hromování.

KALIBÁN Veškeré jedy, které slunce saje
z mokřin a bažin, ať se Prosperovi
do těla vrazí! Musel jsem to říct,
i když mě slyší jeho duchové.
Ale ti nezačnou mě štípat, strašit, 5
nezatáhnou mě do bláta či tmy
dřív, než on poručí. Pak ovšem stačí
málo a už jdou po mně. Někdy přijdou
v podobě opic, kření se a vřeští,
dokonce mě i kousnou, pak jsou z nich 10
ježci, co připlou se do cesty,
že na ně bosou nohou šlápnu, jindy
jsem celý opletený zmijemi.
Syčí mi do uší až k zešílení.

Vystoupí Trinculo.

Pozor!

To bude jeden z jeho duchů, co mě 15
jde mučit, že se s dřevem příliš loudám.
Lehnu si tady, snad mě přehlídne.

TRINCULO Není tu ani křovíčka, ani lesíčka, kde by se člověk
schoval před nečasem, a už se to vaří k další bouři.
Už ji slyším bublat v povětrí. Tady jeden černý mrak, 20
tamhle další černý mrak. Jako plná bečka, z který
začne co nevidět chlejtat. Kdyby to mělo řachat
jako minule, nemám kam zalízt. Ono totiž když
to na takovýho mraka přijde, musí to chca nechca
pustit. Co je to tady? Člověk, nebo ryba? Mrtvola, 25
nebo živáček? Ryba, páchne to jako ryba; už hodně
dlouho a silně páchnoucí ryba; jako ne zrovna
nejčerstvější slaneček. Podivná ryba! Vztít ji do Anglie,
kde jsem už jednou byl, nechal bych ji vymalovat na
plakát a ukazoval na jarmarku čumilům za těžký 30
prachy. Tam by ze mě tahle obluda udělala pána.
Ta země udělá pána z každý obludy. Chromýmu
žebračkovi nepřispějou na živobytí ani findu, ale
aby vokukovali mrtvýho Indiána, za to zaplatí
majlant. Ta ryba má nohy! A ty ploutve jsou jako 35

Warm o' my troth! I do now let loose my opinion;
hold it no longer: this is no fish, but an islander, that
hath lately suffered by a thunderbolt.

Thunder.

Alas, the storm is come again! My best way is to creep
under his gaberdine; there is no other shelter hereabouts:
misery acquaints a man with strange bed-fellows.
I will here shroud till the dregs of the storm be past.

Enter Stephano, singing: a bottle in his hand.

- STEPHANO I shall no more to sea, to sea,
Here shall I die ashore –
- This is a very scurvy tune to sing at a man's 45
funeral: well, here's my comfort. (*Drinks*)
- (*Sings*) The master, the swabber, the boatswain and I,
The gunner and his mate
Loved Mall, Meg and Marian and Margery,
But none of us cared for Kate; 50
For she had a tongue with a tang,
Would cry to a sailor, Go hang!
She loved not the savour of tar nor of pitch,
Yet a tailor might scratch her where'er
she did itch:
Then to sea, boys, and let her go hang! 55
- This is a scurvy tune too: but here's my comfort. (*Drinks*)
- CALIBAN Do not torment me: Oh!
- STEPHANO What's the matter? Have we devils here? Do you put
tricks upon's with savages and men of Ind, ha? I
have not scaped drowning to be afeard now of your 60
four legs; for it hath been said, As proper a man as
ever went on four legs cannot make him give ground;
and it shall be said so again while Stephano
breathes at's nostrils.
- CALIBAN The spirit torments me; Oh! 65
- STEPHANO This is some monster of the isle with four legs,
who hath got, as I take it, an ague.
Where the devil should he learn our language?
I will give him some relief, if it be but for that.
If I can recover him and keep him tame and 70
get to Naples with him, he's a present for
any emperor that ever trod on neat's leather.

ruce. Panenko skákává! Teď abych odvolal svůj
původní názor. To není ryba, ale domorodec,
do kterého zřejmě bacil blesk.

Hrom.

A už to zase bije! Vlezu mu pod kabát. Jinej
přístřešek tady kolem stejně není. Bída člověku 40
občas vnutí roztodivný souložníky.
Tu nejhorší činu přechkám tady.

Vystoupí Stefano s labví v ruce a zpívá si.

- STEPHANO Horší než utonout v moři
je na suchu žízni se mořit –
- Tohle se na funusu kamaráda zpívat nehodí. 45
Tak ať žijem! (*Napije se*)
- (*Zpívá*) Kapitán, plavčík, kormidelník
s celou naší posádkou
se za všema ženskejma otáčejí,
ale nikdo ne za Katkou. 50
I když v celým přístavu
má nejhezčí tvář i postavu,
může se stavět na hlavu,
nestačí na jiný děvčata,
když je
tak hubatá! 55
- Ani tahle se nehodí. Tak ať žijem! (*Napije se*)
- KALIBÁN Au, nemuč mě!
- STEPHANO Co to bylo? Co je to za čerta ošklivýho?
Anebo je to nějaký indiánský strašidlo?
Přece jsem neunikl utopení jenom proto, 60
abych se bál tvech čtyř haksen? Jak se říká:
„Kdo umí pevně na čtyřech nohou stát, nikdy se
ničeho nemusí bát.“ Stephano jen tak před něčím
na zadek nepadne.
- KALIBÁN Duch mě mučí! Ouvej! 65
- STEPHANO Je to nějaká ostrovní příšera se čtyřma nohama
a zřejmě má zimnici. Kde se kruci naučila
naši řeč? Dám jí trochu na povzbuzení,
to nemůže uškodit. A jestli se mou zásluhou
zvetí a já si ji ochočím, vezmu ji s sebou 70
do Neapole. Takovým prezentem by totiž nepohrd
ani císař pán.

- CALIBAN Do not torment me, prithee;
I'll bring my wood home faster.
- STEPHANO He's in his fit now and does not talk after the wisest.⁷⁵
He shall taste of my bottle: if he have never drunk wine
afore, it will go near to remove his fit. If I can recover him
and keep him tame, I will not take too much for him;
he shall pay for him that hath him, and that soundly.
- CALIBAN Thou dost me yet but little hurt; thou wilt anon,⁸⁰
I know it by thy trembling: now Prosper works upon
thee.
- STEPHANO Come on your ways; open your mouth; here is that
which will give language to you, cat: open your mouth;
this will shake your shaking, I can tell you, and that⁸⁵
soundly: you cannot tell who's your friend: open your
chaps again.
- TRINCULO I should know that voice: it should be – but he is
drowned; and these are devils. O defend me!
- STEPHANO Four legs and two voices! A most delicate monster! ⁹⁰
His forward voice now is to speak well of his friend;
his backward voice is to utter foul speeches and to
detract. If all the wine in my bottle will recover him,
I will help his ague. Come. Amen! I will pour some
in thy other mouth. ⁹⁵
- TRINCULO Stephano!
- STEPHANO Doth thy other mouth call me? Mercy, mercy!
This is a devil, and no monster: I will leave him;
I have no long spoon.
- TRINCULO Stephano! If thou beest Stephano, touch me and ¹⁰⁰
speak to me: for I am Trinculo – be not afeard –
thy good friend Trinculo.
- STEPHANO If thou beest Trinculo, come forth: I'll pull thee
by the lesser legs: if any be Trinculo's legs, these are
they. Thou art very Trinculo indeed! How camest ¹⁰⁵
thou to be the siege of this moon-calf? Can he vent
Trinculos?
- TRINCULO I took him to be killed with a thunder-stroke.
But art thou not drowned, Stephano? I hope now
thou art not drowned. Is the storm overblown? ¹¹⁰
I hid me under the dead moon-calf's gaberdine
for fear of the storm. And art thou living, Stephano?
O Stephano, two Neapolitans 'scaped!

- KALIBÁN Prosím, už dost.
Já si s tím dřívím pospíším.
- STEFANO Má asi záchvat, takže nic kór chytrýho neříká. ⁷⁵
Dám jí napít. Jestli ještě nikdy neokusila vína, vyskočí
na všechny čtyři na to šup. Klidně jí dám, co se do ní
vejde, protože až si ji vykurýruju a ochočím, pak ji
prodám a vydělám na ní balík.
- KALIBÁN Zatím mě týráš jen tak zlehka, ale já vím, ⁸⁰
že bude hůř. Cítím, jak už se na to třeseš.
Prospero tě na dálku ovládá.
- STEFANO Ale jdi, ty brepto. Otevři klapajznu. Tohle ti
teprve rozváže jazyk. Otevři tlamu, třasořitko,
tohle s tebou pořádně zalomcuje, to ti povídám. ⁸⁵
Netušíš, jak ti to udělá dobře. Otevři tu držku ještě
jednou. Tumáš!
- TRINKULO Ten hlas znám. Patří – Ne! Ten se přece utopil!
Jsem ve spárech ďábelských! Pomoc!
- STEFANO Čtyři nohy a dva hlasy! Příšerná příšera! ⁹⁰
Přední hubou mluví jako kamarád, ze zadní huby
jí lezou ošklivý a divný řeči. I kdyby na to měla
padnout celá flaška, já ji z tý třesavky vyléčím.
Tak jedem. Dost už! Něco necháme i pro druhou
tlamičku. ⁹⁵
- TRINKULO Stephano!
- STEFANO Druhá tlama na mě volá? Slitování!
To není příšera, ale ďábel. Svěcenou vodu nemám.
Honem pryč!
- TRINKULO Stephano! Jestli seš Stephano, tak si na mě šáhni. ¹⁰⁰
Neboj se mě. Já jsem přece Trinkulo, tvůj dobrej
kamarád Trinkulo.
- STEFANO Jestli seš Trinkulo, tak se ukaž. Vytáhnu tě za tyhle
kratší nohy, protože jestli něco z tohodle jsou
Trinkulovy nohy, pak jedině ty kratší. Hele no jo, ¹⁰⁵
je to Trinkulo! A jak ses mohl spářit s touhle
nestvůrou? Co tě to vyprdlo na svět? Rodí to Trinkuly?
- TRINKULO Myslel jsem, že do něho bacil blesk.
Ty ses neutopil, Stephano? Já aspoň doufám, že ses
neutopil. Už se to přehnalo? Schoval jsem se ¹¹⁰
pod plášť tý mrtvolky, páč jsem se bál bouřky.
Ty žiješ, Stephano? Stephano, dva Neapolitanci se
zachránili!

- STEPHANO Prithee, do not turn me about; my stomach is not constant. 115
- CALIBAN *(Aside)*
These be fine things, an if they be not sprites.
That's a brave god and bears celestial liquor.
I will kneel to him.
- STEPHANO How didst thou 'scape? How camest thou hither?
Swear by this bottle how thou camest hither. 120
I escaped upon a butt of sack which the sailors heaved
o'erboard, by this bottle; which I made of the bark of
a tree with mine own hands since I was cast ashore.
- CALIBAN I'll swear upon that bottle
to be thy true subject; 125
for the liquor is not earthly.
- STEPHANO Here; swear then how thou escapedst.
- TRINCULO Swum ashore. man, like a duck: I can swim like a duck,
I'll be sworn.
- STEPHANO Here, kiss the book. Though thou canst swim like 130
a duck, thou art made like a goose.
- TRINCULO O Stephano, hast any more of this?
- STEPHANO The whole butt, man: my cellar is in a rock by the
sea-side where my wine is hid. How now, moon-calf!
How does thine ague? 135
- CALIBAN Hast thou not dropp'd from heaven?
- STEPHANO Out o' the moon, I do assure thee: I was the man i' the
moon when time was.
- CALIBAN I have seen thee in her and I do adore thee: My
mistress show'd me thee and thy dog and thy bush. 140
- STEPHANO Come, swear to that; kiss the book: I will furnish it
anon with new contents swear.
- TRINCULO By this good light, this is a very shallow monster!
I afraid of him! A very weak monster!
The man i' the moon! A most poor credulous 145
monster! Well drawn, monster, in good sooth!
- CALIBAN I'll show thee every fertile inch o' th' island;
And I will kiss thy foot: I prithee,
be my god.
- TRINCULO By this light, a most perfidious and drunken 150
monster! When 's god's asleep, he'll rob his bottle.

- STEFANO Prosím tě, moc se mnou netoč, už tak mám žaludek
jako na vodě. 115
- KALIBÁN *(Stranou)*
Nejsou-li duchové, jsou nádherní.
Ten krásný bůh mi podal božský nápoj.
Pokleknu před ním.
- STEFANO Jak ses zachránil? Jak ses dostal na břeh? Při týhle
flašce mi řekni, jak ses dostal až sem. Víš, jak já? 120
Na sudu vína, co hodili námořníci přes palubu.
Při týhle flanděře, kterou jsem téměř rukama
vydlabal z kůry, jen co jsem přistál na břehu.
- KALIBÁN Já při tvé flanděře se navždy stávám
tvým poddaným, protože tento nápoj 125
je darem nebeským.
- STEFANO Tak povídej! Jak ses zachránil?
- TRINCULO Doplnal jsem, kamaráde, na břeh. Jako kachna.
Ať se propadnu, jestli neumím plavat jako kachna.
- STEFANO Polib tuhle svátost. Plaveš jako kachna, ale piješ jako 130
duha.
- TRINCULO Ach, Stefano, zbylo ještě něco?
- STEFANO Celej sud, kamaráde. Mám ho schovanej ve sklípku,
v jedný jeskyni na pobřeží. Tak co, ty tele, ještě se
klepeš? 135
- KALIBÁN Jistě jste sestoupili z nebe.
- STEFANO Ne, spadli jsme z Měsíce. Svýho času jsem tam dělal
ponocnýho.
- KALIBÁN Ano, já tě tam vídal. Slečna mi tě ukazovala, i tvého
psa a tvou lucernu. 140
- STEFANO To mi odpřísáhní a polib tuhle svátost: A já ti
přísahám, že ji naplním novým požehnáním.
- TRINCULO Krutíbrko, to je ale tupej netvor. A já se ho tak
bál! Praštěnej netvor! Prej ponocnej na Měsíci!
Důvěřivej netvor! Hů! Máš dobrej splávek, 145
netvore, to jo!
- KALIBÁN Ukážu ti ta nejžirnější místa.
Budu ti nohy líbat. Prosím tě,
staň se mým bohem.
- TRINCULO Krutíbrko, ke všemu ještě záludnej netvor ochlasta! 150
Když mu bůh usne, uzme mu flašku.

CALIBAN	I'll kiss thy foot; I'll swear myself thy subject.	
STEPHANO	Come on then; down, and swear.	
TRINCULO	I shall laugh myself to death at this puppy-headed monster. A most scurvy monster! I could find in my heart to beat him –	155
STEPHANO	Come, kiss.	
TRINCULO	But that the poor monster's in drink: an abominable monster!	
CALIBAN	I'll show thee the best springs; I'll pluck thee berries; I'll fish for thee and get thee wood enough. A plague upon the tyrant that I serve! I'll bear him no more sticks, but follow thee, Thou wondrous man.	
TRINCULO	A most ridiculous monster, to make a wonder of a poor drunkard!	165
CALIBAN	I prithee, let me bring thee where crabs grow; And I with my long nails will dig thee pignuts; Show thee a jay's nest and instruct thee how To snare the nimble marmoset; I'll bring thee To clustering filberts and sometimes I'll get thee Young scamels from the rock. Wilt thou go with me?	170
STEPHANO	I prithee now, lead the way without any more talking. Trinculo, the king and all our company else being drowned, we will inherit here: here; bear my bottle: fellow Trinculo, we'll fill him by and by again.	175
CALIBAN	<i>(Sings drunkenly)</i> Farewell master; farewell, farewell!	
TRINCULO	A howling monster: a drunken monster!	
CALIBAN	<i>(Sings)</i> No more dams I'll make for fish Nor fetch in firing At requiring; Nor scrape trencher, nor wash dish 'Ban, 'Ban, Cacaliban Has a new master: get a new man. Freedom, hey-day! Hey-day, freedom! Freedom, hey-day, freedom!	180 185
STEPHANO	O brave monster! Lead the way. <i>Exeunt.</i>	

KALIBÁN	Zlíbám ti nohy. Jsem tvůj poddaný.	
STEFANO	Na kolena a odpřísáhni to.	
TRINKULO	Já snad umřu smíchy. Psovsky oddanej netvor. Zatracenej netvor. Skoro mám chuť ho zmlátit –	155
STEFANO	Líbat!	
TRINKULO	Chudák netvor! Je dočista namol. Obludnej netvor.	
KALIBÁN	Studánky ukážu ti, natrhám borůvky, ryby nachytám a dřeva nanosím fůry! Mor na tyrana! Setřesu jeho okovy, však tobě, zázračný muži, budu věrně sloužit.	160
TRINKULO	Nanejvyš směšnej netvor, když v ubohým opilci vidí zázrak!	165
KALIBÁN	Pojď, zavedu tě k vonné jabloni, vyhrabu nehty z hlíny buráky, sojčí hnízdo ti ukážu a dám ti opičku na hraní. Budu ti louskat lískové oříšky a občas ti přinesu želví vejce. Půjdeš se mnou?	170
STEFANO	Prosím tě, pojďme a už radši mlč. Trinkulo, jelikož se král s celou svou družinou utopil, tohle všechno jsme zdědili. Tumáš, nes mi tu flašku. Drahej Trinkulo, neboj, však my ji zase naplníme.	175
KALIBÁN	<i>(Opilecky zpívá)</i> Adié, můj pane, adié!	
TRINKULO	Uřvanej netvor, ožralej netvor!	
KALIBÁN	<i>(Zpívá)</i> Už nebudu ti chodit na ryby a dříví nosit, louku kosit, prádlo prát, umývat nádobí. Bán, bán, Ka-kalibán, poroučí mu nový pán. Svoboda! Svoboděnka! Svoboda! Svoboděnka! Sláva!	180 185
STEFANO	Báječnej netvor! Jdem za ním! <i>Odejdou.</i>	

ACT III.

SCENE 1.
BEFORE PROSPERO'S CELL.

Enter Ferdinand bearing a log.

FERDINAND There be some sports are painful, and their labour
Delight in them sets off: some kinds of baseness
Are nobly undergone and most poor matters
Point to rich ends. This my mean task
Would be as heavy to me as odious, but 5
The mistress which I serve quickens what's dead
And makes my labours pleasures. O, she is
Ten times more gentle than her father's crabbed,
And he's composed of harshness. I must remove
Some thousands of these logs and pile them up, 10
Upon a sore injunction: my sweet mistress
Weeps when she sees me work, and says, such baseness
Had never like executor. I forget:
But these sweet thoughts do even refresh my labours,
Most busy lest, when I do it.

Enter Miranda and Prospero at a distance, unseen.

MIRANDA Alas, now, pray you, 15
Work not so hard: I would the lightning had
Burnt up those logs that you are enjoin'd to pile!
Pray, set it down and rest you: when this burns,
'Twill weep for having wearied you. My father
Is hard at study; pray now, rest yourself; 20
He's safe for these three hours.

FERDINAND O most dear mistress,
The sun will set before I shall discharge
What I must strive to do.

MIRANDA If you'll sit down,
I'll bear your logs the while: pray, give me that;
I'll carry it to the pile.

FERDINAND No, precious creature; 25
I had rather crack my sinews, break my back,

JEDNÁNÍ III.

SCÉNA 1.
PŘED PROSPEROVOU CHÝŠÍ.

Vystoupí Ferdinand nesoucí poleno.

FERDINAND Tělesná námaha je bolestivá,
a přece někdy těší. Ponížení
lze snášet s noblesou a z mnohé bídy
se rodí bohatství. Ta práce je
těžká a odporná, ale má paní, 5
ta, které sloužím, mrtvé oživuje
a z dřiny dělá slast. Vlídnosti je v ní
desetkrát víc, než v jejím otci je
zlé zavidlosti. Dal mi za úkol
nanosit tisíc polen na hromadu. 10
Má láska, když mě vidí pracovat,
naříká, že se pro mě nehodí
tak bídne zaměstnání. Její slova
mi dávají na křivdu zapomenout
a práce pak jde snadno.

Vystoupí Miranda a Prospero, nezpozorován v pozadí.

MIRANDA Prosím vás, 15
nehoňte se tak. Kdyby radši blesk
sežehl klády, které nosíte.
Shodte je, prosím. Ať se v ohni škvíří
za to, že vás tak unavily. Otec
teď leží v knihách. Odpočiňte si. 20
Tři hodiny se neobjeví.

FERDINAND Drahá,
do slunka západu se nezastavím
a dodělám, co musím.

MIRANDA Sedněte si,
vezmu to chvíli za vás, dejte mi
to polínko.

FERDINAND Ne, vzácná slečno, ne. 25
Radši se ztrhám, než abych se dal

	Than you should such dishonour undergo, While I sit lazy by.	
MIRANDA	It would become me As well as it does you: and I should do it With much more ease; for my good will is to it, And yours it is against.	30
PROSPERO	Poor worm, thou art infected! This visitation shows it.	
MIRANDA	You look wearily.	
FERDINAND	No, noble mistress; 'tis fresh morning with me When you are by at night. I do beseech you – Chiefly that I might set it in my prayers – What is your name?	35
MIRANDA	Miranda. – O my father, I have broke your hest to say so!	
FERDINAND	Admired Miranda! Indeed the top of admiration! Worth What's dearest to the world! Full many a lady I have eyed with best regard and many a time The harmony of their tongues hath into bondage Brought my too diligent ear: for several virtues Have I liked several women; never any With so full soul, but some defect in her Did quarrel with the noblest grace she owed And put it to the foil: but you, O you, So perfect and so peerless, are created Of every creature's best!	40 45
MIRANDA	I do not know One of my sex; no woman's face remember, Save, from my glass, mine own; nor have I seen More that I may call men than you, good friend, And my dear father: how features are abroad, I am skillless of; but, by my modesty, The jewel in my dower, I would not wish Any companion in the world but you, Nor can imagination form a shape, Besides yourself, to like of. But I prattle Something too wildly and my father's precepts I therein do forget.	50 55
FERDINAND	I am in my condition A prince, Miranda; I do think, a king;	60

	zahanbit tím, že vy se hmoždíte a já jen sedím.	
MIRANDA	Dokážu to stejně dobře jak vy. A možná ještě líp, protože zatímco mě práce těší, vám se dost protiví.	30
PROSPERO	Beruško, jsi v tom, zdá se, až po uši.	
MIRANDA	Jste unavený.	
FERDINAND	Ne, slečno, kde jste vy, tam pro mě noc se mění v jitro. Řekněte mi, prosím, jen abych věděl, ke komu se modlit, své jméno.	35
MIRANDA	Miranda. – Ach, tatínku, porušila jsem slib.	
FERDINAND	Má Mirando! Jste dokonalost sama! Vzácnější ženy na světě není! Viděl jsem už mnoho krásných dam, mnohokrát můj dychtivý sluch se nechal opájet líbeznou hudbou jejich slov a mnohou pro mnohou ctnost jsem obdivoval, žádnou však takhle z celé duše. V každé z nich nějaký drobný nedostatek zkalil zdánlivou ryzost. Ale vy jste tak čistá a nedostižná! Ve vás se spojilo z žen to nejlepší.	40 45
MIRANDA	Já neznám nijakou ženu. Žádnou ženskou tvář kromě své v zrcadle jsem neviděla. A z těch, které lze mužem zvat, znám jen vás, přáteli, a svého otce. Nevím, co je to lidská krása, ale vím, při vši své nevinnosti, že bych si životem nepřála jít s nikým jiným než s vámi a že nedokážu si představit hezčí tvář než vaši. Ztrácím čas tlacháním a zapomínám dbát příkazů svého otce.	50 55
FERDINAND	Mirando, jsem princ a, obávám se, teď i král.	60

	I would, not so! – and would no more endure This wooden slavery than to suffer The flesh-fly blow my mouth. Hear my soul speak: The very instant that I saw you, did My heart fly to your service; there resides, 65 To make me slave to it; and for your sake Am I this patient log-man.
MIRANDA	Do you love me?
FERDINAND	O heaven, O earth, bear witness to this sound And crown what I profess with kind event If I speak true! If hollowly, invert 70 What best is boded me to mischief! I Beyond all limit of what else i' the world Do love, prize, honour you.
MIRANDA	I am a fool To weep at what I am glad of.
PROSPERO	Fair encounter Of two most rare affections! Heavens rain grace 75 On that which breeds between 'em!
FERDINAND	Wherefore weep you?
MIRANDA	At mine unworthiness that dare not offer What I desire to give, and much less take What I shall die to want. But this is trifling; And all the more it seeks to hide itself, 80 The bigger bulk it shows. Hence, bashful cunning! And prompt me, plain and holy innocence! I am your wife, it you will marry me; If not, I'll die your maid: to be your fellow You may deny me; but I'll be your servant, 85 Whether you will or no.
FERDINAND	My mistress, dearest; And I thus humble ever.
MIRANDA	My husband, then?
FERDINAND	Ay, with a heart as willing As bondage e'er of freedom: here's my hand.
MIRANDA	And mine, with my heart in't; and now farewell 90 Till half an hour hence.
FERDINAND	A thousand thousand! <i>Exeunt Ferdinand and Miranda severally.</i>
PROSPERO	So glad of this as they I cannot be,

	Tu otročinu s dřevem snášel bych asi tak ochotně jak masařku, která mi sedí na rtu. Víte, proč ji snáším? Jak jsem vás uviděl, mé srdce se dalo do vašich služeb a já navždy 65 už patřím pouze vám. Jen kvůli vám je ze mě nosič dřeva.
MIRANDA	Miluješ mě?
FERDINAND	Nebesa, země, dosvědčte má slova a završte mé vřelé vyznání příznivou odezvou! Jestliže lžu, 70 ať veškeré mé štěstí navždy zmizí. Nade vše na světě tě miluji a ctím, má láska.
MIRANDA	Proč já blázen pláču, když jsem tak šťastná.
PROSPERO	Krásné splynutí dvou ryzích srdcí! Kéž jim nebe přeje 75 štěstí do příštích dnů!
FERDINAND	Proč naříkáš?
MIRANDA	Protože nejsem hodna nabídnout, co bych tak ráda dala, ani mít, bez čeho žít mi nelze. Ne, to lžu. Čím víc to v sobě dusím, tím víc to 80 chce ze mě ven. Pryč, hloupé okolky! Řeknu to bezelstně a bez obalu! Budu tvou ženou, jestli si mě vezmeš, a jestli ne, budu tvá služka. Jako ženu mě můžeš odmítnout, však sloužit 85 ti budu, ať chceš nebo ne.
FERDINAND	Má paní jsi. A já před tebou klekám.
MIRANDA	Vezmeš si mě?
FERDINAND	Ano. Toužím po tobě, jako zajatec touží po svobodě. Zde je má ruka.
MIRANDA	Zde má a s ní i moje srdce. Sbohem. 90 Za půl hodiny přijdu.
FERDINAND	Na shledanou! <i>Odejdou Ferdinand a Miranda, každý jinam.</i>
PROSPERO	Tak zničehonic šťastný, jak jsou oni,

Who are surprised withal; but my rejoicing
At nothing can be more. I'll to my book,
For yet ere supper-time must I perform 95
Much business appertaining.

Exit.

SCENE 2.

ANOTHER PART OF THE ISLAND.

Enter Caliban, Stephano, and Trinculo.

STEPHANO Tell not me; when the butt is out, we will drink
water; not a drop before: therefore bear up, and
board 'em. Servant-monster, drink to me.

TRINCULO Servant-monster! The folly of this island!
They say there's but five upon this isle: 5
we are three of them; if th' other two
be brained like us, the state totters.

STEPHANO Drink, servant-monster, when I bid thee: thy eyes
are almost set in thy head.

TRINCULO Where should they be set else? He were a brave 10
monster indeed, if they were set in his tail.

STEPHANO My man-monster hath drown'd his tongue in sack:
for my part, the sea cannot drown me; I swam, ere
I could recover the shore, five and thirty leagues off
and on. By this light, thou shalt be my lieutenant, 15
monster, or my standard.

TRINCULO Your lieutenant, if you list; he's no standard.

STEPHANO We'll not run, Monsieur Monster.

TRINCULO Nor go neither; but you'll lie like dogs and yet say
nothing neither. 20

STEPHANO Moon-calf, speak once in thy life, if thou beest
a good moon-calf.

CALIBAN How does thy honour? Let me lick thy shoe.
I'll not serve him; he's not valiant.

TRINCULO Thou liest, most ignorant monster: I am in case to 25
justle a constable. Why, thou deboshed fish thou,
was there ever man a coward that hath drunk so much
sack as I to-day? Wilt thou tell a monstrous lie,
being but half a fish and half a monster?

být nemohu, a přece je to pro mě
vrcholem štěstí. Vrátím se k své knize.
Vždyť do večere toho budu muset 95
ještě dost udělat.

Odejde.

SCÉNA 2.

JINDE NA OSTROVĚ.

Vystoupí Kalibán, Stefano a Trinculo.

STEPHANO Už mlč! Až bude soudek pryč, budem pít vodu, ale do
tý doby ani kapku. A proto gloglogloglogloglogloria!
Moje podřízená příšero, pij na moje zdraví.

TRINKULO Zřízenej podřízenej! Kde jsme se to ocitli! Říkali, že 5
jich na tomhle ostrově žije pět a půl. My jsme tři,
a jestli ty dva a půl jsou na tom intelektuálně jako my,
pak je to s naším ostrovním státem na pováženou.

STEPHANO Co jsem ti poručil, služební příšero? Pij! Oči máš
navrch hlavy.

TRINKULO A kde by je asi měl mít? Navrch zadku? To by 10
nebyla příšera, ale zrůda!

STEPHANO Můj příšernej zřízenec se utopil v chlastu,
zatímco já se neutopil v moři. Plaval jsem cik cák,
cik cák třiapadesáte mil, než jsem se vynořil
na suchu. A protože, potvoro, na mě nemáš, 15
budeš můj poskok.

TRINKULO Vždyť se ti ani nepostaví, a ty chceš, aby ti skákal?

STEPHANO Monsieur netvore, že se mi postavíš?

TRINKULO Ani se ti nehne. Lehne jak pes se svěšeným vocasem
a nefekne ani bé. 20

STEPHANO Řekni bé, tele, aspoň jedinkrát v životě dokaž, že seš
správný tele.

KALIBÁN Dovol, abych ti botu olízal.
Zde tomu sloužit nebudu. Je sketa.

TRINKULO Lžeš, netvore. Já bych si trouf zmlátit i policajta. 25
Copak může, ty leklá rybo, být sketa ten, kdo
ztrestal tolik vína jako dneska já? A takovou příšernou
lež mám poslouchat od toho, kdo je napůl ryba
a napůl rak?

CALIBAN	Lo, how he mocks me! Wilt thou let him, my lord?	30
TRINCULO	'Lord' quoth he! That a monster should be such a natural!	
CALIBAN	Lo, lo, again! Bite him to death, I prithee.	
STEPHANO	Trinculo, keep a good tongue in your head: if you prove a mutineer – the next tree!	35
	The poor monster's my subject and he shall not suffer indignity.	
CALIBAN	I thank my noble lord. Wilt thou be pleased to hearken once again to the suit I made to thee?	
STEPHANO	Marry, will I. Kneel and repeat it; I will stand, and so40 shall Trinculo.	
	<i>Enter Ariel, invisible.</i>	
CALIBAN	As I told thee before, I am subject to a tyrant, a sorcerer, that by his cunning hath cheated me of the island.	
ARIEL	Thou liest.	45
CALIBAN	Thou liest, thou jesting monkey, thou! I would my valiant master would destroy thee! I do not lie.	
STEPHANO	Trinculo, if you trouble him any more in's tale, by this hand, I will supplant some of your teeth.	50
TRINCULO	Why, I said nothing.	
STEPHANO	Mum, then, and no more. Proceed.	
CALIBAN	I say, by sorcery he got this isle; From me he got it. If thy greatness will Revenge it on him – for I know thou darest,	55
	But this thing dare not –	
STEPHANO	That's most certain.	
CALIBAN	Thou shalt be lord of it and I'll serve thee.	
STEPHANO	How now shall this be compassed? Canst thou bring me to the party?	60
CALIBAN	Yea, yea, my lord: I'll yield him thee asleep, Where thou mayst knock a nail into his head.	
ARIEL	Thou liest; thou canst not.	
CALIBAN	What a pied ninny's this! Thou scurvy patch! I do beseech thy greatness, give him blows	65
	And take his bottle from him: when that's gone He shall drink nought but brine; for I'll not show him	

KALIBÁN	Hle, jak mě uráží. Ztrestej ho, milostpane.	30
TRINKULO	Prej „milostpane“! Jak může bejt netvor tak blbej!	
KALIBÁN	A zase! Uštípej ho k smrti, prosím!	
STEFANO	Trinkulo, dávej si pozor na jazyk! Nebo tě nazvu vzbouřencem a pověsím tě na první strom.	35
	Ten ubohej tvor je můj poddanej a já nedovolím, aby ho někdo ponižoval.	
KALIBÁN	Dík, milostpane. Mohl bych vám tedy zopakovat svou prosbu?	
STEFANO	Tak jo. Klekni si sem a mluv. Já budu stát a Trinkulo taky.	40
	<i>Vystoupí Ariel, neviditelný.</i>	
KALIBÁN	Jak už jsem říkal, sloužím tyranovi, který mi tehle ostrov ukradl pomocí čar a kouzel.	
ARIEL	Lžeš.	45
KALIBÁN	Ty lžeš, ty kašpare, ty opičáku! Kéž by tě můj mocný pán zneškodnil! Já nelžu!	
STEFANO	Trinkulo, jestli ho budeš přerušovat, přísahám při týchle ruce, že ti s ní hrábnu do zubů a něco mi v ní zůstane.	
TRINKULO	Vždyť mlčím.	
STEFANO	Tak mlč a už toho nech. Dál.	
KALIBÁN	Jak říkám, ostrov patřil mně a on mě o něj kouzly připravil. Ó, mocný, pomsti se za mě. Víím, žes odvážný, na rozdíl od tohohle –	55
STEFANO	To určitě.	
KALIBÁN	Staneš se pánem ostrova a já tvým sluhou.	
STEFANO	A jak to mám udělat? Dovedeš mě za tím dotyčným?	60
KALIBÁN	Ó, ano, pane. Bude spát a ty mu můžeš vrazit hřebík do hlavy.	
ARIEL	Lžeš, to není možné.	
KALIBÁN	Strakatý hadře! Sešívány tupče! Prosím vás, pane, dejte mu pár facek a vemte mu tu flašku. Ať si pije jen slanou vodu. Jemu neukážu	65

Where the quick freshes are.
 STEPHANO Trinculo, run into no further danger: interrupt the monster one word further, and, by this hand, I'll turn⁷⁰ my mercy out o' doors and make a stock-fish of thee.
 TRINCULO Why, what did I? I did nothing. I'll go farther off.
 STEPHANO Didst thou not say he lied?
 ARIEL Thou liest.
 STEPHANO Do I so? Take thou that. 75
Beats Trinculo.
 As you like this, give me the lie another time.
 TRINCULO I did not give the lie. Out o' your wits and hearing too? A pox o' your bottle! This can sack and drinking do. A murrain on your monster, and the devil take your fingers! 80
 CALIBAN Ha, ha, ha!
 STEPHANO Now, forward with your tale. – Prithee, stand farther off.
 CALIBAN Beat him enough: after a little time I'll beat him too.
 STEPHANO Stand farther. – Come, proceed. 85
 CALIBAN Why, as I told thee, 'tis a custom with him, I' th' afternoon to sleep: there thou mayst brain him, Having first seized his books, or with a log Batter his skull, or paunch him with a stake, Or cut his wezand with thy knife. Remember 90
 First to possess his books; for without them He's but a sot, as I am, nor hath not One spirit to command: they all do hate him As rootedly as I. Burn but his books. He has brave utensils – for so he calls them – 95
 Which when he has a house, he'll deck withal And that most deeply to consider is The beauty of his daughter; he himself Calls her a nonpareil: I never saw a woman, But only Sycorax my dam and she; 100
 But she as far surpasseth Sycorax As great'st does least.
 STEPHANO Is it so brave a lass?
 CALIBAN Ay, lord; she will become thy bed, I warrant. And bring thee forth brave brood.

průzračné studánky. Tomuhle? Nikdy!
 STEPHANO Trinkulo, nekoleduj si, nepřerušuj pana netvora, nebo touhle rukou pošlu svou trpělivost za dveře 70
 a z tebe udělám fašírku.
 TRINKULO A co jsem řekl? Já nic neřek. Radši půjdu o kus dál.
 STEPHANO Neříkal jsi snad, že lže?
 ARIEL Ty lžeš.
 STEPHANO Já? Tumaš! 75
Bije Trinkula.
 A jestli se ti to líbí, klidně mi zase řekni, že lžu.
 TRINKULO Já jsem neřek, že lžeš. Zbláznil ses? Nebo posloucháš kolenem? Zatracený víno! K tomuhle vede chlast. Jdi se vycpat i se svým netvorem a dej ty pracky pryč! 80
 KALIBÁN Cha! Cha! Cha!
 STEPHANO Ty mluv dál. – A ty jdi o kus dál.
 KALIBÁN Ztříскеj ho pořádně a zakrátko si do něj taky praštím.
 STEPHANO Ty odstup! – A ty pokračuj! 85
 KALIBÁN Jak povídám, vždy odpoledne si dá šlofíčka. A to ho můžeš zabít. Nejdřív mu vezmi knihy, pak ho zab, rozbij mu lebku, vem ho palicí nebo ho podřízni. Ne dřív, než mu vezmeš ty knihy. Bez nich není nic. Ubožák je jak já a žádný duch ho neposlouchá. Duchové ho též nenávidí. Spal ale jen ty knihy. Má hezké věci do domácnosti, 95
 jak tomu říká. Až bude mít dům, chce je tam dát. Ze všeho nejkrásnější je ovšem jeho dcera, o které sám řekl, že je skvost. Já ženy neznám, jen Sykorax, svou mámu, ale tahle 100
 převyšuje mou mámu jako nebe nejhlubší propast.
 STEPHANO Vážně? Tak je hezká?
 KALIBÁN Tvou postel ozdobí a tobě zplodí nádherné potomky.

STEPHANO	Monster, I will kill this man: his daughter and I will be king and queen – save our graces! – and Trinculo and thyself shall be viceroys. Dost thou like the plot, Trinculo?	105
TRINCULO	Excellent.	
STEPHANO	Give me thy hand: I am sorry I beat thee; but, while thou livest, keep a good tongue in thy head.	110
CALIBAN	Within this half hour will he be asleep: Wilt thou destroy him then?	
STEPHANO	Ay, on mine honour.	
ARIEL	This will I tell my master.	
CALIBAN	Thou makest me merry; I am full of pleasure: Let us be jocund: will you troll the catch You taught me but while-ere?	115
STEPHANO	At thy request, monster, I will do reason, any reason. Come on, Trinculo, let us sing. (Sings) Flout 'em and scout 'em. And scout 'em and flout 'em. Thought is free.	120
CALIBAN	That's not the tune. <i>Ariel plays the tune on a tabor and pipe.</i>	
STEPHANO	What is this same?	
TRINCULO	This is the tune of our catch, played by the picture of Nobody.	125
STEPHANO	If thou beest a man, show thyself in thy likeness: if thou beest a devil, take't as thou list.	
TRINCULO	O, forgive me my sins!	
STEPHANO	He that dies pays all debts: I defy thee. Mercy upon us!	
CALIBAN	Art thou afeard?	
STEPHANO	No, monster, not I.	
CALIBAN	Be not afeard; the isle is full of noises, Sounds and sweet airs, that give delight and hurt not. Sometimes a thousand twangling instruments Will hum about mine ears, and sometime voices That, if I then had waked after long sleep, Will make me sleep again: and then, in dreaming, The clouds methought would open and show riches Ready to drop upon me that, when I waked, I cried to dream again.	135 140

STEFANO	Já ho zabiju, z jeho dcery udělám královnu a ze sebe krále. Ať žijou Jejich Veličenstva! Z Trinkula a z tebe udělám ministry. Líbí se ti můj plán, Trinkulo?	105
TRINKULO	Moc.	
STEFANO	Plácnem si na to. Teď mě mrzí, že jsem tě zmlátil. Příště si dávej pozor na jazyk.	110
KALIBÁN	Co nevidět už bude tvrdě spát. Zničíš ho tedy?	
STEFANO	Zničím. Čestné slovo.	
ARIEL	To musím jít pánovi říct.	
KALIBÁN	Já mám takovou radost! Jsem tak šťastný! Buďme veselí a zazpívejme si tu píseň, kterou jsi mě naučil.	115
STEFANO	Jak si přeješ, obludo, pro tebe všechno. Tak, Trinkulo, jdem na to. (Zpívá) Zmlátíme je, zesměšníme, pak to spolu roztočíme! Čím hůř, tím líp!	120
KALIBÁN	Takhle to není. <i>Ariel hraje melodii na píšťalu a bubínek.</i>	
STEFANO	Co to tu hraje?	
TRINKULO	To je ta naše písnička, ale hraje ji nějaké neskutečné hudbník.	125
STEFANO	Jestli jsi člověk, ukaž se nám v lidské podobě, jestli jsi ďábel, tak jdi k čertu.	
TRINKULO	Ó, odpusť mi moje viny!	
STEFANO	Kde nic není, ani smrt nebere! Huš! Huš! Slitování!	130
KALIBÁN	Ty se bojíš?	
STEFANO	Ne, ne, netvore. Nebojím.	
KALIBÁN	Neměj strach. Tenhle ostrov oplývá hlasy a zvuky, které oblaží a neublíží. Někdy u uší mi bzučí, drnčí tisíc nástrojů, jindy po dlouhém spánku procitnu, a zas mě uspí tichý zpěv. V tom spánku pak vidím, jak se nebe otevře plničké pokladů. Já po nich sáhnou, však vzbudím se a zase toužím spát.	135 140

STEPHANO This will prove a brave kingdom to me, where I shall have my music for nothing.

CALIBAN When Prospero is destroyed.

STEPHANO That shall be by and by: I remember the story. 145

TRINCULO The sound is going away; let's follow it, and after do our work.

STEPHANO Lead, monster; we'll follow. I would I could see this taborer; he lays it on.

TRINCULO Wilt come? I'll follow, Stephano. 150
Exeunt.

SCENE 3.

ANOTHER PART OF THE ISLAND.

Enter Alonso, Sebastian, Antonio, Gonzalo, Adrian, Francisco, and others.

GONZALO By'r lakin, I can go no further, sir;
My old bones ache: here's a maze trod indeed
Through forth-rights and meanders! By your patience,
I needs must rest me.

ALONSO Old lord, I cannot blame thee,
Who am myself attach'd with weariness, 5
To the dulling of my spirits: sit down, and rest.
Even here I will put off my hope and keep it
No longer for my flatterer: he is drown'd
Whom thus we stray to find, and the sea mocks
Our frustrate search on land. Well, let him go. 10

ANTONIO *(Aside to Sebastian)*
I am right glad that he's so out of hope.
Do not, for one repulse, forego the purpose
That you resolved to effect.

SEBASTIAN *(Aside to Antonio)* The next advantage
Will we take throughly.

ANTONIO *(Aside to Sebastian)* Let it be to-night;
For, now they are oppress'd with travel, they 15
Will not, nor cannot, use such vigilance
As when they are fresh.

SEBASTIAN *(Aside to Antonio)* I say, to-night: no more.

STEFANO Takový království se mi líbí, když tu budu mít takovou muziku, a ještě gratis.

KALIBÁN Kdy hodláš zničit Prospera?

STEFANO Co nevidět. Já vím, co mám dělat. 145

TRINKULO Hudba jde pryč. Jdem za ní.
Uděláme to později.

STEFANO Jdi, netvore, my půjdem za tebou. Chci poznat toho bubeníka. Ten do toho umí řezat.

TRINKULO Tak mazej. Až po tobě, Stefano. 150
Odejdou.

SCÉNA 3.

JINDE NA OSTROVĚ.

Vystoupí král Alonso, Sebastian, Antonio, Gonzalo, Adrian, Francisco a další.

GONZALO Taková štrapác, já už nemůžu.
Všecko mě bolí. Tahle cesta je
jak bludiště, kroutí se sem tam.
Musím si odpočinout.

ALONSO Starý brachu,
nezazlívám ti to. Sám už mám dost. 5
Tělo i duch jsou v koncích. Posad' se.
Vzdávám to. Už se nechci nechat šálit
marnými nadějemi. Utopil se
a už ho nenajdeme. Moře se
vysmívá naší snaze. Je s ním amen. 10

ANTONIO *(Stranou k Sebastianovi)*
Je výborné, že ztrácí naději.
Ty se drž svého cíle. Jedna prohra
nás nezastaví.

SEBASTIAN *(Stranou k Antoniovi)* Příště už to jistě
dovedem do konce.

ANTONIO *(Stranou k Sebastianovi)* Ještě dnes v noci.
Jsou utrmácení a nebudou 15
ochotní ani schopni starat se
o vlastní bezpečí.

SEBASTIAN *(Stranou k Antoniovi)* Ještě dnes v noci.

Solemn and strange music.

ALONSO What harmony is this? My good friends, hark!

GONZALO Marvellous sweet music!

Enter Prospero, above, invisible.
Enter several strange Shapes, bringing in a banquet; they dance about it with gentle actions of salutation; and, inviting the King and the others to eat, they depart.

ALONSO Give us kind keepers, heavens! What were these? 20

SEBASTIAN A living drollery. Now I will believe
That there are unicorns, that in Arabia
There is one tree, the phoenix' throne, one phoenix
At this hour reigning there.

ANTONIO I'll believe both;
And what does else want credit, come to me, 25
And I'll be sworn 'tis true: travellers ne'er did lie,
Though fools at home condemn 'em.

GONZALO If in Naples
I should report this now, would they believe me?
If I should say, I saw such islanders –
For, certes, these are people of the island – 30
Who, though they are of monstrous shape, yet, note,
Their manners are more gentle-kind than of
Our human generation you shall find
Many, nay, almost any.

PROSPERO *(Aside)* Honest lord,
Thou hast said well; for some of you there present 35
Are worse than devils.

ALONSO I cannot too much muse
Such shapes, such gesture and such sound, expressing,
Although they want the use of tongue, a kind
Of excellent dumb discourse.

PROSPERO *(Aside)* Praise in departing.

ALONSO They vanish'd strangely.

SEBASTIAN No matter, since 40
They have left their viands behind;
for we have stomachs.
Will't please you taste of what is here?

ALONSO Not I.

GONZALO Faith, sir, you need not fear. When we were boys,
Who would believe that there were mountaineers

Ozve se vážná, vznešená hudba.

ALONSO Co to tu hraje? Ticho! Slyšíte?

GONZALO Nádherná hudba!

Vystoupí Prospero, nahoře, neviditelný.
Vystoupí několik přízraků, kteří přinášejí stůl s obcerstvením.
Tančí oslavně kolem stolu a zvou k němu Krále a ostatní.
Poté zmizí.

ALONSO Chraňte nás všichni svatí! Co to bylo? 20

SEBASTIAN Tyátr na ostrově. Teď už věřím
i na jednorožce a na to, že je
v Arábii pták Fénix, který shoří
a vstane z popela.

ANTONIO Já taky. Pro mě
od téhle chvíle každý nesmysl 25
může být pravda. Mořeplavci nelžou,
jak si ti tupci doma myslí.

GONZALO Kdybych
měl tohle v Neapoli vyprávět,
copak mi uvěří? Že viděl jsem
ostrovany – určitě byli zdejší –, 30
co sice vypadali děsivě,
chovali se však důstojně a mile,
jak mezi lidmi zřídka zažiješ,
nebo spíš nikdy.

PROSPERO *(Stranou)* Příteli, tos řekl
velice dobře. Mezi tvými lidmi 35
vidím pár zmijí.

ALONSO Nepřestávám žasnout.
Ty tváře, gesta, zvuky! Jejich řeči
jsem nerozuměl, ale mluvili k nám
určitě přátelsky.

PROSPERO *(Stranou)* Nechval dne před večerem.

FRANCISCO A zmizeli tak náhle.

SEBASTIAN Naštěstí 40
tu jídlo nechali.
A já mám hlad.
Ráčíte, Veličenstvo, ochutnat?

ALONSO Ne, ne.

GONZALO Nemějte strach. Když my dva byli kluci,
napadlo by nás, že v horách žijí lidé

Dew-lapp'd like bulls, whose throats had hanging at 'em.
 Wallets of flesh? Or that there were such men
 Whose heads stood in their breasts? Which now we find
 Each putter-out of five for one will bring us
 Good warrant of.

ALONSO I will stand to and feed,
 Although my last: no matter, since I feel 50
 The best is past. Brother, my lord the duke,
 Stand to and do as we.

Thunder and lightning.

Enter Ariel, like a harpy; claps his wings upon the table; and, with a quaint device, the banquet vanishes.

ARIEL You are three men of sin, whom Destiny,
 That hath to instrument this lower world 55
 And what is in't, the never-surfeited sea
 Hath caused to belch up you; and on this island
 Where man doth not inhabit; you 'mongst men
 Being most unfit to live. I have made you mad;
 And even with such-like valour men hang and drown
 Their proper selves.

Alonso, Sebastian and others draw their swords.

You fools! I and my fellows 60
 Are ministers of Fate: the elements,
 Of whom your swords are temper'd, may as well
 Wound the loud winds, or with bemock'd-at stabs
 Kill the still-closing waters, as diminish 65
 One dowle that's in my plume: my fellow-ministers
 Are like invulnerable. If you could hurt,
 Your swords are now too massy for your strengths
 And will not be uplifted. But remember –
 For that's my business to you – that you three 70
 From Milan did supplant good Prospero;
 Exposed unto the sea, which hath requit it,
 Him and his innocent child: for which foul deed
 The powers, delaying, not forgetting, have
 Incensed the seas and shores, yea, all the creatures,
 Against your peace. Thee of thy son, Alonso, 75
 They have bereft; and do pronounce by me:
 Lingering perdition, worse than any death
 Can be at once, shall step by step attend
 You and your ways; whose wraths to guard you from –
 Which here, in this most desolate isle, else falls 80

s ušima jako plachty, s volaty 45
 pod krkem? Nebo že jsou lidé, kterým
 uprostřed těla roste hlava? Dnes
 vám každý druhý mořeplavec tenhle
 div dosvědčí.

ALONSO Tak pojíme, i kdyby
 to mělo být dnes naposled. Vše, co 50
 za něco stálo, je už stejně pryč.
 Vévodo, bratře, pojdte taky jíst.

Hrom a blesk.

Vystoupí Ariel v podobě harpyje. Zamává křídly nad stolem a jídlo záhadně zmizí.

ARIEL Vás tři za vaše hříchy Štěstěna,
 která má dohled nad pozemským světem, 55
 smetla do nenasytých útroch moře
 a vyvrhla na neobydlený ostrov,
 protože vy jste toho nehodni,
 žít mezi lidmi. Oblouznil jsem vás
 odvahou zoufalců, kteří se hrnou
 vstříc vlastní zkáze.

Král Alonso, Sebastian a další tasí meče.

Hlupáci. Váš osud 60
 mám v ruce já a moji duchové.
 Váš meč není nic víc než pouhý kov
 a spíše zraní vichr, přetne proud
 přílivů, odlivů, než byste jím 65
 zkřivili pírků na mé helmě. Mí
 druzi jsou stejně nezranitelní.
 Vám navíc meče v rukou velmi ztěžkly,
 neuzvednete je. Teď poslouchejte,
 co jsem vám přišel říct. Vy tři jste kdysi 70
 z Milána vyhostili Prospera
 a nechali ho spolu s nevinným
 děťátkem moří napospas. A moře
 vás potrestalo. Pozdě, ale přece.
 Živly i divá zvěř se vzbouřily 75
 a vtrhly na vás. Tvůj syn, Alonso,
 jim první padl za oběť. Vás budou
 pomalu zabíjet, krok za krokem,
 což horší je než náhlá smrt, a nic
 na této pusté výspě před jejich
 hněvem vás nezachrání, leda byste 80

Upon your heads – is nothing but heart-sorrow
And a clear life ensuing.

*He vanishes in thunder; then, to soft music enter the Shapes again,
and dance, with mocks and mows, and carrying out the table.*

PROSPERO Bravely the figure of this harpy hast thou
Perform'd, my Ariel; a grace it had, devouring:
Of my instruction hast thou nothing bated 85
In what thou hadst to say: so, with good life
And observation strange, my meaner ministers
Their several kinds have done. My high charms work
And these mine enemies are all knit up
In their distractions; they now are in my power; 90
And in these fits I leave them, while I visit
Young Ferdinand, whom they suppose is drown'd,
And his and mine loved darling.

Exit above.

GONZALO I' the name of something holy, sir, why stand you
In this strange stare?

ALONSO O, it is monstrous, monstrous: 95
Methought the billows spoke and told me of it;
The winds did sing it to me, and the thunder,
That deep and dreadful organ-pipe, pronounced
The name of Prosper: it did bass my trespass.
Therefore my son i' the ooze is bedded, and 100
I'll seek him deeper than e'er plummet sounded
And with him there lie mudded.

Exit.

SEBASTIAN But one fiend at a time,
I'll fight their legions o'er.

ANTONIO I'll be thy second.

Exeunt Sebastian and Antonio.

GONZALO All three of them are desperate: their great guilt,
Like poison given to work a great time after, 105
Now 'gins to bite the spirits. I do beseech you
That are of suppler joints, follow them swiftly
And hinder them from what this ecstasy
May now provoke them to.

ADRIAN Follow, I pray you.

Exeunt.

upřímně želeli svých podlých činů
a nadobro se zřekli nepravostí.

*Zabřmí a Ariel zmizí. Za zvuků tiché hudby vystoupí opět přízraky,
tančí a za potupných pošklebků a gest odnášejí tabuli.*

PROSPERO Dobře jsi, Arieli, pojednal
tu harpyji. Bylo to procítěné.
Na moje pokyny jsi nezapomněl, 85
co jsi měl říct, jsi řekl. I ti tví
pomocníci se činili a byli
dost přesvědčiví. Kouzla působí,
takže mí nepřátelé jsou teď celí
tumpachoví a mám je ve své moci. 90
Nechám je v tomto stavu a sám půjdu
za Ferdinandem, jenž prý utonul,
a za jeho, a též mou, nejdražší.

Odejde naboře.

GONZALO Ve jménu všeho, co je svaté, pane,
proč stojíte jak solný sloup?

ALONSO Ta hrůza! 95
Jako by vlny o tom mluvily
a vítr o tom zpíval, ba i hrom
nejhlubším tónem varhan zaduněl:
„Prospero“ ze dna mého svědomí.
Proto můj syn teď v bahně hlubin spí 100
až mimo dosah olovnic a já
se propadám tím kalem k němu.

Odejde.

SEBASTIAN Pluky
takových posekám raz dva.

ANTONIO Já taky.

Odejdou Sebastian a Antonio.

GONZALO Ti tři jsou bez sebe. Vina jak jed
je léta v nitru drásala, a teď 105
se z toho hrouť. Prosím pěkně, vy
rychlejší nežli já, utíkejte
za nimi, mohli by si ublížit.
Zabraňte jim v tom.

ADRIAN Pojdte, prosím vás.

Odejdou.

ACT IV.

SCENE 1.
BEFORE PROSPERO'S CELL

Enter Prospero, Ferdinand, and Miranda.

PROSPERO If I have too austerely punish'd you,
Your compensation makes amends, for I
Have given you here a third of mine own life,
Or that for which I live; who once again
I tender to thy hand: all thy vexations 5
Were but my trials of thy love and thou
Hast strangely stood the test here, afore Heaven,
I ratify this my rich gift. O Ferdinand,
Do not smile at me that I boast her off,
For thou shalt find she will outstrip all praise 10
And make it halt behind her.

FERDINAND I do believe it
Against an oracle.

PROSPERO Then, as my gift and thine own acquisition
Worthily purchased take my daughter: but
If thou dost break her virgin-knot before 15
All sanctimonious ceremonies may
With full and holy rite be minister'd,
No sweet aspersion shall the heavens let fall
To make this contract grow: but barren hate,
Sour-eyed disdain and discord shall bestrew 20
The union of your bed with weeds so loathly
That you shall hate it both: therefore take heed,
As Hymen's lamps shall light you.

FERDINAND As I hope
For quiet days, fair issue and long life,
With such love as 'tis now, the murkiest den, 25
The most opportune place, the strong'st suggestion
Our worser genius can, shall never melt
Mine honour into lust, to take away
The edge of that day's celebration
When I shall think: or Phoebus' steeds are founder'd,

JEDNÁNÍ IV.

SCÉNA 1.
PŘED PROSPEROVOU CHÝŠÍ.

Vystoupí Prospero, Ferdinand a Miranda.

PROSPERO Byl jsem na tebe příliš přísný, ale
odškodním se ti tím, že s ní ti dávám
třetinu svého života a důvod,
proč vůbec žiju. Tedy ještě jednou:
Tady ji máš. Všechna ta trápení 5
byla jen zkouškou tvou lásky. Tys
v ní skvěle obstál. Před oltářem nebe
ti dávám vzácný dar. Ach, Ferdinandě,
směješ se, myslíš, že ji přechvaluji?
Sám poznáš, že i ta největší chvála 10
za ní jen pokulhává.

FERDINAND Věřím vám.
Nikdy jsem o tom nepochyboval.

PROSPERO Pak přijmi můj dar jako odměnu,
kterou si právem zasloužíš. Však jestli
ji zbavíš vínku panenství, dřív než 15
se zadost učiní všem povinnostem
a dovolí to právoplatný obřad,
pak nebe ať se na vás rozhněvá
a nepřeje vám v ničem. Ať váš svazek
je záštiplný, nudný, jalový, 20
a vaše lože obestírá zmar
vzájemné nenávisti. Takže vyčkej,
až zazvoní svatební zvony.

FERDINAND Chci žít
v klidu, mít hodně dětí, dlouhý život
a milovanou ženu. Proto žádná 25
příležitost a žádné pokušení
mě nezviklá, abych dal napospas
chtíči svou čest a přišel o radost,
jež korunuje slavnostní den svatby,
kdy budu trpět, jak se slunce loudá 30

	Or Night kept chain'd below.	
PROSPERO	Fairly spoke. Sit then and talk with her; she is thine own. What, Ariel! My industrious servant, Ariel! <i>Enter Ariel.</i>	
ARIEL	What would my potent master? Here I am.	
PROSPERO	Thou and thy meaner fellows your last service Did worthily perform; and I must use you In such another trick. Go bring the rabble, O'er whom I give thee power, here to this place: Incite them to quick motion; for I must Bestow upon the eyes of this young couple Some vanity of mine art: it is my promise, And they expect it from me.	35 40
ARIEL	Presently?	
PROSPERO	Ay, with a twink.	
ARIEL	Before you can say 'come' and 'go,' And breathe twice and cry 'so, so,' Each one, tripping on his toe, Will be here with mop and mow. Do you love me, master? No?	45
PROSPERO	Dearly my delicate Ariel. Do not approach Till thou dost hear me call.	
ARIEL	Well, I conceive. <i>Exit.</i>	50
PROSPERO	Look thou be true; do not give dalliance Too much the rein: the strongest oaths are straw To the fire i' the blood: be more abstemious, Or else, good night your vow!	
FERDINAND	I warrant you sir; The white cold virgin snow upon my heart Abates the ardour of my liver.	55
PROSPERO	Well. Now come, my Ariel! Bring a corollary, Rather than want a spirit: appear and pertly! No tongue! All eyes! Be silent. <i>Soft music.</i> <i>Enter Iris.</i>	
IRIS	Ceres, most bounteous lady, thy rich leas Of wheat, rye, barley, vetches, oats and pease;	60

	a noc si dává načas.	
PROSPERO	Tos řek hezky. Sedte a povídejte si. Je tvoje. Arieli! Můj pilný služebníčku! <i>Vystoupí Ariel.</i>	
ARIEL	Co přejete si, mistře? Tady jsem.	
PROSPERO	Ty i tví přátelé jste odvedli výbornou práci. Musím ti teď dát další úkol. Tu bandu rarachů, nad kterou jsem ti svěřil moc, sem přiveď, aby nám něco předvedli. Chtěl bych těm dvěma mladým lidem ukázat pár triků ze své dílny. Slíbil jsem to a čekají to ode mě.	35 40
ARIEL	Teď hned?	
PROSPERO	Ano, okamžitě.	
ARIEL	Než byste řekl raz a dva, nebo mi začal nadávat, přijde jich celá sestava a budou hrát a tancovat. Máte mě, vzácný pane, rád?	45
PROSPERO	Velice, drahý Arieli. Počkej, dokud tě nezavolám.	
ARIEL	Rozumím. <i>Odejde.</i>	50
PROSPERO	Pamatuj, co jsi slíbil. Drž svou vášeň na uzdě. V rozpálené krvi shoří přísahy jako vích. Tak ovládej se, nebo je s láskou konec!	
FERDINAND	Přísahám, že její panenská čistota je jak sníh, jenž zchladí moje touhy.	55
PROSPERO	Dobře. Pojď, Arieli! Přiveď radši více než méně duchů. Zjevte se a spusťte. Vy ani muk! Dívejte se a mlčte! <i>Tichá hudba.</i> <i>Vystoupí Iris.</i>	
IRIS	Bohyně Ceres, opatrovnice úrody žita, ovsu, pšenice,	60

	Her waspish-headed son has broke his arrows, Swears he will shoot no more but play with sparrows And be a boy right out. 100	
IRIS	Highest queen of state, Great Juno, comes; I know her by her gait. <i>Enter Juno.</i>	
JUNO	How does my bounteous sister? Go with me To bless this twain, that they may prosperous be And honour'd in their issue. 105	
	<i>(Sings)</i> Honour, riches, marriage-blessing, Long continuance, and increasing, Hourly joys be still upon you! Juno sings her blessings upon you.	
CERES	<i>(Sings)</i> Earth's increase, foison plenty, Barns and garners never empty, Vines and clustering bunches growing, Plants with goodly burthen bowing; Spring come to you at the farthest In the very end of harvest! 110 Scarcity and want shall shun you; Ceres' blessing so is on you. 115	
FERDINAND	This is a most majestic vision, and Harmoniously charmingly. May I be bold To think these spirits?	
PROSPERO	Spirits, which by mine art I have from their confines call'd to enact My present fancies. 120	
FERDINAND	Let me live here ever; So rare a wonder'd father and a wife Makes this place Paradise. <i>Juno and Ceres whisper, and send Iris on employment.</i>	
PROSPERO	Sweet, now, silence! Juno and Ceres whisper seriously; There's something else to do: hush, and be mute, Or else our spell is marr'd. 125	
IRIS	You nymphs, call'd Naiads, of the windring brooks, With your sedged crowns and ever-harmless looks, Leave your crisp channels and on this green land Answer your summons; Juno does command: Come, temperate nymphs, and help to celebrate A contract of true love; be not too late. 130	

	A její syn se vzteká. Odted' chce prý střílet už jedině na vrabce a sekát dobrotu. 100	
IRIS	Juno jde k nám. Tu božskou chůzi dobře poznávám. <i>Vystoupí Juno.</i>	
JUNO	Jak se má moje drahá sestra? Pojďme a s přáním štěstí spolu doprovodíme ten mladý pár. Ať vzkvétá jejich rod. 105	
	<i>(Zpívá)</i> Štěstí, zdraví, dlouhá léta, bohatství a úcta světa kež vás žitím provázejí, vám já, Juno, vřele přeji.	
CERES	<i>(Zpívá)</i> Ať jsou sýpky plné zrní, rodí se dost krav a koní, réva skvělé víno nese, strom pod plody prohýbá se, ať se vrátí jarní dni sotva pár dní po sklizni! 110 Ať nemáte nikdy hlad, to vám přišla Ceres přát. 115	
FERDINAND	Tak vznešené a krásné výjevy jsem dosud neviděl. Mohu se zeptat, tohle jsou duchové?	
PROSPERO	Duchové, které přivedlo na svět z lůna fantazie mé umění. 120	
FERDINAND	Zde chci žít navěky. Čarovný tchán a žena zázračná, tohle místo je ráj. <i>Juno a Ceres si šeptají a posílají Iridu pryč s úkolem.</i>	
PROSPERO	Teď ticho, chlapče! Juno a Ceres něco chystají. Tiše. Když nebudeme mlčet, mohlo by se to kouzlo ztratit. 125	
IRIS	Najády, víly potoků a řek, jimž skráně zdobí z trávy věneček, vystupte z vírů vod a pojdte sem. Juno vás chce pověřit úkolem. Budeme, cudné víly, na pažitě tančit k oslavě lásky. Přijďte hbitě. 130	

Enter certain Nymphs.
 You sunburnt sicklemen, of August weary,
 Come hither from the furrow and be merry: 135
 Make holiday; your rye-straw hats put on
 And these fresh nymphs encounter every one
 In country footing.

Enter certain Reapers, properly habited: they join with the Nymphs in a graceful dance; towards the end whereof Prospero starts suddenly, and speaks; after which, to a strange, hollow, and confused noise, they heavily vanish.

PROSPERO *(Aside)* I had forgot that foul conspiracy
 Of the beast Caliban and his confederates 140
 Against my life: the minute of their plot
 Is almost come.
(To the Spirits) Well done! Avoid; no more!

FERDINAND This is strange: your father's in some passion
 That works him strongly.

MIRANDA Never till this day
 Saw I him touch'd with anger so distemper'd. 145

PROSPERO You do look, my son, in a moved sort,
 As if you were dismay'd: be cheerful, sir.
 Our revels now are ended. These our actors,
 As I foretold you, were all spirits and
 Are melted into air, into thin air: 150
 And, like the baseless fabric of this vision,
 The cloud-capp'd towers, the gorgeous palaces,
 The solemn temples, the great globe itself,
 Ye all which it inherit, shall dissolve
 And, like this insubstantial pageant faded, 155
 Leave not a rack behind. We are such stuff
 As dreams are made on, and our little life
 Is rounded with a sleep. Sir, I am vex'd;
 Bear with my weakness; my, brain is troubled:
 Be not disturb'd with my infirmity: 160
 If you be pleased, retire into my cell
 And there repose: a turn or two I'll walk,
 To still my beating mind.

FERDINAND
 and MIRANDA We wish your peace.

Exeunt.

PROSPERO Come with a thought. I thank thee, Ariel: come. 165

Vystoupí víly.
 Ženci zmožení žárem srpnovým,
 vystupte z brázd a prosti únavy 135
 si pojdte skočit. Klobouk do čela,
 chopte se dívek a hned zvesela
 se dejte do tance.

Vystoupí ženci patřičně ustrojeni. Dají se do velebného tance s vílami. Ještě než tanec skončí, Prospero sebou náhle trhne a křikne na ně. Ozve se vyděšený, zoufalý nářek a všichni se zmateně rozutečou.

PROSPERO *(Stranou)* Málem jsem zapomněl, že Kalibán,
 to zvíře, a ten jeho párek lotrů 140
 mi usilují o život. Čas jejich
 úkladu už se blíží.
(K duchům) Dost! To stačí!

FERDINAND Co je s tvým otcem? Zdá se, že ho cosi
 strašlivě trápi.

MIRANDA Dodneška jsem ho
 neviděla se takhle rozčlít. 145

PROSPERO Vypadáš celý vyděšený, synku.
 Copak tě polekalo? Rozvesel se.
 Představení je u konce. Ti herci,
 jak jsem ti říkal, byli duchové,
 a teď se rozplynuli ve vzduchu. 150
 Stejně jako to zdání stvořené
 z ničeho zmizí nebetyčné věže,
 paláce, chrámy, ba i celý svět
 a všechno na něm. Všechno pomine
 jak tahle naše bezvýznamná hříčka 155
 a nezůstane nic. Jsme z téže látky,
 z jaké se tkají sny, a chvilka žití
 je ostrov v moři spánku. Odpusť mi
 mou slabost, příteli. Jsem unavený.
 Mám starosti. Nevšímejte si toho. 160
 Prosím vás, jděte do mé chatrče
 a odpočiňte si. Já se jdu projít,
 abych utišil burácení v hlavě.

FERDINAND
 a MIRANDA Přejem vám klid a mír.
Odejdou.

PROSPERO Myslím si tě a jsi. Dík. Kde jsi, Arieli? 165

Enter Ariel.

ARIEL Thy thoughts I cleave to. What's thy pleasure?

PROSPERO Spirit,
We must prepare to meet with Caliban.

ARIEL Ay, my commander. When I presented Ceres,
I thought to have told thee of it, but I fear'd
Lest I might anger thee. 170

PROSPERO Say again, where didst thou leave these varlets?

ARIEL I told you, sir, they were red-hot with drinking;
So fun of valour that they smote the air
For breathing in their faces; beat the ground
For kissing of their feet; yet always bending 175
Towards their project. Then I beat my tabor;
At which, like unback'd colts, they prick'd their ears,
Advanced their eyelids, lifted up their noses
As they smelt music: so I charm'd their ears
That calf-like they my lowing follow'd through 180
Tooth'd briers, sharp furzes, pricking goss and thorns,
Which entered their frail shins: at last I left them
I' the filthy-mantled pool beyond your cell,
There dancing up to the chins, that the foul lake
O'erstunk their feet.

PROSPERO This was well done, my bird. 185
Thy shape invisible retain thou still:
The trumpery in my house, go bring it hither,
For stale to catch these thieves.

ARIEL I go, I go.

Exit.

PROSPERO A devil, a born devil, on whose nature
Nurture can never stick; on whom my pains, 190
Humanely taken, all, all lost, quite lost;
And as with age his body uglier grows,
So his mind cankers. I will plague them all,
Even to roaring.

Enter Ariel, laden with glistering apparel.

Come, hang them on this line. 195

Prospero and Ariel remain invisible.

Enter Caliban, Stephano, and Trinculo, all wet.

CALIBAN Pray you, tread softly, that the blind mole may not
Hear a foot fall: we now are near his cell.

Vystoupí Ariel.

ARIEL Jdu s vaší myšlenkou. Co chcete?

PROSPERO Duchu,
připravme se. Kalibán brzy přijde.

ARIEL Ano, můj veliteli. Když jsem vám tu
předváděl Ceres, chtěl jsem vám to říct.
Bál jsem se ale, že vás rozhněvám. 170

PROSPERO Zopakuj mi, jaks opustil ty lumpy.

ARIEL Říkal jsem vám, že pitím rozpálené
k odvaze tak, že fackovali vzduch,
že ovívá jim tvář, zem kopali,
že líbá jejich paty, ale plánu 175
se nevzdávali. Zabubnoval jsem,
a oni ušima jak hříbata
zastříhali, obočí zvedli, nosem
zaňafali, jak je to kouzlo chytlo.
A jako telata se dali vést 180
trnitým křovím, hložím, bodláčím,
které jim rvalo kůži. Nechal jsem je
v špinavém močále u vaší chýše.
Cachtají se tam až po bradu v bahně,
co páchne víc než jejich nohy.

PROSPERO Skvěle's, 185
to, ptáčku, zařídil. Teď z chýše přines
tretky a cetky, rozházej je kolem,
ať na ně nachytáme zloděje.

ARIEL Už jdu.

Odejde.

PROSPERO Je ďábel. Jeho přirozenost je
být proti přírodě. Mé úsilí 190
ho polidštit bylo jen zmar a marnost.
Jak stárím jeho tělo oškliví,
i jeho duch se bortí. Potrápím je,
až budou skučet.

Vystoupí Ariel s nákladem blyškového šatstva.

Rozvěš to tu kolem. 195

Prospero a Ariel zůstávají neviditelní.

Vystoupí Kalibán, Stephano a Trinculo, celí zmáčení.

KALIBÁN Prosím vás, jděte tiše. Ať ten slepý
krtek vás neuslyší. Tady bydlí.

STEPHANO	Monster, your fairy, which you say is a harmless fairy, has done little better than played the Jack with us.	
TRINCULO	Monster, I do smell all horse-piss; at which my nose is in great indignation.	200
STEPHANO	So is mine. Do you hear, monster? If I should take a displeasure against you, look you –	
TRINCULO	Thou wert but a lost monster.	
CALIBAN	Good my lord, give me thy favour still. Be patient, for the prize I'll bring thee to Shall hoodwink this mischance: therefore speak softly. All's hush'd as midnight yet.	205
TRINCULO	Ay, but to lose our bottles in the pool –	
STEPHANO	There is not only disgrace and dishonour in that, monster, but an infinite loss.	210
TRINCULO	That's more to me than my wetting: yet this is your harmless fairy, monster.	
STEPHANO	I will fetch off my bottle, though I be o'er ears for my labour.	215
CALIBAN	Prithee, my king, be quiet. Seest thou here, This is the mouth o' the cell: no noise, and enter. Do that good mischief which may make this island Thine own for ever, and I, thy Caliban, For aye thy foot-licker.	220
STEPHANO	Give me thy hand. I do begin to have bloody thoughts.	
TRINCULO	O king Stephano! O peer! O worthy Stephano! Look what a wardrobe here is for thee!	
CALIBAN	Let it alone, thou fool; it is but trash.	
TRINCULO	O, ho, monster! We know what belongs to a frippery. O king Stephano!	225
STEPHANO	Put off that gown, Trinculo; by this hand, I'll have that gown.	
TRINCULO	Thy grace shall have it.	
CALIBAN	The dropsy drown this fool! What do you mean To dote thus on such luggage? Let's alone And do the murder first: if he awake, From toe to crown he'll fill our skins with pinches, Make us strange stuff.	230
STEPHANO	Be you quiet, monster. Mistress line, is not this my jerkin? Now is the jerkin under the line: now,	235

STEPHANO	Netvore, ta tvoje víla, co podle tebe byla neškodná víla, si z nás udělala nehoráznou srandu.	
TRINKULO	Netvore, já páchnu koňským chancama, což mi, jak se říká, nejde pod nos.	200
STEPHANO	Mně taky ne. Slyšíš mě, přišero? Ale jestli já se na tebe rozzlobím –	
TRINKULO	Pak to s tebou příšerně dopadne.	
KALIBÁN	Vážený pane, důvěřujte mi. Trpělivost, a poznáte, že zisk zastíní trampoty. Však mluvte tiše. Tady je mrtvo jako o půlnoci.	205
TRINKULO	No jo, ale utopit flašku v močůvce!	
STEPHANO	To není jenom hanebnost a hanba, ale hlavně 210 nenahraditelná ztráta.	
TRINKULO	Horší než bejt takhle zcákanej. Jenže podle pana netvora byla ta potvora neškodná víla.	
STEPHANO	Já se vrátím a tu flašku vylovím, i kdybych se měl do tý žumpy vrhnout po hlavě.	215
KALIBÁN	Prosím tě, králi, mlč. Podívej se. Tady je vchod. Potichu vstup a tam spáchej ten krutý čin. Pak tenhle ostrov navěky bude tvůj a Kalibán, tvůj služebník, ti bude lízat paty.	220
STEPHANO	Na to si plácnem. Jdou na mě krvelačný myšlenky.	
TRINKULO	Ó, králi Stephano! Milostpane! Váženej Stephano! Koukni na ten nádhernej vohoz!	
KALIBÁN	Nech to být, blázne. To je pouhá veteš!	
TRINKULO	Ty netvore! Nám budeš povídat, jak vypadá veteš? Ó, králi Stephano!	225
STEPHANO	Sundej ten kabát, Trinkulo, povídám! Ten kabát je můj!	
TRINKULO	Jak račte, Veličenstvo.	
KALIBÁN	Ať utopí se v lejnech, tatrman! Kořit se těmhle šuntům! Nech to být a dřív spáchej tu vraždu. Jestli se vzbudí, tak vyzdobí nás po těle od hlavy k patě boláky a strupy.	230
STEPHANO	Netvore, drž hubu. Madam Sosno, co to na vás visí? Košile? Košile je bližší než kajda, takže nebude	235

jerkin, you are like to lose your hair and prove a bald jerkin.

TRINCULO Do, do: we steal by line and level, an't like your grace.

STEPHANO I thank thee for that jest; here's a garment for't: 240
wit shall not go unrewarded while I am king
of this country. 'Steal by line and level' is
an excellent pass of pate; there's another
garment for't.

TRINCULO Monster, come, put some lime upon your fingers, 245
and away with the rest.

CALIBAN I will have none on't: we shall lose our time,
And all be turn'd to barnacles, or to apes
With foreheads villanous low.

STEPHANO Monster, lay-to your fingers: help to bear this 250
away where my hogshead of wine is, or
I'll turn you out of my kingdom. Go to, carry this.

TRINCULO And this.

STEPHANO Ay, and this.
*A noise of hunters heard.
Enter divers Spirits, in shape of dogs and hounds, and hunt them
about, Prospero and Ariel setting them on.*

PROSPERO Hey, Mountain, hey! 255

ARIEL Silver! There it goes, Silver!

PROSPERO Fury, Fury! There, Tyrant, there! Hark! Hark!
Caliban, Stephano, and Trinculo, are driven out.
Go charge my goblins that they grind their joints
With dry convulsions, shorten up their sinews
With aged cramps, and more pinch-spotted make them
Than pard or cat o' mountain.

ARIEL Hark, they roar!

PROSPERO Let them be hunted soundly. At this hour
Lie at my mercy all mine enemies:
Shortly shall all my labours end, and thou
Shalt have the air at freedom: for a little 265
Follow, and do me service.
Exeunt.

viset na sosně, ale na mně. A tuhle kajdu pověsíme na ni za ni.

TRINKULO Vidím, že Vaše Veličenstvo krade i větší systematicky.

STEFANO Díky ti za důvtipný postřeh. Tenhle kus oděvu máš 240
ode mě za odměnu. Dokud já budu v týhle zemi
králem, žádná moudrost neunikne odměně. Krást
a věšet systematicky, to bude moje krédo. Tady máš
další dáreček.

TRINKULO Netvore, neflákej se a čapni ten zbytek, 245
ať můžem padat.

KALIBÁN V tom prsty nemám, ztrácíme jen čas,
a on z nás za tu krádež udělá
husy či opičáky s nízkým čelem.

STEFANO Netvore, neflákej se a pomoz nám to odnýt 250
k našemu soudku s vínem, nebo tě vyhostím
ze svého království. Tumaš a nes to!

TRINKULO Tohle taky.

STEFANO Ano, a tohle.
*Za scénou se ozvou hlasy.
Vystoupí různí duchové v podobě psů a začnou trojici probánět po
scéně. Vystoupí Prospero a Ariel a psy povzbuzují.*

PROSPERO Chyť ho, Horale, chyť ho! 255

ARIEL Topasi, do něj, Topasi!

PROSPERO Tryzno! Tady je! Tyrane, za ním! Vem si ho!
Kalibán, Stefano a Trinkulo jsou vyštvaní ze scény.
Rarachům poruč, ať jim do kloubů
bolení vrazí, šlachy ať jim zkrátí,
křečci je potrápí a na kůži 260
jim fleky nadělá.

ARIEL Hele, už ječí!

PROSPERO Pořádně ať je proženou. Teď mám
všechny své nepřátele ve své moci.
Brzy má práce bude u konce
a ty se dočkáš sladké svobody. 265
Teď ale pojď. Ještě mi chvíli služ.
Odejdou.

ACT V.

SCENE 1.

BEFORE PROSPERO'S CELL.

Enter Prospero in his magic robes, and Ariel.

PROSPERO Now does my project gather to a head:
My charms crack not; my spirits obey; and time
Goes upright with his carriage. How's the day?

ARIEL On the sixth hour; at which time, my lord,
You said our work should cease.

PROSPERO I did say so, 5
When first I raised the tempest. Say, my spirit,
How fares the king and's followers?

ARIEL Confined together
In the same fashion as you gave in charge,
Just as you left them; all prisoners, sir,
In the line-grove which weather-fends your cell; 10
They cannot budge till your release. The king,
His brother and yours, abide all three distracted
And the remainder mourning over them,
Brimful of sorrow and dismay; but chiefly
Him that you term'd, sir, 'The good old lord Gonzalo;'
His tears run down his beard, like winter's drops
From eaves of reeds. Your charm so strongly works 'em.
That if you now beheld them, your affections
Would become tender.

PROSPERO Dost thou think so, spirit?

ARIEL Mine would, sir, were I human.

PROSPERO And mine shall. 20
Hast thou, which art but air, a touch, a feeling
Of their afflictions, and shall not myself,
One of their kind, that relish all as sharply,
Passion as they, be kindlier moved than thou art?
Though with their high wrongs I am struck to the quick,
Yet with my nobler reason 'gainst my fury
Do I take part: the rarer action is

JEDNÁNÍ V.

SCÉNA 1.

PŘED PROSPEROVOU CHÝŠÍ.

Vystoupí Prospero ve svém kouzelném plášti a Ariel.

PROSPERO Můj úkol brzy skončí. Vládnou dál
svou mocí, duchové mi slouží, čas
zbavený tíhy pádí vpřed. Kolik je?

ARIEL Už brzy bude šest, a to jste řekl,
že práci bude konec.

PROSPERO To jsem řekl, 5
když spustil jsem tu bouři. Pověz, duchu,
co dělá král a družina?

ARIEL Jsou všichni
vašimi vězni, jak jste poručil,
spoutáni mocí kouzel v lesíku
za vaší chýší. Nemohou se hnout, 10
dokud je nevysvobodíte. Král
se svým a vaším bratrem, všichni tři,
šílí a ostatní je litují.
Největší účast s nimi má ten pán,
kterému říkáte pan Gonzalo. 15
Slzy mu crčí z vousů jako voda
z okapu. Kdybyste je viděl, mistře,
jak zbědovaní jsou po vašich kouzlech,
zželelo by se vám jich.

PROSPERO Myslíš, duchu?

ARIEL Mně jo, kdybych byl člověk.

PROSPERO Mně snad ne? 20
Myslíš, že ty, který jsi nic než vzduch,
jsi schopen cítit s jejich trápením
víc nežli já, který jsem jejich krev
a prožívám vše stejně jako oni?
I když mi strašně ublížili, jsem 25
rozumem schopen potlačit svou zlost
a odpustit jim. Ctnost a šlechtnost

	In virtue than in vengeance: they being penitent, The sole drift of my purpose doth extend Not a frown further. Go release them, Ariel: 30 My charms I'll break, their senses I'll restore, And they shall be themselves.
ARIEL	I'll fetch them, sir.
	<i>Exit.</i>
PROSPERO	Ye elves of hills, brooks, standing lakes and groves, And ye that on the sands with printless foot 35 Do chase the ebbing Neptune and do fly him When he comes back; you demi-puppets that By moonshine do the green sour ringlets make, Whereof the ewe not bites, and you whose pastime Is to make midnight mushrooms, that rejoice To hear the solemn curfew; by whose aid, 40 Weak masters though ye be, I have bedimm'd The noontide sun, call'd forth the mutinous winds, And 'twixt the green sea and the azured vault Set roaring war: to the dread rattling thunder Have I given fire and rifted Jove's stout oak 45 With his own bolt; the strong-based promontory Have I made shake and by the spurs pluck'd up The pine and cedar; graves at my command Have waked their sleepers, oped, and let 'em forth By my so potent art. But this rough magic 50 I here abjure, and, when I have required Some heavenly music, which even now I do, To work mine end upon their senses that This airy charm is for, I'll break my staff, Bury it certain fathoms in the earth, 55 And deeper than did ever plummet sound I'll drown my book.
	<i>Solemn music.</i>
	<i>Enter Ariel before: then Alonso, with a frantic gesture, attended by Gonzalo; Sebastian and Antonio in like manner, attended by Adrian and Francisco. They all enter the circle which Prospero had made, and there stand charmed; which Prospero, observing, speaks:</i>
	A solemn air and the best comforter To an unsettled fancy cure thy brains, Now useless, boil'd within thy skull! There stand, 60 For you are spell-stopp'd.

	je víc než msta. Když budou litovat toho, co spáchali, dál proti nim svou pomstu nepoženu. Osvobod' je. 30 Svá kouzla ruším, smysly vracím jim, ať jsou zas jako dřív.
ARIEL	Jdu pro ně, pane.
	<i>Odejde.</i>
PROSPERO	Elfové z kopců, potoků a lesů i vy, co ženete se za odlivem písečnou pláží beze stop a zpět 35 prcháte, když vám Neptun vody vrací! Vily, tančící pod měsícem v trávě, jež zksyne tak, že ovce se jí netknou! Vy, kteří noční houby stražíte! Vy všichni, kteří v čase klekání 40 ožíváte! Já s vaší pomocí jsem slunce zaclonil a zvedl vítr. Rozpoutal válku živlů mezi mořem a oblohou. Do rachotících hromů jsem oheň vdechl. Diovi vzal blesk 45 a rozťal jeho dub. Horou jsem trásl a z kořenů jsem vytrhával cedry i pinie. Na můj pokyn se hroby otvíraly a mrtví vyšli na svět. To dokázalo moje umění. 50 Teď se však světských kouzel odříkám a vzývám božskou hudbu, aby všem, kteří ji slyší, naladila smysly, jak já si budu přát. Pak zlomím hůlku a hluboko pod zem ji zakopu 55 a svoji knihu pohřbím v bezedných hlubinách moře.
	<i>Vznešená hudba.</i>
	<i>Vystoupí Ariel, za ním pomateně gestikulující Alonso, jebož doprovází Gonzalo; za nimi přicházejí šilení Sebastian a Antonio, které doprovázejí Adrian a Francisco. Všichni vstoupí do kruhu, který udělal Prospero, a tam zůstávají očarováni stát. Prospero je pozoruje a promluví:</i>
	Vznešená hudba kéž tě ukonejší a dá řád rozháraným představám, jež bez užitku spalují tvůj mozek! 60 Stůjte. Jste v moci mého kouzla.

	Holy Gonzalo, honourable man, Mine eyes, even sociable to the show of thine, Fall fellowly drops. – The charm dissolves apace, And as the morning steals upon the night, 65 Melting the darkness, so their rising senses Begin to chase the ignorant fumes that mantle Their clearer reason. – O good Gonzalo, My true preserver, and a loyal sir To him you follow'st! I will pay thy graces 70 Home both in word and deed. – Most cruelly Didst thou, Alonso, use me and my daughter: Thy brother was a furtherer in the act. – Thou art pinch'd fort now, Sebastian. – Flesh and blood, You, brother mine, that entertain'd ambition, 75 Expell'd remorse and nature; who, with Sebastian, Whose inward pinches therefore are most strong, Would here have kill'd your king. I do forgive thee, Unnatural though thou art. – Their understanding Begins to swell, and the approaching tide 80 Will shortly fill the reasonable shore That now lies foul and muddy. Not one of them That yet looks on me, or would know me. Ariel, Fetch me the hat and rapier in my cell: I will discase me, and myself present 85 As I was sometime Milan. Quickly, spirit; Thou shalt ere long be free. <i>Ariel sings and helps to attire him.</i>
ARIEL	Where the bee sucks, there suck I, In a cowslip's bell I lie; There I couch when owls do cry. 90 On the bat's back I do fly After summer merrily. Merrily, merrily shall I live now Under the blossom that hangs on the bough.
PROSPERO	Why, that's my dainty Ariel! I shall miss thee, 95 But yet thou shalt have freedom: so, so, so. To the king's ship, invisible as thou art: There shalt thou find the mariners asleep Under the hatches; the master and the boatswain Being awake, enforce them to this place, 100 And presently, I prithee.
ARIEL	I drink the air before me, and return

	Gonzalo, vzácný, svatý člověče, mé oči s tvými soucítí a též už roní slzy. – Kouzlo rozpívá se a jako jitřní světlo, které trhá 65 záclonu noci, jejich probuzené smysly už pronikají černotou, jež halila jim mozek. – Gonzalo, můj zachránce i věrný sloužící svých pánů! Za pomoc tě obdaruji 70 slovem i skutkem. – Krutě, Alonso, jsi ublížil mně i mé dcerušce. Tvůj bratr ti v tom pomáhal. – To tě tak hryže, Sebastiane. – Má krev, můj bratr, jehož ctižádostivost 75 přebila svědomí, chtěl dokonce se Sebastianem i zabít krále. Proto to tolik bolí. Odpouštím ti, i když jsi zrůda. – Jejich svědomí se vrací jako příliv a už brzy 80 zaliže břehy rozumu, jež nyní pokrývá kal a bláto. Vidí mě, však žádný z nich mě dosud nepoznává. Přines mi, Arieli, kord a klobouk. Plášť odložím a ukážu se jim 85 takový, jak mě znali v Miláně. Pospěš si, duchu, brzy budeš volný. <i>Ariel zpívá a pomáhá Prosperovi s převlekem.</i>
ARIEL	S včelkou z květů šťávu sát, petrkličce otvírat, se sovou si zahoukat, 90 s netopýrem tmou se hnát, to vše dělám rád, rád, rád. Konečně budu mít od všeho klid. Pod květy jabloní budu si žít.
PROSPERO	Budeš mi scházet, drahý Arieli! 95 Ale měj si svou svobodu. Tak, tak. Neviditelný, jak jsi, pospíchej teď na královskou loď, kde v podpalubí spí námořníci. Vzbud' jen kapitána a důstojníka a co nejrychleji 100 je oba přiveď sem. O to tě prosím.
ARIEL	Vzduchu se nalokám, jak poletím,

	Or ere your pulse twice beat. <i>Exit.</i>	
GONZALO	All torment, trouble, wonder and amazement Inhabits here: some heavenly power guide us Out of this fearful country!	105
PROSPERO	Behold, sir king, The wronged Duke of Milan, Prospero: For more assurance that a living prince Does now speak to thee, I embrace thy body; And to thee and thy company I bid A hearty welcome.	110
ALONSO	Whether thou best he or no, Or some enchanted trifle to abuse me, As late I have been, I not know: thy pulse Beats as of flesh and blood; and, since I saw thee, The affliction of my mind amends, with which, I fear, a madness held me: this must crave, An if this be at all, a most strange story. Thy dukedom I resign and do entreat Thou pardon me my wrongs. But how should Prospero Be living and be here?	115
PROSPERO	First, noble friend, Let me embrace thine age, whose honour cannot Be measured or confined.	120
GONZALO	Whether this be Or be not, I'll not swear.	
PROSPERO	You do yet taste Some subtleties o' the isle, that will not let you Believe things certain. Welcome, my friends all! <i>(Aside to Sebastian and Antonio)</i> But you, my brace of lords, were I so minded, I here could pluck his highness' frown upon you And justify you traitors: at this time I will tell no tales.	125
SEBASTIAN	<i>(Aside)</i> The devil speaks in him.	
PROSPERO	No. For you, most wicked sir, whom to call brother Would even infect my mouth, I do forgive Thy rankest fault; all of them; and require My dukedom of thee, which perforce, I know, Thou must restore.	130

	a budu zpět po druhém loknutí. <i>Odejde.</i>	
GONZALO	Muka a trápení, děs, úžas, hrůza jsou všude kolem. Nebe, vyved' nás z té strašné země!	105
PROSPERO	Pohled' na mě, králi. Jsem Prospero, milánský vévoda, jemuž jsi ublížil. Jsem živ a zdrav. Obejmu tě, abych tě přesvědčil, a řeknu tobě i tvé družině: Vřele vás vítám.	110
ALONSO	Jsi to ty, anebo mě straší čarodějná vidina, jichž je tu všude plno? Cítím puls, v žilách ti proudí krev. Ledva tě vidím, hned se mi v hlavě rozjasňuje, pryč je má pomatenost a já toužím vědět – jestli to není sen –, kde ses tu vzal? Tvé vévodství ti vracím. Prosim tě o odpuštění křivd. Však, Prospero, ty žiješ? Tady?	115
PROSPERO	Dřív mi dovozte, příteli, obejmout vás, jehož čest je nezměrná.	120
GONZALO	Ted' vážně nevím. Je to, anebo není?	
PROSPERO	Jste dál pod vlivem ostrovních divů, že se zdráháte uvěřit skutečnosti. Vítejte! <i>(Stranou k Sebastianovi a Antoniov)</i> Pro vás dva bych dokázal vyčarovat na tváři krále zlostný škleb, kdybych ohlásil vaše zrádné záměry. Prozatím mlčím.	125
SEBASTIAN	<i>(Stranou)</i> Ďábel je to.	
PROSPERO	Ne. Vám, pane, jehož nazvat bratrem nelze, pokud bych nechtěl pošpinit svá ústa, odpouštím vaše svinstvo, všechna svinstva, a žádám nazpět svoje vévodství, které mi stejně musíš vrátit.	130

ALONSO	If thou be'st Prospero, Give us particulars of thy preservation; How thou hast met us here, who three hours since Were wreck'd upon this shore; where I have lost – How sharp the point of this remembrance is! – My dear son Ferdinand.	135
PROSPERO	I am woe for't, sir.	
ALONSO	Irreparable is the loss, and patience Says it is past her cure.	140
PROSPERO	I rather think You have not sought her help, of whose soft grace For the like loss I have her sovereign aid And rest myself content.	
ALONSO	You the like loss!	
PROSPERO	As great to me as late; and, supportable To make the dear loss, have I means much weaker Than you may call to comfort you, for I Have lost my daughter.	145
ALONSO	A daughter? O heavens, that they were living both in Naples, The king and queen there! That they were, I wish Myself were mudded in that oozy bed Where my son lies. When did you lose your daughter?	150
PROSPERO	In this last tempest. I perceive these lords At this encounter do so much admire That they devour their reason and scarce think Their eyes do offices of truth, their words Are natural breath: but, howsoever you have Been justled from your senses, know for certain That I am Prospero and that very duke Which was thrust forth of Milan, who most strangely Upon this shore, where you were wreck'd, was landed, To be the lord on't. No more yet of this; For 'tis a chronicle of day by day, Not a relation for a breakfast nor Befitting this first meeting. Welcome, sir; This cell's my court: here have I few attendants And subjects none abroad: pray you, look in. My dukedom since you have given me again, I will requite you with as good a thing; At least bring forth a wonder, to content ye As much as me my dukedom.	155 165 170

ALONSO	Pokud jsi Prospero, tak pověz, jaks to přežil? A jaks nás našel zde, kde naše loď před třemi hodinami ztroskotala a kde jsem já – bolí mě o tom mluvit – přišel o svého syna.	135
PROSPERO	Cítím s vámi.	
ALONSO	Tu ztrátu mi nic nenahradí. Čas ji nezahojí.	140
PROSPERO	Musíte ji nést trpělivě a věřit v prozřetelnost. I já utrpěl stejnou ztrátu, s níž jsem smířený.	
ALONSO	Vy? Jakou stejnou ztrátu?	
PROSPERO	Stejně velkou a stejně nedávnou. Na rozdíl od vás já mám při své ztrátě míň útěchy než vy, protože jsem ztratil svou dceru.	145
ALONSO	Dceru? Nebesa! Kéž by tak byli spolu v Neapoli co král a královna! A já teď ležel v bahnitém loži na dně oceánu namísto syna. Kdy jste dceru ztratil?	150
PROSPERO	V poslední bouři. Páni, jak se zdá, tu zkameněli s ústy dokořán, jak jim to celé nejde na rozum. Svým očím nevěří a lidské řeči nerozumí. Ať už vám ale sedí na mozku cokoli, buďte si jisti, že já jsem Prospero, ten Prospero, jehož jste vyhostili z Milána a který připlul na ostrov, kde jste vy ztroskotali, a zde vládne. Dost už o tom. To byla by moc dlouhá historie a ne historka k jídlu ani řeč příhodná k přivítání. Pane, vstupte. Ta chýše je můj dvůr, sloužících mám jen pár, dvořany žádné. Vstupte dál, a že jste mi vy vrátil vévodství, já vás též hezky podaruji. Či spíš udělám zázrak, jenž vás potěší, jako mě těší, že mám zpět svůj stav.	155 160 170

Here Prospero discovers Ferdinand and Miranda, playing at chess.

MIRANDA Sweet lord, you play me false.

FERDINAND No, my dear'st love,
I would not for the world.

MIRANDA Yes, for a score of kingdoms you should wrangle,
And I would call it, fair play.

ALONSO If this prove 175
A vision of the island, one dear son
Shall I twice lose.

SEBASTIAN A most high miracle!

FERDINAND Though the seas threaten, they are merciful;
I have cursed them without cause.
Kneels.

ALONSO Now all the blessings 180
Of a glad father compass thee about!
Arise, and say how thou camest here.

MIRANDA O, wonder!
How many goodly creatures are there here!
How beauteous mankind is! O brave new world,
That has such people in't!

PROSPERO 'Tis new to thee.

ALONSO What is this maid with whom thou wast at play? 185
Your eld'st acquaintance cannot be three hours:
Is she the goddess that hath sever'd us,
And brought us thus together?

FERDINAND Sir, she is mortal;
But by immortal Providence she's mine:
I chose her when I could not ask my father 190
For his advice, nor thought I had one. She
Is daughter to this famous Duke of Milan,
Of whom so often I have heard renown,
But never saw before; of whom I have
Received a second life; and second father 195
This lady makes him to me.

ALONSO I am hers:
But, O, how oddly will it sound that I
Must ask my child forgiveness!

PROSPERO There, sir, stop:
Let us not burthen our remembrance with
A heaviness that's gone.

V tu chvíli Prospero odhalí Ferdinanda a Mirandu, kteří hraji šachy.

MIRANDA Ty podvádíš.

FERDINAND Já? Nikdy, nejdražší.
Za celý svět bych tebe nepodved.

MIRANDA I kdybys mě obehrál o království,
řeknu, žes vyhrál čestně.

ALONSO Jestli je 175
tohle jen další přelud ostrova,
pak ztratím syna dvakrát.

SEBASTIAN Je to zázrak!

FERDINAND Prokleté moře bylo milosrdné.
Své kletby беру zpět.
Poklekne.

ALONSO Kéž požehnání 180
šťastného otce provází tě navždy.
Vstaň. Pověz, jak ses dostal na břeh?

MIRANDA Zázrak!
Co je tu kolem přenádherných tvorů!
Lidé jsou úžasní a jejich svět je
krásný a nový!

PROSPERO Nový pro tebe.

ALONSO Kdo je ta dívka, s kterou jsi hrál šachy? 185
Nemůžeš ji znát než tři hodiny.
Je to snad bohyně? To ona nás
odloučila a zase spojila?

FERDINAND Je
z masa a krve a je moje. Dík
prozřetelnosti. Zvolil jsem si ji 190
bez vůle otce. Myslel jsem, že už ho nemám.
Je dcerou milánského vévody,
o němž jsem slyšel, ale nikdy ho
neviděl, dokud jsem se díky němu
podruhé nenarodil, a on se 195
díky ní stal mým druhým otcem.

ALONSO A já jejím.
Jak podivně to zní, když musím já
své dítě prosit o odpuštění!

PROSPERO Dost, pane.
Netrapme mysl vzpomínkami na to,
co už je pryč.

GONZALO	I have inly wept, Or should have spoke ere this. Look down, you gods, And on this couple drop a blessed crown! For it is you that have chalk'd forth the way Which brought us hither.	200
ALONSO	I say, Amen, Gonzalo!	
GONZALO	Was Milan thrust from Milan, that his issue Should become kings of Naples? O, rejoice Beyond a common joy, and set it down With gold on lasting pillars: In one voyage Did Claribel her husband find at Tunis, And Ferdinand, her brother, found a wife Where he himself was lost, Prospero his dukedom In a poor isle and all of us ourselves When no man was his own.	205 210
ALONSO	<i>(To Ferdinand and Miranda)</i> Give me your hands: Let grief and sorrow still embrace his heart That doth not wish you joy!	215
GONZALO	Be it so! Amen! <i>Enter Ariel, with the Master and Boatswain amazedly following.</i> O, look, sir, look, sir! Here is more of us: I prophesied, if a gallows were on land, This fellow could not drown. Now, blasphemy, That swear'st grace o'erboard, not an oath on shore? Hast thou no mouth by land? What is the news?	220
BOATSWAIN	The best news is, that we have safely found Our king and company; the next, our ship – Which, but three glasses since, we gave out split – Is tight and yare and bravely rigg'd as when We first put out to sea.	225
ARIEL	<i>(Aside to Prospero)</i> Sir, all this service Have I done since I went.	
PROSPERO	<i>(Aside to Ariel)</i> My tricky spirit!	
ALONSO	These are not natural events; they strengthen From strange to stranger. Say, how came you hither?	
BOATSWAIN	If I did think, sir, I were well awake, I'd strive to tell you. We were dead of sleep, And – how we know not – all clapp'd under hatches; Where but even now with strange and several noises Of roaring, shrieking, howling, jingling chains, And more diversity of sounds, all horrible,	230 235

GONZALO	Pláču a nejsem schopen slova. Ach, nebesa, shlédněte dolů, a svatě korunujte tento pár! Neboť jen díky vaší pomoci jsme se tu našli.	200
ALONSO	Amen, Gonzalo!	
GONZALO	Byl vládce Milána vyvržen z města, aby se jeho rod stal královským? Radujme se a zlatým písmem pišme o nebývalé šťastné plavbě, při níž Klaribel našla muže v Tunisu a její bratr Ferdinand tam, kde se ztratil, našel svou ženu. Prospero na ostrově našel své vévodství a my ostatní našli sami sebe.	205 210
ALONSO	<i>(K Ferdinandovi a Mirandě)</i> Podejte mi ruce. A tomu, kdo vám štěstí nepřije, ať zlostí pukne srdce!	215
GONZALO	Správně! Správně! <i>Vystoupí Ariel s Kapitánem a Důstojníkem, kteří ho užasle následují.</i> Ach, Veličenstvo, hleďte, jdou sem další. Přísahal jsem, že dokud budou stát šibenice, tenhle se neutopí. Tak co, ty hubo? Na vodě máš splávek, na suchu ztrácíš hlas? Mluv, co se stalo?	220
DŮSTOJNÍK	Hlavně se stalo, že jsme našli krále, zdravého, s družinou. Pak stalo se, že loď, před třemi hodinami vejpůl, je netknutá, s plachtami, stožárem, jak když jsme vypluli.	225
ARIEL	<i>(Stranou k Prosperovi)</i> To jsem zařídil já.	
PROSPERO	<i>(Stranou k Arielovi)</i> Jsi šikula!	
ALONSO	To není samo sebou. Je to všechno čím dál tím tajemnější. Jaks nás našel?	
DŮSTOJNÍK	To vám rád řeknu, i když nevím, jestli to nebyl sen. Tvrdě jsme spali dole v podpalubí – kdo nás tam shodil, nevím –, když ozvaly se strašidelné zvuky, ryk, jekot, štěkot, řinkot řetězů a všelijaký rachot. Prostě hrůza!	230 235

	We were awaked; straightway, at liberty; Where we, in all her trim, freshly beheld Our royal, good and gallant ship, our master Capering to eye her: on a trice, so please you, Even in a dream, were we divided from them And were brought moping hither.	240
ARIEL	<i>(Aside to Prospero)</i> Was't well done?	
PROSPERO	<i>(Aside to Ariel)</i> Bravely, my diligence. Thou shalt be free.	
ALONSO	This is as strange a maze as e'er men trod And there is in this business more than nature Was ever conduct of: some oracle Must rectify our knowledge.	245
PROSPERO	Sir, my liege, Do not infest your mind with beating on The strangeness of this business; at pick'd leisure Which shall be shortly, single I'll resolve you, Which to you shall seem probable, of every These happen'd accidents; till when, be cheerful And think of each thing well. <i>(Aside to Ariel)</i> Come hither, spirit: Set Caliban and his companions free; Untie the spell. <i>Exit Ariel.</i>	250
	How fares my gracious sir? There are yet missing of your company Some few odd lads that you remember not. <i>Enter Ariel, driving in Caliban, Stephano, and Trinculo in their stolen apparel.</i>	255
STEPHANO	Every man shift for all the rest, and let no man take care for himself; for all is but fortune. Coragio, bully-monster, coragio!	
TRINCULO	If these be true spies which I wear in my head, here's a goodly sight.	260
CALIBAN	O Setebos, these be brave spirits indeed! How fine my master is! I am afraid He will chastise me.	
SEBASTIAN	Ha, ha! What things are these, my lord Antonio? Will money buy 'em?	265
ANTONIO	Very like; one of them Is a plain fish, and, no doubt, marketable.	

	Vzbudilo nás to, vyhrnem se ven a tam vidíme v plné parádě královskou loď. Kapitán začal křepčit radostí. Když tu náhle jako ve snu nás dva jako by něco popadlo a přivleкло až sem.	240
ARIEL	<i>(Stranou k Prosperovi)</i> Tak co vy na to?	
PROSPERO	<i>(Stranou k Arielovi)</i> Dobře se činíš. Brzy budeš volný.	
ALONSO	Jsmo jako v bludišti, kam dosud člověk nevkročil. Myslím, že si s námi hrají nadzemské síly. Kéž by nějaký anděl nám osvětlil, oč jde.	245
PROSPERO	Můj pane, nebádejte nad těmi podivnostmi a netrapte se tím. Ve volné chvílce, jež přijde brzy, vám vše vysvětlím a poznáte, že všechno, co se stalo, má svoje důvody. Tak hlavu vzhůru. Všechno je, jak má být. <i>(Stranou k Arielovi)</i> Arieli, osvobod' Kalibána a ty dva od mého kouzla. <i>Odejde Ariel.</i>	250
	Tak co, pane, jak je? Myslím, že vám z té vaší družiny chybějí dva, na něž jste zapomněli. <i>Vystoupí Ariel a žene před sebou Kalibána, Stefana a Trinkula vystrojené v ukradených šatech.</i>	255
STEFANO	Každej se stará o druhý, ale žádnéj nedovolí, aby se člověk postaral sám o sebe. Takovej už je osud. Odvahu, potvornej netvore, odvahu!	
TRINKULO	Jestli těm čumilům v hlavě můžu věřit, pak něco vidím.	260
KALIBÁN	Co je tu kolem přenádherných duchů! Můj pán je velký pán! A já se bojím, že mi teď natluče.	
SEBASTIAN	Cha! Cha! Co je to zač? Vidíš to, Antonio? Dá se to koupit?	265
ANTONIO	Tohle bude ryba! A zdá se, že má sama nakoupíno.	

PROSPERO	Mark but the badges of these men, my lords, Then say if they be true. This mis-shapen knave, His mother was a witch, and one so strong That could control the moon, make flows and ebbs, And deal in her command without her power. These three have robb'd me; and this demi-devil – For he's a bastard one – had plotted with them To take my life. Two of these fellows you Must know and own; this thing of darkness I Acknowledge mine.	270
CALIBAN	I shall be pinch'd to death.	
ALONSO	Is not this Stephano, my drunken butler?	
SEBASTIAN	He is drunk now: where had he wine?	
ALONSO	And Trinculo is reeling ripe: where should they Find this grand liquor that hath gilded 'em? How camest thou in this pickle?	280
TRINCULO	I have been in such a pickle since I saw you last that, I fear me, will never out of my bones: I shall not fear fly-blowing.	285
SEBASTIAN	Why, how now, Stephano!	
STEPHANO	O, touch me not; I am not Stephano, but a cramp.	
PROSPERO	You'd be king o' the isle, sirrah?	
STEPHANO	I should have been a sore one then.	
ALONSO	This is a strange thing as e'er I look'd on. <i>Pointing to Caliban.</i>	290
PROSPERO	He is as disproportion'd in his manners As in his shape. Go, sirrah, to my cell; Take with you your companions; as you look To have my pardon, trim it handsomely.	
CALIBAN	Ay, that I will; and I'll be wise hereafter And seek for grace. What a thrice-double ass Was I, to take this drunkard for a god And worship this dull fool!	295
PROSPERO	Go to; away!	
ALONSO	Hence, and bestow your luggage where you found it.	
SEBASTIAN	Or stole it, rather. <i>Exeunt Caliban, Stephano, and Trinculo.</i>	300
PROSPERO	Sir, I invite your highness and your train To my poor cell, where you shall take your rest	

PROSPERO	Tihle dva páni patří k vám, i když jim nepatří, co mají. Tenhle zjev je synem čarodějnice tak mocné, že ovládala Měsíc, diktovala moři, zda bude příliv nebo odliv. Ti tři mě okradli. A tenhle parchant zkřížený s ďáblem spunktoval ty dva, že společně mě zamordují. Tyhle dva znáte. A já zase dobře znám tu temnou věc.	270
KALIBÁN	Nechá mě uštípat.	
ALONSO	Není to Stefano, můj nalévač?	
SEBASTIAN	Nalítý nalévač. Kde sehnal víno?	
ALONSO	I Trinkulo se motá. Jaký mok je mohl takhle rozparádit? – Kdy a kde ses takhle zdělal? Vždyť jsi jako dělo!	280
TRINKULO	Zdělal jsem se, co jsme se neviděli, tady všude, a protože jsem tak odporně zdělanej, už mě ani moucha nepodělá.	285
SEBASTIAN	Co ty, Stefano!	
STEFANO	Nesahat! Já nejsem Stefano, já jsem čuně.	
PROSPERO	A to jsi chtěl být králem ostrova?	
STEFANO	Býval bych byl královský čuně.	
ALONSO	A co je tohle za prazvláštní věc? <i>Ukazuje na Kalibána.</i>	290
PROSPERO	Má stejně odpudivé chování jak odpudivý vzhled. Jdi do mé chýše. A tyhle vezmi s sebou. Jestli chceš mé odpuštění, hezky to tam uklid'	
KALIBÁN	To udělám a všechno, abyste byl se mnou spokojený. Že já osel jsem opilce měl za boha a klaněl se pitomci!	295
PROSPERO	No tak už jdi!	
ALONSO	Jděte a vraťte vše, kde jste to našli.	
SEBASTIAN	Nebo spíš ukradli. <i>Odejdou Kalibán, Stefano a Trinkulo.</i>	300
PROSPERO	Rád bych vás, Veličenstvo, se všemi teď pozval k sobě, kde si do rána	

For this one night; which, part of it, I'll waste
 With such discourse as, I not doubt, shall make it
 Go quick away; the story of my life 305
 And the particular accidents gone by
 Since I came to this isle: and in the morn
 I'll bring you to your ship and so to Naples,
 Where I have hope to see the nuptial
 Of these our dear-beloved solemnized; 310
 And thence retire me to my Milan, where
 Every third thought shall be my grave.

ALONSO I long
 To hear the story of your life, which must
 Take the ear strangely.

PROSPERO I'll deliver all;
 And promise you calm seas, auspicious gales 315
 And sail so expeditious that shall catch
 Your royal fleet far off.
(Aside to Ariel) My Ariel, chick,
 That is thy charge: then to the elements
 Be free, and fare thou well! – Please you, draw near.
Exeunt.

můžete odpočinout. K ukrácení
 večera, budete-li chtít, vám můžu
 vyprávět příběh svého života 305
 a všechno, co jsem zažil, když jsem přišel
 na tento ostrov. Ráno půjdeme
 k lodi a vyrazíme na Neapol,
 kde doufám uvidím, jak naši dva
 drahouškové si řeknou svoje ano. 310
 Pak do Milána, kde každá má třetí
 myšlenka bude patřit hrobu.

ALONSO Toužím
 si poslechnout tvůj příběh. Určitě
 to bude úžasné.

PROSPERO Řeknu vám všechno.
 Slibuji klidné moře, dobrý vítr 315
 a rychlou plavbu, takže doženeme
 královskou flotilu.
(Stranou k Arielovi) Arieli,
 to bude tvůj poslední úkol. Běž
 a pak buď volný. Sbohem! – Pojdte dál.
Odejdou.

EPILOGUE

PROSPERO Now my charms are all o'erthrown,
And what strength I have's mine own,
Which is most faint: now, 'tis true,
I must be here confined by you,
Or sent to Naples. Let me not, 5
Since I have my dukedom got
And pardon'd the deceiver, dwell
In this bare island by your spell;
But release me from my bands
With the help of your good hands: 10
Gentle breath of yours my sails
Must fill, or else my project fails,
Which was to please. Now I want
Spirits to enforce, art to enchant,
And my ending is despair, 15
Unless I be relieved by prayer,
Which pierces so that it assaults
Mercy itself and frees all faults.
As you from crimes would pardon'd be,
Let your indulgence set me free. 20

EPILOG

PROSPERO Všechna kouzla jsem opustil,
jen chabé zbytky vlastních sil
mi nyní slouží. Na vás je,
zda já na pustém ostrově, 5
na němž mě držíte svou mocí,
zůstanu, nebo budu moci
jet s nimi zpět do Neapole
a ujmout se vévodské role.
Mou svobodu vy v rukou máte,
a když mi pěkně zatleskáte, 10
pak zadujete do plachet
a já dospěju k cíli hned,
jímž bylo potěšit vás. Nyní
bez duchů, kouzel, bez umění
bych mohl dopadnout dost zle. 15
Proto vás prosím zdvořile,
při slitování, které mění
špatný čin v dobro odpuštění,
zkuste i ke mně vlídní být
a dovolte mi odejít. 20

GLOSSARY

I/1

3. **yarely**: smartly, nimbly. 6. **Tend**: attend. 7. **if room enough**: so long as we have sea-room, i.e. space in which to manoeuvre without going aground. 9. **Play**: ply, urge on. 15. **roarers**: (1) turbulent waves; (2) rowdies. 20. **councillor**: member of the King's council. 27. **methinks... gallows**: Alluding to the proverb 'He that is born to be hanged need fear no drowning'. 28. **complexion**: appearance (as reflecting his temperament). 30. **make... advantage**: make the rope that will hang him our anchor chain, since our actual one now does us little good. 33. **Bring... main-course**: keep her close to the wind by means of the mainsail. 36. **office**: duties. 37. **give o'er**: give up. 44. **warrant him for**: guarantee him against. 47. **a-hold**: a-hull, close to the wind; **Set... sea**: i.e. set her mainsail and foresail so as to get her out to sea. 53. **merely**: utterly. 54. **wide-chapp'd**: wide-jawed. 55. **ten tides**: Pirates were hanged on shore and left until three tides had washed over them. 57. **gape... him**: open its mouth to the widest to gulp him down. 64. **heath... furze**: heather... gorse (plants that grow in poor soil). 65. **fain**: gladly.

I/2

1. **art**: magic. 4. **welkin's**: sky's; cheek: (1) face; (2) side of a grate. 6. **brave**: splendid. 11. **or ere**: before. 13. **fraughting**: forming the cargo; collected: composed. 14. **amazement**: terror; piteous: pitying. 19. **more better**: of higher rank (common Elizabethan double comparative). 20. **full**: very. 21. **no greater**: i.e. of no loftier position than is implied by his 'full poor cell'. 22. **meddle with**: mingle with, enter. 27. **virtue**: essence. 28. **provision**: foresight. 29. **soul -**: The sentence changes its course in what follows, but the sense is plain. 30. **perdition**: loss. 31. **Betid**: happened. 36. **bootless inquisition**: useless inquiry. 42. **Out**: fully. 57. **piece**: masterpiece; **virtue**: chastity. 60. **no worse issued**: no less noble in birth. 64. **blessedly holp**: providentially helped. 65. **teen**: sorrow, trouble; **turn'd you to**: reminded you of. 66. **from**: out of. 72. **signories**: city states. 73. **prime**: chief, first in rank. 80. **perfected**: expert in. 82. **trash for over-topping**: restrain from becoming too powerful. 83. **or**: either. 84. **key**: (1) key to office; (2) tuning key. 88. **verdure**: vigour, vitality; **on't**: of it. 91. **closeness**: seclusion. 93. **O'er-prized ...rate**: had greater worth than any vulgar evaluation would place upon it. 98. **sans**: without; **lorded**: i.e. established in a position of power. 101. **into**: unto, against (into truth modifies sinner). 103. **To**: as to. 104. **out**: as a result. 108. **no... for**: i.e. no separation between acting as Duke and being Duke. 110. **Absolute Milan**: actual Duke of Milan. 111. **temporal royalties**: practical administration.

112. **confederates**: makes alliance. 113. **dry**: thirsty. 118. **condition**: compact; event: outcome. 124. **lieu... premises**: return for the pledge. 126. **presently extirpate**: immediately remove. 132. **ministers**: agents. 135. **hint**: occasion. 136. **wrings**: (1) constrains; (2) extracts moisture from. 139. **impertinent**: irrelevant. 144. **With... ends**: i.e. undertook to accomplish the same end by less violent means. 145. **In few**: in short. 152. **Did... wrong**: i.e. only added to our discomfort. 156. **deck'd**: (1) adorned; (2) covered. 158. **undergoing stomach**: courage to endure. 166. **steaded**: been of use; **gentleness**: character proper to one of high birth and cultivation. 173. **more profit**: profit more. 184. **omit**: ignore. 186. **good dulness**: timely sleepiness. 188. **Come away**: come here. 194. **quality**: (1) skill; (2) cohorts, minor spirits under him. 197. **beak**: prow. 201. **distinctly**: in separate places. 208. **coil**: uproar. 214. **up-staring**: standing on end. 219. **sustaining garments**: garments that bore them up in the water. 225. **in... knot**: i.e. crossed thus (Ariel illustrates with a gesture). Crossed arms indicated melancholy. 228. **nook**: inlet, small bay. 230. **still-vex'd Bermoothes**: always stormy Bermuda islands. 232. **their suffer'd labour**: the labour they have endured. 235. **flote**: sea. 240. **mid season**: noon. 241. **glasses**: hourglasses. 243. **pains**: duties, chores. 244. **remember**: remind. 251. **bate**: remit. 253. **ooze**: mud at sea-bottom. 256. **veins**: underground streams. 257. **baked**: hardened. 259. **envy**: malice. 262. **Argier**: Algiers. 270. **blue-eyed**: with dark circles around the eyes. 275. **hests**: commands. 282. **mill-wheels**: i.e. the clappers on mill-wheels. 296. **his**: its. 298. **correspondent**: obedient. 299. **do... gently**: perform my tasks as a spirit ungrudgingly. 310. **Heaviness**: drowsiness. 314. **miss**: do without. 320. **When**: a common expression of impatience. 321. **quaint**: clever, ingenious. 324. **wicked**: harmful. 327. **south-west**: southwest wind, thought to bring pestilence. 330. **urchins**: hedgehogs; here, goblins in the shape of hedgehogs. 331. **for... work**: during that long and desolate period of darkness during which they are permitted to perform their mischief. It was thought that malignant spirits lost their power with the coming of day. 349. **stripes**: lashes. 350. **human**: humane. 361. **race**: nature. 368. **learning**: teaching. 369. **thou'rt best**: you had better. 372. **old**: i.e. such as old people have. 381. **whist**: being hushed. 382. **featly**: nimbly. 383. **bear... burthen**: i.e. the bass undersong. 409. **ditty**: words of the song; **remember**: commemorate. 411. **owes**: owns. 412. **advance**: raise. 418. **something stain'd**: somewhat disfigured. 419. **canker**: worm that eats blossoms. 429. **prime**: first, most important. 431. **maid**: i.e. a human maiden, not a goddess. 433. **best**: first in rank. 436. **single**: solitary (because he thinks that he and the King are one and the same), but he probably has in mind also the senses 'deserted' and 'helpless'. 437. **Naples**: King of Naples. 439. **at ebb**: dry (a part of the continued sea-imagery in the play). 442. **his brave son**: Not mentioned elsewhere in the play. 443. **control**: refute. 445. **changed eyes**: exchanged loving looks. 469. **entertainment**: treatment. 473. **foot**: i.e. subordinate (Miranda). 475. **ward**: position of defence. 484. **To**: in comparison with. 485. **affections**: inclinations. 488. **nerves**: sinews. 499. **do me**: do for me.

II/1

3. **hint**: occasion. 9. **with**: against. 10. **porridge**: broth. There is an underlying pun on peace and pease. i.e. peas, a common ingredient of porridge. 11. **visitor**: minister who visit, the sick and bereaved, comforter. 15. **Tell**: count. 17. **entertainer**: sufferer. Sebastian puns on the sense 'innkeeper'. 18. **dollar**: a continental coin. 19. **Dolour**: sorrow. 29. **old cock**: i.e. Gonzalo. 30. **cockerel**: i.e. Adrian. 32. **laughter**: a laugh (perhaps with pun on the sense 'sitting on eggs', consistent with the poultry imagery). 34. **desert**: uninhabited. 35. **Ha, ha, ha**: Antonio wins the bet, since Adrian spoke first. The winner was entitled to laugh. 40. **miss't**: (1) escape saying 'yet'; (2) avoid the island. 42. **temperance**: climate. Antonio puns on the word as a girl's name. 52. **tawny**: parched tan or yellow. 53. **eye**: spot. 65. **pocket up**: conceal. 74. **Widow!**: Antonio's vigorous reaction has been variously explained. Dido was indeed a widow, and Aeneas a widower, when they met, and perhaps Antonio is laughing at what he considers Gonzalo's prudery in referring to her as widow rather than as Aeneas' mistress. Widow could also be used of a wife separated from or deserted by her husband, and Antonio may be laughing at Gonzalo for prudish evasion of the fact that the deserted Dido was not Aeneas' wife. 80. **This... Carthage**: Tunis and Carthage were separate cities, though not far apart. 83. **miraculous harp**: the legendary harp of Amphion, which raised the walls of Thebes, Gonzalo's error has created a whole new city. 88. **kernel**: seeds. 90. **Ay**: Probably a reassertion of the identity of the two cities, Antonio responds with a sarcastic expression of approbation. 96. **Bate**: except. 100. **in a sort**: comparatively. 103. **You... sense**: The image is of someone being fed against his will; stomach = appetite. 106. **rate**: opinion. 117. **his wave-worn basis**: its foundation hollowed by the action of the sea. 121. **That**: you who. 132. **dear'st**: most heartfelt. 137. **chirurgonly**: like a surgeon. 140. **plantation**: colonization, but the following speakers take up the word in the sense 'planting'. 144. **contraries**: the opposite of what is customary. 145. **traffic**: business, trade. 147. **Letters**: learning, literacy. 148. **service**: servanthood, serving of some by others; **succession**: inheritance, hereditary privilege. 149. **Bourn**: boundary, i.e. division of land among individual owners; **tilth**: tillage. 150. **corn**: grain. 160. **foison**: plenty. 168. **minister occasion**: give opportunity. 169. **sensible and nimble**: sensitive and lively. 175. **An**: if; flat-long: with the sword blade flat, not on edge. 179. **a bat-fowling**: bird-hunting with sticks (bats) at night. 184. **hear us**: i.e. listen to our laughter. 188. **omit... offer**: neglect the opportunity sleepiness provides. 210. **wink'st**: keep your eyes shut. 215. **Trebles thee o'er**: triples your fortune; **standing water**: i.e. indecisive, going neither forward nor back. 217. **Hereditary sloth**: natural laziness. 218. **cherish**: enrich. 220. **invest**: dress up. 223. **setting**: fixed look. 225. **throes**: causes labour pains. 229. **only... persuade**: has no function except to persuade. 236. **wink**: glimpse. 237. **doubt discovery there**: is uncertain of seeing clearly even there. 241. **Ten... life**: thirty miles farther than a lifetime's journey. 242. **note**: news; **post**: messenger. 245. **cast**: (1) cast up; (2) cast as actors. 248. **discharge**: performance. 251. **cubit**: measure of about 20 inches.

---

253. **Measure us**: i.e. travel over the cubits. 254. **wake**: i.e. awake to fortune. 259. **make... chat**: train a jackdaw to speak as wisely as he. Jackdaws were taught to speak. 263. **content**: inclination. 264. **Tender**: regard. 267. **feater**: more gracefully. 270. **kibe**: chilblain. 271. **put me to**: make me wear. 282. **suggestion**: evil prompting. 283. **tell ...to**: i.e. agree that the time sorts with. 296. **time**: opportunity. 304. **securing**: guarding.

II/2

3. **By inch-meal**: inch by inch. 6. **like a firebrand**: in the shape of a will-o'-the-wisp. 9. **mow**: make faces. 13. **wound**: twined about. 17. **mind**: notice. 18. **bear off**: ward off. 22. **his**: its. 28. **Poor-John**: cheap dried fish. 33. **doit**: coin of trifling value. 36. **o' my troth**: by my faith. 39. **gaberdine**: cloak. 42. **dregs**: lees. 59. **Ind**: India. 61. **As... legs**: Stephano adapts a proverbial expression by substituting four for two. Proper = handsome. 69. **for that**: i.e. because he knows our language. 70. **recover**: restore. 72. **neat's leather**: cowhide. 79. **hath**: gets. 80. **thou wilt anon**: i.e. you will hurt me more very soon. 87. **chaps**: jaws. 90. **delicate**: ingenious. 99. **long spoon**: Alluding to the proverb: 'He must have a long spoon that will eat with the devil'. 106. **siege**: excrement; moon-calf: monstrosity, creature born misshapen because of lunar influence; **vent**: emit. 116. **an if**: if. 121. **butt of sack**: barrel of Spanish wine. 130. **kiss the book**: Trinculo has taken his oath on the bottle, not on the customary Bible. Stephano means: 'Take a drink'. 138. **when time was**: once upon a time. 140. **dog... bush**: The man in the moon was placed there in punishment for gathering firewood on Sunday. 146. **Well drawn**: that's a good long draught you've taken; **sooth**: truth. 167. **crabs**: crab apples. 168. **pignuts**: peanuts. 172. **scamels**: Meaning unknown, but apparently either shellfish or rock-inhabiting birds. Some editors emend to sea-mel.f, i.e. sea-mews. 182. **trencher**: trenchers, wooden plates.

III/1

1. **are painful**: that are labourious; **their... off**: their labouriousness increases our pleasure in them or our pleasure in them offsets their laboriousness. 2. **baseness**: menial activity. 6. **quickens**: brings to life. 11. **sore injunction**: harsh command. 13. **like**: such, i.e. such a noble. 15. **Most... it**: when I am working hardest. 19. **weep**: i.e. exude resin. 32. **visitation**: (1) visit; (2) attack of plague (carrying on the medical figure in infected). 37. **hest**: command; Admired Miranda. A pun, since Miranda = admired, i.e. wondered at. 40. **best regard**: highest approval. 42. **several**: particular. 45. **owed**: owned. 46. **foil**: (1) contrast; (2) defeat. 52. **abroad**: elsewhere. 53. **skillless**: ignorant. 59. **condition**: rank. 63. **blow**: defile. 69. **kind event**: favourable outcome. 70. **hollowly**: insincerely. 71. **boded**: destined. 79. **want**: be without. 81. **cunning**: coyness. 91. **thousand**: i.e. thousand farewells.

III/2

1. **out**: empty. 2. **bear... 'em**: stand firm and attack. Stephano uses naval jargon

---

as an encouragement to drink. **4. folly of:** low level of intellect on. **9. set:** sunk out of sight. Trinculo puns on the sense 'placed'. **16. standard:** standard-bearer. **17. no standard:** i.e. unable to stand. **18. run:** i.e. run from the enemy. **19. go:** walk; **lie:** (1) lie down; (2) tell lies; (3) excrete (with a backward glance at run in the sense 'urinate' and perhaps at standard in the sense 'conduit'). **25. case:** fit condition; **deboshed:** debauched. **32. natural:** idiot. The point is that a monster is by definition 'unnatural'. **40. Marry:** indeed (originally the name of the Virgin Mary used as an oath). **56. this thing:** i.e. Trinculo. **64. pied... patch:** foolish... fool (from the multicoloured garb of the professional fool). **68. quick freshes:** fresh-water springs. **71. stock-fish:** dried cod, so stiff it had to be beaten before cooking. **79. murrain:** a disease of cattle. **89. paunch:** stab in the belly. **90. wezand:** windpipe. **92. sot:** fool. **95. utensils:** furnishings. **96. withal:** with. **116. troll the catch:** sing the round. **117. but while-ere:** a short time ago. **120. Flout:** deride; **scout:** jeer at. **125. picture of Nobody:** traditional image of a man with legs but no torso; but Trinculo means an invisible agency. **128. take't... list:** do as you please (a challenge). **133. noises:** musical sounds. **135. twangling:** An invented word.

III/3.

1. By'r lakin: by our Ladykin, i.e. the Virgin Mary. **3. forth-rights:** straight paths. **5. attach'd:** seized. **12. for:** because of. **14. thoroughly:** thoroughly. **20. kind keepers:** guardian angels. **21. living drollery:** puppet show with live actors. **25. want credit:** lack credence. **30. certes:** certainly. **36. muse:** wonder at. **39. Praise in departing:** i.e. don't judge until you see the conclusion (proverbial). **41. stomachs:** appetites. **45. Dew-lapp'd:** with pouch... of skin hanging from the neck. **48. Each... one:** Travellers deposited a sum of money at home to be repaid fivefold if they returned, forfeited if they did not. **49. stand to:** take the risk. **51. best:** i.e. best part of life. **54. to:** for. **59. such-like valour:** i.e. the valour of madness, very different from true courage. **60. proper:** own. **62. whom:** which. **64. still-closing:** always closing as soon as parted. **65. dowle:** small feather. **66. like:** similarly. **71. requit it:** repaid the act (by casting you up here). **77. perdition:** ruin. **81. is... sorrow:** there is no means except repentance. **85. bated:** omitted. **86. life:** realism. **87. observation strange:** exceptional care; **meaner:** i.e. inferior to Ariel. **88. several kinds:** individual parts. **89. knit... distractions:** entangled in their madness. **94. why... stare:** Gonzalo has not heard Ariel's speech. **108. ecstasy:** fit of madness.

IV/1

3. a third... life: Various explanations have been put forward: for example, that the other two parts have been his dukedom and his books, or his late wife and his personal interests; or that Miranda represents his future, the other two parts being his past and his present; or that he has spent a third of his life on Miranda's education. **7. strangely:** wonderfully well. **9. boast her off:** i.e. praise her so highly. **11. halt:** limp. **12. Against an oracle:** even if an oracle should declare

---

otherwise. **16. sanctimonious:** sacred, holy. **18. aspersion:** i.e. blessing; literally, sprinkling, as of rain that promotes fertility and growth. **19. grow:** be fruitful (as contrasted with barren). **21. weeds:** Instead of the flowers with which the marriage bed was customarily strewn. **23. As... you:** i.e. as you desire happiness in your marriage. The symbolic torch of Hymen, god of marriage, was supposed to promise happiness if it burned with a clear flame, the opposite if it smoked. **26. suggestion:** temptation. **27. Our... can:** our bad angel is capable of. **30. or... founder'd:** either the sun-god's horses have gone lame (because the day is so long). **37. trick:** ingenious device (technical term in pageantry); **rabble:** troop of inferior spirits. **42. Presently:** immediately. **43. with a twink:** in a twinkling. **47. mop and mow:** gesture and grimace. **50. conceive:** understand. **56. liver:** Supposed seat of the passions. **57. corollary:** extra. **58. want:** lack. **60. Ceres:** goddess of agriculture; **leas:** meadows, cultivated land. **63. stover:** hay for winter use. **64. pioned and twilled:** undercut by the stream and retained by interwoven branches. **66. cold:** chaste; **broom:** a kind of shrub bearing yellow flowers. **67. dismissed bachelor:** rejected suitor. **68. pole-clipt:** poll-clipped, i.e. with top growth pruned back. **70. queen... sky:** Juno. **74. peacocks:** Juno's sacred birds, which drew her chariot; **amain:** swiftly. **75. entertain:** receive. **81. bosky:** wooded; **down:** upland. **85. estate:** bestow. **89. Dis:** Pluto, ruler of the underworld (hence dusky), who carried off Ceres' daughter Proserpine to be his queen. **90. scandal'd:** scandalous. **93. Paphos:** place in Cyprus sacred to Venus. **94. Dove-drawn:** Venus' chariot was drawn by her sacred doves; **done... charm:** cast some unchaste spell. **98. hot minion:** lustful mistress. Venus and Mars were lovers. **99. waspish-headed:** peevish. **100. sparrows:** Like doves, sacred to Venus. Sparrows were proverbially lecherous. **101. right out:** outright; **Highest... state:** most majestic queen. **102. gait:** i.e. regal bearing. **108. still:** always. **110. foison plenty:** plentiful abundance. **115. In... harvest:** i.e. without intervening winter. **119. charmingly:** magically. **123. wonder'd:** (1) to be wondered at; (2) able to perform wonders; (3) possessed of that wonder. **128. windring:** winding and wandering (apparently a coinage of Shakespeare.s). **129. ever-harmless:** ever-innocent. **130. crisp:** rippling. **132. temperate:** chaste. **138. footing:** dance. **142. Avoid:** be gone. **144. works:** agitates. **146. moved sort:** troubled state. **148. revels:** festivity, entertainment. **151. baseless fabric:** structure without physical foundation. **154. which it inherit:** who occupy it. **155. insubstantial:** without material substance. **156. rack:** wisp of cloud. **157. on:** of. **158. rounded:** surrounded. **165. with:** at the summons of. **168. presented:** represented, took the part of (?). **175. bending... project:** pursuing their purpose. **177. unback'd:** never ridden, unbroken. **178. Advanced:** raised. **179. As:** as if. **181. goss:** gorse. **183. filthy-mantled:** covered with dirty scum. **187. trumpery:** showy finery. **188. stale:** bait. **193. cankers:** becomes malignant. **195. line:** lime tree, linden. **196. mole:** Thought to have sensitive hearing. **199. Jack:** (1) knave; (2) jack-o'-lantern, i.e. will-o'-the-wisp. **207. hoodwink:** make you blind to. **226. frippery:** secondhand-clothes shop. **230. drown:** suffocate. **231. luggage:** encumbering trash. **236. jerkin:** a kind of jacket; **under the line:** With pun on the

---

sense 'south of the equator'. The joke involves the popular idea that travellers to tropical countries lost their hair through fevers, or from scurvy resulting from lack of fresh food on the long voyage. **239. Do, do:** an expression of approval, equivalent to 'bravo'; **by... level:** with plumb-line and carpenter's level, i.e. with professional skill (continuing the puns on line); **an't like:** if it please. **243. pass:** thrust (a fencing term); **pate:** i.e. wit. **245. lime:** sticky substance; thieves were jokingly said to have lime on their fingers. **248. barnacles:** a kind of geese traditionally supposed to develop from the shellfish so named. **248. villainous:** wretchedly. **252. Go to:** expression of exhortation or reproof, equivalent to 'Come, come!'. **259. dry convulsions:** Precisely what sort of painful seizure is meant here is uncertain. **260. aged:** such as old people have. **261. pard:** leopard; **cat o' mountain:** catamount, wildcat.

V/1

3. Goes... carriage: walks upright under what he is carrying (because his burden of coming events has been greatly lightened). **4. On:** approaching. **10. weather-fends:** serves as windbreak for. **11. your release:** i.e. their release by you. **17. eaves of reeds:** thatched roofs. **18. affections:** inclinations, bent of mind. **21. touch:** Synonymous feeling. **23. relish:** experience; all: quite. **24. kindlier:** (1) more sympathetically; (2) more naturally (as 'one of their kind'). **27. take part:** side; **rarer:** finer, nobler. **36. demi-puppets:** quasi-puppets, i.e. creatures of small size. **37. green sour ringlets:** so-called 'fairy rings' in grass, actually caused by mushrooms. **45. rifted:** split. **47. spurs:** roots. **50. rough:** i.e. capable of producing the violent effects just described (?). **51. required:** requested. **53. their senses that:** the senses of those whom. **58. and:** i.e. which is. **63. sociable:** sympathetic; **show:** appearance. **64. Fall:** let fall. **67. ignorant fumes:** fumes that make them uncomprehending. **70. pay... Home:** reward your favours fully. **81. reasonable shore:** shore of reason, i.e. minds. **85. discase me:** take off my magician's robe. **96. so, so, so:** Probably an expression of approval as Ariel finishes attiring him. **112. enchanted trifle:** trick of magic; abuse: deceive. **116. This... story:** this demands, if it is really taking place, an extraordinary explanation. **121. thine age:** i.e. thy reverend self; **cannot... confined:** i.e. is immeasurable and boundless. **124. subtleties:** illusions, with play (as taste suggests) on the word as applied to fancy confections representing actual objects or allegorical figures. **128. justify:** prove. **142. of... grace:** by whose mercy. **145. late:** recent. **146. dear:** deeply felt. **150. That:** provided that. **154. admire:** marvel. **155. devour their reason:** Presumably referring to the open-mouthed astonishment in which their rational powers are lost. **156. do... truth:** function accurately. **160. of:** from. **167. abroad:** i.e. elsewhere on the island. **174. Yes... wrangle:** i.e. certainly you should do so for the world; in fact, for less than the world – for twenty kingdoms you ought to do your utmost against me. **186. eld'st:** longest possible. **212. all... own:** we all found ourselves when every man was deluded. **214. still:** ever; **his heart That:** the heart of anyone who. **219. blasphemy:** blasphemous fellow. **220. That... o'erboard:**

Who are profane enough to make heavenly grace forsake the ship. **224. glasses:** i.e. hours; **gave out:** reported. **225. yare:** shipshape. **227. tricky:** ingenious, adroit. **228. strengthen... stranger:** increase in strangeness. **231. of sleep:** asleep. **236. at liberty:** i.e. no longer under hatches. **239. on:** in. **241. moping:** in a daze. **245. conduct:** conductor. **246. liege:** sovereign. **247. infest:** annoy. **248. pick'd:** i.e. convenient. **249. single:** by myself (without an oracle). **250. probable:** satisfactory. **251. accidents:** occurrences. **256. odd:** unaccounted for. **257. Every... rest:** Stephano drunkenly inverts the proverbial 'Every man for himself'. **258. Coragio:** courage (Italian). **260. true spies:** reliable observers (eyes). **263. fine:** splendidly dressed (in his ducal robes). **268. badges:** insignia for servants, indicating what master they served. Stephano and Trinculo are of course dressed in stolen garments. **269. true:** honest. **272. her command:** i.e. the moon's authority; without her power: beyond the moon's influence. **281. gilded 'em:** flushed their faces (a common connection between blood and gold). Possibly grand liquor contains an alchemical allusion to the long-sought elixir that could transform base substances to gold. **282. pickle:** predicament. **283. pickle:** preservative (the horse urine of the pool being equivalent to vinegar). **285. fly-blowing:** infestation by maggots (to which unpickled meat would be subject). **288. sirrah:** form of address to an inferior. **289. sore:** (1) harsh; (2) pain-wracked. **303. waste:** use up. **314. Take:** enchant; **deliver:** report. **316. sail:** voyage. **319. draw near:** i.e. enter the cell.

Epilogue

9. bands: bonds. **10. hands:** i.e. applause. The noise of clapping would break the charm. **11. Gentle breath:** a favourable breeze (produced by hands clapping); **19. crimes:** sins

P O Z N Á M K Y

TEXT A DOBA VZNIKU HRY

Hra vznikla s největší pravděpodobností nedlouho poté, co byly v roce 1610 publikovány dvě zprávy o ztroskotání a zázračné záchraně anglické admirálské lodi v souostroví Bermud. Třetí svědectví přímého účastníka výpravy Williama Stracheyho vyšlo až po Shakespearově smrti v roce 1625. Usuzuje se, že Shakespeare Stracheyho či jiné členy výpravy osobně znal a mohl se o ztroskotání doslechnout přímo od nich. Zdá se, že **Bouře** vyšla tiskem až v prvním foliovém vydání v roce 1623, kde byla zařazena jako první v oddílu komedií. Text je mimořádně kvalitní. Byl zřejmě vysázen podle opisu, který pořídil pisář divadelní společnosti „Služebníci královi“ Ralph Crane. Vydavatelé text rozčlenili do jednání a scén. Hra se vyznačuje nebyvalým množstvím scénických poznámek, které snad napsal přímo autor, podle některých komentátorů proto, aby tak sdělil inscenátorům své představy o jevištní realizaci, neboť už nebyl členem herecké společnosti a psal hru ve Stratfordu. Jiný názor naopak tvrdí, že se Shakespeare uvedení **Bouře** zúčastnil jako herec, ne-li dokonce v roli Prospera.

VLASTNÍ JMÉNA

Prospero (latinsky Prosperus) znamená „šťastný“, „přinášející zdar“. Postava s tímto jménem se vyskytuje ve hře Bena Jonsona *Každý podle své letory* (1598), ve které Shakespeare sám jako herec (a snad právě v této postavě) vystupoval. Posiluje se tak teorie, podle které Prospero je v **Bouři** Shakespearovo alter ego.

Miranda znamená „zázračná“.

Jméno Kalibán vzniklo zřejmě jako přesmyčka slova „kanibal“, které kromě „lidojeda“ etymologickým vývojem od výrazu „Carib“ označovalo obecně i obyvatele karibské oblasti.

Ariel je biblické vlastní jméno označující město Jeruzalém (*Izajáš* 29:1-2), kromě toho slovo „ariel“ představuje oltářní ohniště. Z italštiny je pak nejbližší slovu „aria“, tedy „vzduch“ a „nápěv“. Protože je to, jak stojí psáno v seznamu osob, „vzdušný duch“, který se ve hře proměňuje v oheň a tu a tam i zazpívá, většina uvedených významů toho jména tuto postavu charakterizují.

I/1

6. košovou plachtu: Hra začíná nebyvale realistickým popisem situace na lodi uprostřed bouře a jejím ztroskotáním. Autor namísto básnického jazyka používá odborné termíny, nadávky, cynické vtipy.

12. Neslyšíte ho?: Mimo scénu dává kapitán píšťalkou povely námořníkům.

16. odfoukne krále: Hned od začátku je nastolen kontrast mezi všemocnou přírodou a omezenou mocí člověka. Působením přírodních živlů se najednou převráť i společenská hierarchie a námořník poroučí vrchnosti.

50. naposledy napijem: Originál doslova říká: „Zůstanou naše ústa studená?“ Někteří komentátoři interpretují větu ve smyslu: „Zemřeme?“ Jiní ji chápou jako výzvu k napití. Podle dochovaných vzpomínek účastníka výpravy byla v době ztroskotání loď *Sea-Adventure* (*Mořské dobrodružství*) většina námořníků namol.

65. vůle boží: V originále stojí „wills above“ (vůle nad námi). V originále se postavy dovolávají buď nebes či prozřetelnosti nebo se jako v antických dobách obracejí k bohům. Ve hře se nevyskytuje slovo God (Bůh). I ustálené rčení „God save his majesty“ (II/1/165) se v textu zkracuje na „Save his majesty“. Je to s největší pravděpodobností ovlivněno cenzurním zákonem z roku 1606, který zakazoval, aby se na divadle užívaly výrazy spojené s křesťanskou věroukou. Je otázkou, zda překlad musí respektovat dobový cenzurní zásah, nebo smí v rozporu s originálem použít náboženské výrazy podle situace. (Některá kritická vydání originálu dokonce slovo God doplňují.) Vzhledem k mytickému charakteru hry, v níž Prospero sám vystupuje a jedná jako bůh (cenzurní zákaz tu tedy není v příkrém rozporu s duchem hry), zachovává překlad v zásadě postupy originálu a slovo Bůh (I/2/176) a boží použije pouze výjimečně v ustálených spojeních.

I/2

1. umění: Slovo „art“ je zde v původním smyslu: „dovednost“, který je přítomný i v českém ekvivalentu (od slova „umění“), ale působí zde i druhý význam.

28. jsem stvořil já: První z mnoha překvapení a zázraků, které hra obsahuje. To, co se jeví jako zdrcující katastrofa, bylo pouhé zdání, jehož strůjcem je protagonista hry Prospero.

46. jako sen: Téma snu prostupuje celou hrou a stává se nakonec tématem stěžejním. V mnoha hrách staví dramatik do protikladu zdání a skutečnost. V této hře zdání a skutečnost splývají.

54. dvanáct let: Protože na ostrov přišli, když byly Mirandě tři roky (viz 41), je jí teď patnáct.

58. jsi má dcera: Překvapivé odhalování identity v podání suverénního manipulátora Prospera má i své humorné polohy.

67. a tvůj strýc – : V Prosperově vyprávění je odhalena obšrná prehistorie příběhu. Přerývaná řeč, nedopovězené věty a nabádání dcery, aby pozorně naslouchala, není jen prostředek, jak udržet při dlouhém monologu pozornost Mirandy i diváků, ale autor tak formálně akcentuje dramatickou Prosperova prožitku.

76. přepustil moc: Jiným příběhem starého muže, který z rozmaru „přepustil moc“ a probudí tím „horší já“ (viz 94) v jiných, kteří ho pak zradí, je **Král Lear**.

78. tajných nauk: Prospero je učenec a vládne tzv. „bílou magií“, která na rozdíl od „černé magie“ pomáhá dobru.

108. hry na vévodu: Jako často v podobných případech používá i zde Shakespeare metaforu divadla.

127. se svou dcerou: V originále je pouze přivlastňovací zájmeno „můj“. Překlad konkretizuje podle smyslu.

153. na obtíž: Zde i dříve se Miranda projevuje jako citlivá, čistá duše plná empatie s jinými.

165. roucha: Gonzalova štedrost vysvětluje skutečnost, proč mají vyhnanci na ostrově takovou hojnost kostýmů a jiných propriet.

183. na postavení hvězd: Přes zázračné dovednosti, které Prospero má, zůstává postavou lidskou, závislou na přízni a nepřízni osudu.

189. Arieli: Ariel je duch, který na sebe bere mnoho podob. Se svými pomocníky vykonává příkazy „mistra“ Prospera. Ten ho kdysi vysvobodil ze zajetí a Ariel mu za to musí po určitý čas sloužit. I když vykonává pánovy příkazy s chutí, ze všeho nejvíc touží po tom, aby po uplynutí lhůty získal svobodu (viz 246). V alegorickém výkladu hry, v němž Prospero je tvůrcem, je možno Ariela chápat jako nástroj tvorby, imaginaci, umění samo.

202. boží blesk: V originále stojí „Jupiterův blesk“. Jupiter je staroitalský bůh jasného nebe a vesmíru, vládce hromů a blesků.

206. Neptun: Antický bůh, vládce moře. Jeho symbolickým odznakem bylo trojzubé žezlo.

229. z bouřných Bermud: Přestože ztroskotání ve hře proběhlo ve Středozezemním moři někde na půl cesty mezi Tunisem a Milánem, popis ostrova a jeho obyvatel s atmosférou tajemnosti spíše odpovídá pověstem a zprávám o Bermudském souostroví v Atlantiku, připomenutém ve hře touto jedinou zmínkou.

241. Jsou nejmiň dvě. Odteď až do šesti: Čas ve hře je takto přesně vymezen. V době mezi druhou a šestou hodinou odpoledne se na londýnském jižním břehu Temže hrálo divadlo. Jednoty místa a času, skutečnosti a divadla jsou tak výrazně aktualizovány.

259. Sykorax: Jméno je, zdá se, složeno z řeckého „sys“ (sova) a „korax“ (havran). Sykorax byla čarodějnice provozující „černou magii“.

316. Hodí se nám: Prospero není jednoznačně kladná postava, ale má i řadu negativních rysů. Je despota, manipulátor a vůči domorodému Kalibánovi se projevuje utilitárně jako ryzí kolonizátor.

323. fakané matky, / kterou obskočil čert: Na podkladě tohoto verše mnozí komentátoři považují Kalibána za nadpřirozenou bytost a staví „hlínu“ Kalibána do protikladu ke vzdušnému Arielovi. Spíše jde ale o hyperbolu, nadávku, protože jinak Kalibán vykazuje všechny rysy porobeného člověčenství.

328. Kéž jedovatá rosa: Kalibána, kterého bílí přistěhovalci Prospero a Miranda naučili mluvit, nechává Shakespeare vyjadřovat se pravidelným veršem.

339. velké světlo: Zde jde o biblickou citaci (*Geneze 1:16*)

351. málem znásilnil / mou dceru: Je pozoruhodné, jak v počátcích kolonizace dokázal Shakespeare ve zkratce charakterizovat vztahy kolonizátorů a domorodců. Přátelský a vstřícný vztah mezi původním obyvatelem a kolonizátorem vezme rázem za své, pokud by se měly obě kultury asimilovat.

376. Setebos: Jméno bůžka zřejmě převzal autor z knihy Roberta Edena *Dějiny*

cestování (History of Travaile, 1577), odkud si vypůjčil nejspíš i jména Alonso, Sebastian, Antonio, Ferdinand a Gonzalo.

380. políbíš: Píseň popisuje obřadný dvorský tanec, ve kterém uchopení za ruce a polibek měly své místo.

400. Pod hladinou: Originál uvádí přesně „pět sáhů pod hladinou“, tedy v hloubce zhruba dvou metrů.

422. nebeské stvoření: Miranda, která opustila Milán ve třech letech, viděla v životě dosud pouze dva muže: svého otce a Kalibána. Pohledný mladík na ni tedy mohl zapůsobit.

440. Ta hrůza!: Miranda ví, že žádnému trosečníkovi se nic nestalo. Navíc ví, jak to bylo s milánským vévodou. Její slova tedy postrádají logiku, ale protože se na první pohled zamiluje, vše ostatní jde stranou.

442. s jeho synem: O synovi Antonia, uchvatitele milánského vévodství, ve hře není žádná další zmínka. Autor zřejmě nakonec ustoupil od záměru tuto paralelní postavu do hry uvést, ale replika v textu zůstala.

První jednání začalo jako prolog realistickou bouří a zčásti uvedlo do děje členy královské družiny. V druhé scéně pak odhalilo, že ztroskotání lodě zinscenoval Prospero, osvětlilo prehistorii celého příběhu a exponovalo obyvatele ostrova. Přineslo setkání Ferdinanda a Mirandy, kteří se do sebe zamilovali. Manipulátor Prospero, který setkání obou mladých lidí naplánoval, hraje naoko přísného a nepřejícího otce, aby překážkami mladou lásku upevnil. Miranda, v jejímž zájmu vše dělá, se poprvé v životě svému otci vzepře.

II/1

9. Prosim tě, mlč: Král Alonso celou scénou prochází v mráкотném stavu člověka postiženého ztrátou syna, který kromě svého zoufalství není schopen ani ochoten vnímat nic jiného.

11. ještě mu přidá: Sarkastické poznámky dvou záporných postav, Sebastiana a Antonia, jsou postaveny na obhroublých slovních hříčkách založených často na homofonii slov (dollar = tolar – dolour = smutek). Překlad je nahrazuje funkčními a stylistickými ekvivalenty.

46. cítím ohavný puch: Přestože Sebastian a Antonio především ironizují bukolické vytržení jiných dvořanů, jejich poznámky dotvářejí neurčitou tajuplnost ostrova, který je v replikách různých postav vykreslen sice realisticky, ale pokaždé jinak, podle toho, jak ho která postava v tu chvíli vnímá.

72. Dido... s Aeneem: Dido, vdova po Sychaeovi, zakladatelka Kartága, ke kterému doplnul po pádu Tróje řecký rek Aeneas. Dido se do něho zamilovala, ale on si ji nevzal a ona se zabila.

80. Tunis... bývalo Kartágo: Jde o dvě různá města, která ležela blízko sebe. Chybu komentuje Sebastian: „Stačí říct, a... slovo vyčaruje domy...“ (83).

145. Zakázal bych: V Gonzalově řeči Shakespeare bohatě čerpá z Montaigneo-va eseje „O kanibalech“ z překladu Johna Floria (1603). Postava loajálního dvořana, ale dobrého člověka Gonzala má řadu komických rysů.

164. zlatý věk: Období, kdy podle starých Řeků lidstvo žilo v míru a harmonii bez nemocí a neduhů stáří.

201. Máš k tomu příležitost: Jako v mnoha Shakespearových hrách, i zde dochází k mísení komického a tragického. Dramatická situace vzdáleně připomíná naléhání Lady Macbeth na manžela (I/7/48).

241. na druhém konci světa: Právděpodobně zde nejde o Shakespearův zeměpisný omyl. Antonio při přesvědčování Sebastiana prostě výrazně přehání. V dvojici dvorských padouchů (paralelních s dvojicí plebejských padouchů Trinkulem a Stefanem) je Sebastian tím chytřejším a nápaditějším.

254. vzbud' se: Téma snu se objevuje v nových polohách a variacích, které se navzájem konfrontují: spánek trosečníků – sen o získání moci (205), který může být naplněn pouze procitnutím z mrákot nečinnosti.

II/2

19. další bouři: Tak jak se postava od postavy proměňuje vnímání přírodní scenerie ostrova, podobně individualizovaně zde probíhají přírodní děje. V tuto chvíli jako by bouře propukala pouze nad touto skupinkou postav.

28. do Anglie: Do řady her, které se odehrávají v různých částech světa, zařazuje Shakespeare občasně špilce na adresu své země.

30. ukazoval na jarmarku čumilům: Trinkulo naráží na praktiky, které od konce 16. století provozovali Angličané s Indiány z Nového světa.

34. mrtvého Indiána: Bylo pravidlem, že Indiáni podobně zacházení dlouho nepřežili. Shakespeare zjevně nepatřil k těm, kteří by podobné „atrakce“ měli rádi.

62. na dvou nohou: Zde jde o parafrázi přísloví, které zhruba zní: „Správný muž, který stojí na dvou nohách, neuteče.“

68. naši řeč: Na řadě míst vytváří Shakespeare paralelu mezi Kalibánem a Mirandou. Ferdinand podobně žasl, že Miranda mluví jeho jazykem (I/2/432).

84. rozváže jazyk: V originále Stefano oslovuje Kalibána slovem „cat“ (kočka). Replika je totiž parafrázi anglického rčení „Good ale will make a cat speak.“ (Dobré pivo naučí i kočku mluvit.).

98. svěcenou vodu: V originále je „long spoon“ (dlouhá lžička). Jde o další narážku na dobové přísloví, které říká: „Kdo s ďáblem jídá, dlouhou lžičku musí mít.“

106. kreaturou: V originále je „moon-calf“, doslova „měsíční tele“. Podle dobové pověry Měsíc způsoboval deformaci plodů, takže se rodily zrůdy a obludy.

109. doufám: Jinak by totiž Trinkulo viděl Stefanova ducha.

116. jsou nádherní: Kalibán při pohledu na nově příchozí opět používá téměř stejných slov jako Miranda. Čtenáři ani divákovi ovšem neunikne ironie této paralely daná rozdílností zbožňovaných idolů.

138. ponocnýho: Existuje řada variant legendy o muži na Měsíci, který má psa, otep chrastí a lucernu. Shakespeare legendu připomíná např. ve hře **Sen noci svatojánské**.

160. Studánky ukázu: Kalibán se rozhodl zřít starého pána a sloužit novému.

Druhé jednání dokončuje expozici členů královské družiny a paralelně u dvou

skupinek trosečníků rozvíjí kolizi příběhu. Antonio a Sebastian se odhodlávají zabít krále. Ariel ale probudí Gonzala a překazí jim to. Kalibán se pod vlivem „čarovného moku“ stává oddaným sluhou Stefana, z jehož rukou očekává vysvobození. Všechny postavy mají mysl nějakým způsobem omámenou či rozjittřenou: zoufalstvím, údivem nad novým prostředím či novými setkáními, čarounou hudbou anebo alkoholem.

III/1

7. z dřiny dělá slast: Láska Ferdinanda a Mirandy má vedle výrazných lyrických prvků i řadu prvků komediálních. Jako by se autor díval na mladou a bezelstnou lásku s vlídným, ale poněkud ironickým odstupem.

94. své knize: Prospera vybavil Gonzalo na cestu knihami (I/1/167). Prospero sám ale mluví zejména o jedné knize, která je spojena s jeho úkolem. Tu chce nakonec pohrbit „v hlubinách moře“ (V/1/57) a s ní i svou magickou moc. Interpretujeme-li Prospera jako autorskou, či dokonce autobiografickou postavu, pak tou knihou může být čarodějnický breviář a současně hra, kterou píše a která právě probíhá na scéně, nebo i celé jeho dílo, jež tímto završuje.

III/2

62. hřebík do hlavy: Další biblická citace, kterou autor vkládá do úst Kalibánovi (*Soudců* 4:21).

64. strakatý... sešivaný: Trinkulo je královský šašek a má tedy odpovídající kostým. Ve dvojici komických postav je Trinkulo ten hloupější.

88. knihy: Kalibán nerozlišuje mezi Prosperovou čarodějnickou knihou a ostatními knihami. Pro něho jsou nebezpečné všechny. Vzdělanost kolonizátorů se tu paradoxně ukazuje jako největší hrozba domorodým národům.

96. jak tomu říká: Kalibán používá slov, která se naučil, i když mnohé z toho, co označují, sám nikdy neviděl.

99. Já ženy neznám: Další paralelní shoda Kalibána a Mirandy (srov. III/1/51).

117. píseň: V originále je výraz „catch“, který označuje tzv. kánon, píseň, v níž jednotlivé hlasy nastupují postupně jeden za druhým, podobně jako v písni „Červená se line zář“.

126. neskutečnej hudebník: Omamná, magická síly hudby je schopná rozlítit lásku (I/2/378), burcovat ze spánku (II/1/294) i svést na scestí (III/2/146). V originále ji podle Trinkula „hraje obraz Nikoho“ (picture of Nobody), což, jak někteří komentátoři uvádějí, může být konkrétní narážka na populární dobový obrázek „pana Nikoho“, tvora, který má jen ruce a nohy a žádné tělo (= no body).

III/3

3. bludiště: Další obraz ostrovní krajiny, která je současně reálná i nereálná, vystihuje psychický stav postav, které v ní bloudí.

21. Tyátr: V originálu je doslova: „oživlé loutky“. Označení má ale pejorativní vyznění.

22. jednorozce; 45. s ušima jako plachty; 47. uprostřed těla roste hlava: Podobné ohlasy na svědectví cestovatelů, kteří popisují setkání s bizarními a exotickými tvory, se najdou i v jiných Shakespearových hrách, např. v *Othellovi* (I/3/142–144).

48. mořeplavec: V originále se říká zhruba toto: „každý, kdo dá jeden ku pěti“. Při zámořských plavbách se mořeplavci jistili vkladem finanční částky, která se jim při úspěšné výpravě pětina násobně vrátila.

53. Vás tři: Ariel se objeví v dalším přetváření do podoby harpyje (démonické postavy z antické mytologie, která je napůl žena, napůl pták), ale spatří ho pouze ti tři, kteří se proti Prosperovi provinili, tedy Sebastian, Antonio a Alonso.

83. pojednal: V Shakespearově době ještě na divadle neexistovala vyhraněná funkce režiséra. Prosperovy pokyny nicméně funkci režiséra do značné míry připomínají.

103. posekám: Ariel „oblouznil“ trojici „odvahou zoufalců, kteří se hrou vstříc vlastní zkáze“, ale zatímco Alonso se hrouť ve výčitkách svědomí, Antonia a Sebastiana jejich zavilost neopouští.

104. Vina jak jed: Gonzalova postava osciluje mezi laskavostí, lojalitou a žvanivou směšností, jak si toho žádá momentální dramatická situace. V této replice se odkrývá jako člověk, který si pamatuje a uvědomuje hloubku spáchané křivdy.

Ve třetím jednání se vyhrtí všechny zápletky hry, která tak vstoupí do fáze krize. Miranda a Ferdinand si dají své slovo, stále podroušenější Trinkulo a Stefano se odhodlají splnit Kalibánovu prosbu a odstranit Prospera, Prospero prostřednictvím Ariela a jeho pomocníků odhalí trojici „hříšníků“ důvod tajuplných jevů na ostrově.

IV/1

3. třetinu svého života: Komentátoři se různí ve výkladu. Podle některých Prospero dělil svou pozornost mezi Milán, studia tajných věd a Mirandu, jiní mají za to, že Prospero počítá Mirandu jako třetinu rodiny, do níž patří on sám a jeho zesnulá paní. Možný je ale i výklad, podle něhož třetinu svého dosavadního života věnoval Prospero péči o svou dceru. V této souvislosti je zajímavé, že Shakespearovi mohlo být v době, kdy *Bouří* psal, něco přes pětadvacet let.

23. svatební zvony: V originále Prospero vyzývá Ferdinanda, aby vyčkal, až „zasvítí Hymenova pochodeň“. Hymén je antický bůh sňatku. Pro alžbětinské publikum to byl symbol srozumitelnější než dnes, proto překlad volí symbol známější současnému českému diváku a čtenáři.

59. ani muk!: Mezi angličtinou a češtinou existují jisté rozdíly ve vnímání abstraktních a konkrétních výrazů. Anglická abstrakta mohou častěji vyjadřovat konkrétní jev či skutečnost než v češtině, zde naopak konkrétní výraz „tongue“ nabývá obecnějšího významu (srov. *Hamlet* II/2/587: „murder... have no tongue...“ „vražda... je němá“).

60. Bohyně Ceres: Předvádí ji sám Ariel (viz IV/1/169). Ceres je antická bohyně úrody, Iris bohyně duhy a poselkyně bohů, Juno, manželka vládce bohů Jupi-

tera, bohyně plodnosti a ochránkyně manželství a mateřství. Výstup je ve stylu výpravné Stuartovské dvorské maškarády (masky) a je do hry vložen jako „hra ve hře“. Sestává z dialogu bohyně, písně a tance, který je násilně přerušen Prosperem (IV/1/142). Stylisticky se odlišuje rýmovanými dvojveršími, mírně archaizovanou dikcí a občasnými výpadky ze stylistické roviny, které celé scéně dodávají mírně ironický ráz.

74. Blíží se: Protože Juno vstupuje na scénu o dost později, mohla tato poznámka buď znamenat pokyn herci, aby se šel připravit na výstup, nebo se v tu chvíli začalo kreslo s bohyní pomalu a efektně snášet na scénu.

89. Proserpinu: Proserpina byla dcera bohyně Ceres. Překlad doplňuje tuto informaci, neboť v originále stojí pouze: „Zařídili (Venuše a Amor), aby Pluto dostal moji dceru.“ Amor postělil Proserpinu šípem lásky a ona se vzdala bohu podsvětí Plutovi.

122. mé umění: Další výrok, který ztotožňuje mága Prospera s autorem. Vždyť co jiného jsou postavy divadelní hry než duchové, které z lůna fantazie přivede na svět umění autora?

142. Dost!: Prospero, který, jak se zdá, vymyslel a s pomocí Ariela a jeho druhů předvedl tuto „zásnubní masku“ k počtě a poučení Ferdinanda a Mirandy, ji náhle uprostřed tance přeruší. Něco ho „strašlivě trápí“ a je rozčilený. Může být důvodem směšný úklad Kalibána a opilých sluhů? To sotva. Spíš si zde náhle s hrůzou uvědomí, že přes veškerou svou snahu a veškeré své umění nedokáže vymýt z lidí zlobu a nenávisť.

148. Představení je u konce: V tomto pozoruhodném monologu je Shakespearum tak často užívaná metafora divadla jako obrazu života posunuta ještě dále. Nejenže divadlo je zdáním skutečnosti, ale skutečnost sama je vlastně zdání, sen. Monolog můžeme vnímat na několika rovinách: jako komentář ke konkrétnímu výstupu masek, jako obecnou úvahu o pomíjivosti a marnosti umění a života i jako osobní vyznání autorovo, který své dílo i své působení na tomto světě nahlíží jako přechodnou, efemerní záležitost.

165. Myslím si tě a jsi. Dík.: Zdá, že zde Prospero ztotožňuje Ariela se svou magií, se svými tvůrčími schopnostmi, které na zavolání přijdou. A za to mu děkuje. Někteří komentátoři se domnívají, že poděkování je určeno Mirandě a Ferdinandovi. Ti jsou ale už pryč a navíc poděkování je v jednotném čísle.

235. Madam Sosno: V originále je „Mistress line“. Komentátoři se spíše shodují v názoru, že „line“ je zde varianta pro „lime-tree“ (citrusovník) než prádelní šňůra. Další rozvíjení slovní hříčky v originále je postaveno na víceznačnosti slova „line“ (šňůra, rovník, vlasová čára): košile je „pod šňůrou“ (pod rovníkem) a bude zbavena vlasu, jako plavci, kteří se vždy při překonání rovníku nechávají ostříhat dohola.

Čtvrté jednání je nejvýpravnější z celé hry a je naplněno kontrasty. Příběh lásky Ferdinanda a Mirandy se zde završuje souhlasem Prosperovým, po kterém přichází obřadná a mírně parodizovaná zásnubní „maska“ duchů. V Prosperově monologu se celý příběh relativizuje a podtrhne se postava protagonisty jako strůjce děje. V kontrastu k této filozoficky hluboké a básnické nejpůsobivější pasáži následuje pak bur-

---

leskní, rozjívená a přisprostlá „antimaska“ sluhů, zakončená štvanicí. Na konci čtvrtého jednání je Prospero svrchovaným vládcem ostrova, jeho plán s Mirandou a Ferdinandem je naplněn a nepřátelé jsou zcela v jeho moci. Hra je ve fázi peripetie a vše je připraveno pro konečné rozuzlení.

V/1

4. bude šest: Viz poznámka k I/2/241.

27. odpustit jim: Pomsty, kterou hodlal Prospero na svých nepřátelích vykonat a ke které je vše přichystáno, se ve jménu lidskosti (20) zříká, protože „ctnost a šlechtnost je víc než msta“ (27).

38. zkusne: Kruhy kyselé trávy, které podle pověry vznikají po tanci víl, bývají ve skutečnosti způsobeny podhoubím některých hub.

39. houby strážíte: Podle jiné pověsti důvodem, proč nikdy nikdo nevidí vyrůst houby, je to, že houby o půlnoci stráží duchové.

51. světských kouzel: Výraz originálu „rough magic“ (hrubá magie) zahrnuje kouzla ovládající hmotné skutečnosti a přírodní síly, jejichž manipulací může mág Prospero ovlivňovat chování a vědomí lidí, ale jejich duchovní podstatu nezmění. Nástroji této magie mu byla hůlka a kniha. (Viz poz. k III/1/94)

76. svědomí: Originál zde operuje s výrazy „remorse“ (výčitky svědomí) a „nature“ (přirozenost). Vzhledem k menší sémantické hustotě češtiny oproti angličtině, která má v průměru slovo o slabiku kratší, musí překladatel v intenci autora vybírat mezi významy, slučovat je, redukovat nebo kondenzovat.

79. zrůda: V originále je slovo „unnatural“ (nepřirozený, neslučitelný s řádem přírody a člověka). Téma přirozenosti a nepřirozenosti patří k jednomu z hlavních témat této hry. Shakespeare ukazuje, že nelidská „zrůda“ a „netvor“ Kalibán se může chovat „přirozeněji“ a lidštěji než civilizovaný kolonizátor.

118. Prosím tě / o odpuštění křivd: Nalomený a napravený Alonso bez váhání lituje svých pochybení a vrací Prosperovi jeho vévodství.

129. Prozatím mlčím: Antonio a Sebastian, jak je zřejmé, „nelitují toho, co spáchali“ (29) a odpuštění si tedy nezaslouží. Přesto se i v jejich případě Prospero nad mstu povznese, neprozradí jejich vražedné úmysly králi (128) a odpouští bratrovi „všechna svinstva“ (132). Antoniovo zarputilé mlčení ovšem naznačuje, že ne každé zlo je schopno nápravy.

148. ztratil svou dceru: Ve světle všech tajemných čar a nástrah, kterými Prospero trosečníky stíhal, se jeví jeho poslední léčka, kterou na Alonsa nastražil, až dojemně neohrabaná. Z mága Prospera se stává obyčejný člověk, na kterého doléhá samota stáří.

182. přenádherných tvorů: Ani šťastné rozuzlení není prosto humoru a ironie. Divák moc dobře ví, že mezi těmi „přenádhernými tvory“ jsou i pěkní lumpové.

184. krásný a nový: Hořce ironické vyznění Mirandina bezelstného nadšení z lidí dalo podnět Aldousi Huxleymu, aby touto citací z Shakespeara nazval svůj antiutopický román *Krásný nový svět* (*Brave New World*, 1932).

213. my ostatní našli sami sebe: Gonzalo završuje aristokratickou rovinu příbě-

---

hu. Jde ale o „falešný závěr“, vždyť Antonio ani Sebastian „sami sebe nenašli“.

239. jako ve snu / nás dva jako by něco popadlo: Jak se zdá, zázrakům není konec. Sen jako princip celé hry se týká všech postav.

249. vše vysvětlím: Prospero dál zůstává svrchovanou autoritou, ale převahu už mu nedávají ani tak čary, ale jeho schopnost vše vysvětlit a dát tomu smysl.

262. přenádherných duchů: Paralela Mirandy a Kalibána je zde završena téměř shodným výkřikem údivu.

297. klaněl / se pitomci: Kalibánovo prozření je zároveň komické i tragické. Kalibán vzdává svůj boj, když nahlíží, s kým se vzhledem ke své neznalosti spojil.

311. každá má třetí / myšlenka bude patřit hrobu: V těchto slovech mnozí komentátoři spatřují Shakespearovo rozloučení s tvorbou.

EPILOG

1. Všechna kouzla jsem opustil: Prospero osvobodil Ariela a s ním ztratil své magické schopnosti, zřekl se svého umění. Stojí teď před diváky jako obyčejný člověk a kouzlo divadla teď spočívá doslova v jejich rukou. Pouze když mu zatleskají, a naplní tak konvenci skutečného závěry hry, bude se on moci vzdálit. Ale namísto toho, aby, jak to v alžbětinských hrách obvykle bývá, herec odhodil masku a vrátil se do života, Prospero bude dál ve své roli pokračovat jako vévoda v Neapoli, nebo jako kdokoli jiný kdekoli jinde. Sen, umění a skutečnost tu v pozoruhodně zcizujícím závěru splývají v jedno. Stejně jako se Prospero slitoval nad těmi, kteří mu ukřivnili, slitování a odpuštění žádá po naplnění svého úkolu i sám autor.

EDIČNÍ POZNÁMKA

Originál hry je vytištěn a překlad byl pořízen podle následujících vydání:

Shakespeare, William: *The Tempest* (The First Web Folio Edition of Shakespeare's Works)

Shakespeare, William: *The Tempest* (The Riverside Shakespeare, 1974)

Shakespeare, William: *The Tempest* (The Arden Shakespeare, Routledge, 1994)

Shakespeare, William: *The Tempest* (New Penguin Shakespeare, 1988)

Shakespeare, William: *The Tempest* (New Swan Shakespeare, 1984)

S ohledem na čtenáře a pro jeho snadnější orientaci v textu jsme podle uvedených vydání doplnili údaje o místu děje a scénické poznámky; vycházeli jsme z nich též při sestavení anglického glosáře a částečně z nich čerpali i pro závěrečné poznámky.

DALŠÍ LITERATURA

Bejblík, Alois: *Shakespearův svět* (Mladá fronta, Praha 1979)

Kot, Jan: *Prospero's Staff* (In *Shakespeare Our Contemporary*, Routledge, London 1994)

Lukeš, Milan: *Mezi karnevalem a snem* (In *Mezi karnevalem a snem, Shakespearovské souvislosti*, Divadelní ústav, Praha 2004)

Shakespeare, William: *Bouře* (In *Komedie I*, Odeon, Praha 1988), přeložil, úvod a poznámky napsal Alois Bejblík

Schmidt, Alexander: *Shakespeare Lexicon and Quotation Dictionary* (Dover Publication, Inc, New York 1971)

Stříbrný, Zdeněk: *Dějiny anglické literatury I* (Academia, Praha 1987)

Slovník antické kultury (Svoboda, Praha 1974)

OBSAH

Předmluva	5
The Tempest	8
Bouře	9
Glossary	138
Poznámky	146
Ediční poznámka	156

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Dvojjazyčná edice her Williama Shakespeara

HAMLET

*Překlad Jiřího Joska byl oceněn Cenou Josefa Jungmanna
za nejlepší překlad vydaný v roce 1999.*

MNOHO POVYKU PRO NIC

ZKROCENÍ ZLÉ ŽENY

ROMEO A JULIE

KONEC DOBRÝ, VŠECHNO DOBRÉ

JULIUS CAESAR

KRÁL JINDŘICH VIII.

TROILUS A KRESSIDA

VESELÉ PANIČKY WINDSORSKÉ

OTHELLO

CORIOLANUS

BOUŘE

Připravujeme:

MACBETH

ANTONIUS A KLEOPATRA

DVA KAVALÍŘI Z VERONY

Dvojjazyčná edice děl světové klasické literatury

A. S. PUŠKIN: EVŽEN ONĚGIN

*Překlad Milana Dvořáka byl oceněn mimořádnou tvůrčí odměnou
za vynikající překlad vydaný v roce 1999.*

Edice světového literatury

GRIGORIJ KANOVIČ: KÚZLE ZA DVA GROŠE

*Překlad Jany Mertinové byl oceněn mimořádnou tvůrčí odměnou
za vynikající překlad vydaný v roce 2001.*

Připravujeme:

GEORGE ELIOT: MIDDLEMARCH

Edice české literatury

JIŘÍ REICHL: CESTA NAPŘÍČ MĚSTEM

JAN A. VACULÍK: (RE)KAPITULACE

Objednávky, připomínky a návrhy posílejte na adresu:

Nakladatelství Romeo,
Pod Bání 21, 180 00 Praha 8
tel/fax: 283840193
e-mail: jirijosek@volny.cz
www.jirijosek.com

WILLIAM
SHAKESPEARE

William
Shakespeare
THE
TEMPEST

BOUŘE

Z anglického originálu The Tempest přeložil,
poznámkami opatřil a předmluvu napsal Jiří Josek.

Obálku navrhl Aleš Krejča.

Grafická úprava a sazba Jaroslav Hrabě.

Redakce Jana Mertinová.

Vydalo nakladatelství Romeo, Pod Bání 21, 180 00, Praha 8,
jako svou 19. publikaci.

Vytiskl Akcent tiskárna Vimperk, s.r.o.

Vydání první, Praha 2005.

www.jirijosek.com